

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:22**

ערש"ק ו' תמוז תשע"ז (30.6.17) יציאת השבת: 20:35 ר"ת 21:17

הפטרה: ויפתח הגלעדי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"זאת התורה, אדם כי ימות באהל" (ע"פ "אורה של תורה" להרה"ק פינקס פרידמן)

על הכתוב, "זאת התורה, אדם כי ימות באהל", שנינו בגמרא (בבבבב סג'): "אמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה? שנאמר: 'זאת התורה, אדם כי ימות באהל'". והנה, ידוע ומפורסם בספרים הקדושים, שיש קשר נפלא בין בעל המאמר לבין תכן המאמר, כפי שאומר גם חידושי הרי"ם ("לך לך"): "כי השמועה והחידוש הוא שיך לשרש נשמתו של בעל השמועה (=המאמר)..."

אם כן, הבה נתבונן בקשר הנפלא שבין האמורא הקדוש ריש לקיש לבין מאמרו, "שאלו דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה".

הנה, באשר אנו מעינים היטב בפתוב בגמרא, רואים אנו, שאכן ריש לקיש קים בפועל מה שקתב במאמרו, והמית עצמו על התורה, באשר שנה את תיו מקצה לקצה. וממנהיגם של שודדי דרכים, שרצחו והרגו אנשים לשם שוד, הפך לאחד מגדולי חכמי התורה שבעל-פה. וכמו שמסופר בגמרא (בבבבב מציעא פד', מתורגם, בתוספת ביאור): "יום אחד שחה רבי יוחנן בנהר הירדן. ראה אותו ריש לקיש, שהיה לסטים (=שודד), וקפץ לנהר הירדן אחריו.

ראה רבי יוחנן את קפיצתו הגדולה. ואמר לו "חילך לאוריתא". כלומר, ראוי שתנצל כח זה ללימוד התורה. ענה ריש לקיש לרבי יוחנן (שהיה יפה תאר) "שופרך לנשי". כלומר, יופיך ראוי לנשים. השיב לו רבי יוחנן: אם תחזור בתשובה, אתן לך את אחותי לאשה, שהיא יפה ממני. קבל ריש לקיש את ההצעה, והסכים לחזור בתשובה.

והנה, באשר בקש לקפוץ חזרה מן המים אל הגדה, כדי להביא את בגדיו, כבר לא היה יכול. שכן, משקבל עליו על תורה - תש(=נחלש) כוחו. ואכן, ריש לקיש נשא לאשה את אחותו של רבי יוחנן, והחל ללמוד עם רבי יוחנן מקרא ומשנה, עד שעשאו רבי יוחנן לאדם גדול.

מכל זה נמצאנו למדים, שריש לקיש חולל מהפך גדול בחייו, וממנהיגם של שודדי דרכים, חזר בתשובה, ונתעלה לגדול בתורה, עד שהיה רבם של ישראל.

ויש לומר, שריש לקיש המית את עצמו ואת עברו, ושנה את מהותו, עד שזכה לכתרה של תורה, כפי שדרש, "שאלו דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה שנאמר: 'זאת התורה, אדם כי ימות באהל' - בבחינת נאה דורש, נאה מקים.

ויש להוסיף בזה, שלא רק בתחילת דרכו המית ריש לקיש את עצמו ואת עברו, כדי לעסוק בתורה, אלא גם בסוף דרכו, יצא הוא מן העולם הזה לחיי העולם הבא, בבחינת "אדם כי ימות באהל", כפי שמסופר בהמשך הגמרא (שם, מתורגם, בתוספת ביאור): יום אחד נחלקו בבית המדרש בשאלה: "חסין, והספין, והפגיון, והרמח, ומגל יד, ומגל קציר, מאימתי מקבלין טמאה? (ועונה הגמרא): משעת גמר מלאכתן (של אותם כלים). ומאימתי גמר מלאכתן? רבי יוחנן אמר: משצרכן בכבשון (=לאחר שיצאו מהאש). ריש לקיש אמר: משיצחצחון במים" (=לאחר קירורם במים). אמר לו רבי יוחנן לריש לקיש: "לסטאה בליסטיותיה ידע". כלומר, מאחר והיית "לסטאה" (=שודד), אתה בקי באותם כלים - סין, ספין, פגיון וכו' - ולכן, לפי שיטתך, אותם כלים מקבלין טמאה "משיצחצחון במים". (נפגע ריש לקיש מזה שהזכיר לו רבי יוחנן את עברו), ואמר לרבי יוחנן: במה עזרת לי שהחזרתני בתשובה? הלא באשר (הייתי) שודד, הייתי "רבי" (=ראש לשודדים), וגם עכשיו אני רבי. אמר לו רבי יוחנן: עזרתי לך בכך שקרבתי אותך תחת כנפי השכינה. ואולם, היתה לו (=לרבי יוחנן) תרעומת, על שאמר לו ריש לקיש "במה עזרת לי"? והקפיד על ריש לקיש. ומשהקפיד עליו רבו, חלה ריש לקיש ונפל למשכב.

באה אחותו של רבי יוחנן, כדי לבקש ממנו שיתפלל על בעלה, ריש לקיש, שיהלים... אמרה לו: עשה בשביל "אלמנותי" (=שלא אשאר אלמנה). לא הסכים רבי יוחנן למחול לו, ועל-כן נפטר ריש לקיש מן העולם.

לאחר מכן, הצטער רבי יוחנן על שהמית את ריש לקיש, בין שלא מצא תלמיד חכם כמוהו. אמרו חכמים: מי ילך ללמוד עם רבי יוחנן כדי שתנוח דעתו? החליטו לשלוח את אליעזר בן פדות, שהיה חד וחריף. הלך רבי אליעזר בן פדות, וישב אצל רבי יוחנן ללמוד עמו תורה. והנה, כל מה שאמר רבי יוחנן,

הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדוּת מֵבִיא לוֹ סִיּוּעַ (=בְּרִיָּתָא) לְדַבְּרֵי. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן: אַתָּה חוֹשֵׁב שְׂאֵתָה רִישׁ לְקִישׁ? וְהָרִי רִישׁ לְקִישׁ, כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי אוֹמֵר דָּבָר, הָיָה מְקֻשָּׁה עָלַי 24 קוֹשִׁיּוֹת, וְאֲנִי הָיִיתִי מְתַרְץ לוֹ 24 תִּירוּצִים, וְעַל-יָדַי זֶה נִתְבָּרְרָה וְהִתְלַבְּנָה הַסּוּגִיָּה בְּהִרְחֵבָה. וְאַתָּה אוֹמֵר לִי שְׂמַצְאֵת בְּרִיָּתָא שְׂמַסְיַעַת לְדַבְּרֵי? וְכִי אֵין אֲנִי יוֹדֵעַ שְׂאֵמְרֵתִי דָּבָר נְכוּן?

הָיָה רַבִּי יוֹחָנָן הוֹלֵךְ וְקוֹרֵעַ אֶת לְבוּשׁוֹ וּבוֹכָה, וְאוֹמֵר: אֵיפֹה אַתָּה בֶּן לְקִישׁ? אֵיפֹה אַתָּה בֶּן לְקִישׁ? וְהָיָה צוֹעֵק וְזוֹעֵק, עַד שֶׁנִּצָּא מִדַּעְתּוֹ. בִּקְשׁוּ עָלָיו חֲכָמִים רַחֲמִים, וְנִפְטָר רַבִּי יוֹחָנָן מִן הָעוֹלָם. הִנֵּה, לְמַדְנֵנוּ מְסִיפּוֹר נוֹרָא זֶה, עַד כִּמָּה הָיִתָּה מִיַּד הָאֲמֵת נֵר לְרַגְלָם שֶׁל הָאֲמוּרָאִים הַקְּדוּשִׁים. שְׁהָרִי, אִף שֶׁיָּדַע רִישׁ לְקִישׁ כִּמָּה כּוֹחוֹ שֶׁל רַבּוֹ, רַבִּי יוֹחָנָן, לְמַרְוֹת זֹאת לֹא חִזַּר מִשִּׁיטָתוֹ, אִף שֶׁהִסְתַּכֵּן בְּמִיתָה, וְנִפְטָר מִן הָעוֹלָם מִחֲמַת הַקְּפָדְתּוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן. עַל-כֵּן, דוֹקָא לוֹ, לְרִישׁ לְקִישׁ, נֶאֱמַר לוֹמֵר, "שְׂאִין דַּבְּרֵי תוֹרָה מִתְקִימִים אֲלֵא בְּמִי שְׂמַמִּית עֲצָמוֹ עָלֶיהָ, שְׂנַאֲמַר: 'זֹאת הַתּוֹרָה, אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהֱלִי'". שְׂכּוֹן, כִּבְעַל הַמַּאֲמָר נִתְקַיֵּם אֲצִלוֹ דָּבָר זֶה, וְהַמִּית אֶת עֲצָמוֹ בְּפוֹעַל מִמֶּשׁ עַל דַּבְּרֵי תוֹרָה.

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ הִסְתַּיְמוּ חַיֵּינוּ שֶׁל הָאֲמוּרָא רִישׁ לְקִישׁ בְּצוּרָה קָשָׁה וְנוֹרָאָה כְּזֹאת? נֶרָאָה לְבָאָר עֲנִין זֶה עַל-פִּי מָה שֶׁכָּתַב הַמְּקוּבָּל הָאֱלֵקִי רַבִּי שְׂמִשׁוֹן מֵאוֹסְטְרוֹפָאֵלִי זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "לִיקוּטֵי שׁוֹשָׁנִים" (סוֹף סִפֵּר "דָּן יְדִין"): "רִישׁ לְקִישׁ הָיָה גִלְגּוּל נִשְׁמָה שֶׁל יִשְׂמַעְאֵל בֶּן אֲבֵרָה. וְזֶהוּ סוּד הַגְּמָרָא שְׂאֵמַר רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ: 'לְסַטָּא בְּלִיסְטִיּוּתִיָּה יָדַע'".

הִנֵּה, מִבּוֹאֵר מִדַּבְּרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים שֶׁל רַבִּי שְׂמִשׁוֹן מֵאוֹסְטְרוֹפָאֵלִי, שְׂפַאֲשֶׁר אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן לְרִישׁ לְקִישׁ "לְסַטָּא בְּלִיסְטִיּוּתִיָּה יָדַע" (=שׁוּדָד הָיִיתָ, וְלָכֵן בָּקִי אַתָּה בְּסִינִי, וְסִפִּין...), רָמַז לוֹ שֶׁהוּא הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁהָיָה טְמוּן אֲצֵל יִשְׂמַעְאֵל, שֶׁהָיָה לְסַטָּים, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּתוֹרָה (בְּרֵאשִׁית טז, יא-יב): "וַיֹּאמֶר לָהּ מֵלֶאֱדָם ה' הִנֵּךְ הָרָה וְיִלְדֶתְךָ בֶּן וְקָרָאתְךָ שְׂמוֹ יִשְׂמַעְאֵל...וְהוּא יִהְיֶה פְּרָא אָדָם יָדוּ בְּכָל יוֹד כָּל בּוֹ וְעַל פְּנֵי כָל אֲחֵיו יִשְׂכֵּן". וּפְרָשׁ רַש"י: "יָדוּ בְּכָל - לְסַטָּים (=שׁוּדָד)". וְזֹאת, כְּפִי שֶׁהָיָה רִישׁ לְקִישׁ בְּתַחֲלִיל דְּרַכּוֹ, לְפָנֵי שֶׁחִזַּר בְּתִשׁוּבָה בְּזְכוּת רַבִּי יוֹחָנָן.

וּמַעַתָּה יֵשׁ לוֹמֵר, שְׂמַטְעַם זֶה סִבֵּב הַקַּב"ה כֶּף, שֶׁנִּסְתַּלַּק רִישׁ לְקִישׁ מִן הָעוֹלָם עַל-יָדֵי שְׂאֵמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן: "לְסַטָּא בְּלִיסְטִיּוּתִיָּה יָדַע" (=שׁוּדָד הָיִיתָ, וְלָכֵן בָּקִי אַתָּה בְּסִינִי, וְסִפִּין...). וְעַל-כֵּן הִשִּׁיב לוֹ רִישׁ לְקִישׁ "בְּמָה עֲזַרְתָּ לִּי", וְהַקְּפִיד עָלָיו רַבִּי יוֹחָנָן וְעַל-יָדֵי זֶה נִפְטָר רִישׁ לְקִישׁ מִן הָעוֹלָם. וְכָל זֹאת, כְּדִי לְכַפֵּר וּלְתַקֵּן אֶת הַנִּיצוּץ הַקְּדוּשׁ שֶׁהָיָה טְמוּן בְּיִשְׂמַעְאֵל בֶּן אֲבֵרָה, שֶׁהָיָה בְּתַחֲלִיל דְּרַכּוֹ רָשָׁע וְלְסַטָּים.

וְלָכֵן, כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל רִישׁ לְקִישׁ לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם, סוֹבֵב הַקַּב"ה כֶּף, שֶׁרַבִּי יוֹחָנָן וְרִישׁ לְקִישׁ יִתְוַכַּחוּ בְּעֲנִין "חִסִּין, וְחִסְפִּין, וְחִסְפִּין, וְחִסְפִּין", שֶׁהֵם כְּלֵי מִשְׁחִית, שֶׁהִשְׁתַּמְשׁ בָּהֶם יִשְׂמַעְאֵל לְלְסַטָּים (=לְשׁוּדָד) אֶת הַבְּרִיּוֹת, וּבִלְהִט הוֹיכּוּחַ אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן "לְסַטָּא בְּלִיסְטִיּוּתִיָּה יָדַע". כְּלוֹמֵר, יוֹדַע אֲנִי שֶׁגִּלְגּוּל יִשְׂמַעְאֵל אַתָּה, וְהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. וְיֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁלָּכֵן לֹא קִבַּל רַבִּי יוֹחָנָן אֶת הַכֵּי שֶׁל אֲחֻתּוֹ, שֶׁבִקְשָׁה עַל בְּעֵלָה הַחוּלָה. שְׂכּוֹן, יָדַע הוּא שֶׁרִישׁ לְקִישׁ עַל-יָדֵי חִזְרָתוֹ בְּתִשׁוּבָה וְלִימוּד תּוֹרָתוֹ כְּבָר תִּקַּן אֶת הַנִּיצוּץ יִשְׂמַעְאֵל, שֶׁהָיָה טְמוּן בּוֹ, וְהִגִּיעַ זְמַנּוֹ לְהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. "וְכָל כְּלֵי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צְמִיד פְּתִיל עָלָיו, טָמֵא הוּא" (יט' טו')

עַל פְּסוּק זֶה הָיָה אוֹמֵר הַצַּדִּיק רַבִּי מְנַחֵם מְגִדָּל מְקוּצָק: הִפָּה הוּא הַכְּלִי הַיָּקָר וְהַמּוֹבָחָר בְּיוֹתֵר, שֶׁהֶעֱנִיק לָנוּ הַבּוֹרָא בְּחִסְדּוֹ הַגָּדוֹל, וּבּוֹ מוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה (=יִתְרוֹן הָאָדָם עַל הַבְּהֵמָה).

מִשׁוּם כֶּף מְחוּיָב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאֵיתָנוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּכָלִי יָקָר זֶה בְּמִלּוֹא הַזְּהִירוֹת. רָמַז לְכֶף מְצִינוּ בְּפְסוּק: "וְכָל כְּלֵי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין צְמִיד פְּתִיל (=מְכֻסָּה מֵהוֹדֵק) עָלָיו" - הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּפִיו בְּלֹא סִיפָה וְהַבְּחִנָּה, וּפּוֹתַח אֶת הִפָּה בְּכָל יַעַת לְדַבְּרִים שֶׁל הֶבֶל וּשְׁטוּת - "טָמֵא הוּא" - מְטָמֵא עַל-יָדֵי כֶּף אֶת כָּל אֵיבָרֵי גּוּפוֹ, וּפּוֹגֵם בְּכַחוֹת נִפְשׁוֹ - כִּי אֵין תִּקְנָה שֶׁל מִמֶּשׁ לְדִיבּוּר מְיוֹתֵר וּמִזִּיק. וְכִבֵּר הוֹרָה לָנוּ הַתְּנָא רַבֵּן שְׂמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: "כָּל יָמֵי גְדֻלְתִּי בֵּין חֲכָמִים, וְלֹא מְצָאֵתִי לְגוֹף טוֹב (יֹתֵר) מִשְׁתִּיקָה, וְכָל הַמְרַבֵּה דַּבְּרִים, מֵבִיא (בָּא לִי) חֲטָא" (אֲבוֹת א' יז').

"וּמַמְדָּבָר מִתְנָה"

חֲסִיד אֶחָד, שֶׁשָּׁלַח יָדוֹ בְּמִסְחָר, וְעָשָׂה הוּן בְּדַרְכִּים מְפּוֹקֶפּוֹת, הִזְדַּמֵּן פְּעַם לְחַצְרוֹ שֶׁל הָאֲדוּמוּר רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוּז"ן. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה הִמְתָּה הַחֲצָר מֵאוֹת אוֹרְחִים, שֶׁבִקְשׁוּ לְהִיכְנֵס אֶל הַרְבֵּי עַם "פְּתַק בְּקִשׁוֹת", כְּמִנְהַג הַחֲסִידִים. מָה עָשָׂה אוֹתוֹ עֲשִׂיר? אֲגַב נְתִינָה "שְׁלוֹם" לְגַבְאִים, הַנִּיחַ לְפִנְיָהֶם חֲבִילַת שְׁטְרֵי כֶּסֶף, וְרָמַז לָהֶם, שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ לְהִיכְנֵס אֶל הַרְבֵּי מְחוּץ לְתוֹר. הַגַּבְאִים הִסְתַּנְּרוּ מִמִּתְנַת יָדוֹ הַנְּדִיבָה שֶׁל הַחֲסִיד, וְנִעֲנּוּ מִיָּד לְבִקְשָׁתוֹ. וּבִשְׁעָה שֶׁלְפָנֵי דַלְת חֲדָרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי הִזְדַּבְּרָה תוֹר אֲרוּף שֶׁל חֲסִידִים, הוֹכְנֵס אוֹתוֹ הַעֲשִׂיר בְּלֹא דִיחוּי לְחֲדָרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי, דָּרָךְ פְּתַח צָדִיד.

מִיָּד הִיכְנִסוּ, הַגִּישׁ הַחֲסִיד לְצַדִּיק "פְּתַק בְּקִשׁוֹת", כְּנֵהוּג, וְשֵׁם עַל הַשְּׁלָחַן שֶׁלְפָנֵי הַרְבֵּי כֶּסֶף גָּדוֹל מֵאֵד כִּי"פְדִיוֹן". נָטַל רַבִּי יִשְׂרָאֵל מְרוּז"ן אֶת הַפְּתַקָּה מִיָּד הַחֲסִיד, אֵד סָרַב לְגַעַת בְּכֶסֶף הַיִּפְדִּיוֹן שֶׁהוּא הַנִּיחַ עַל הַשְּׁלָחַן, וְכֶף אָמַר לוֹ: בְּשִׁירַת הַבָּאָר בְּפִרְשַׁת "חִקְתָּ" נֹאמַר "וּמַמְדָּבָר מִתְנָה", וְהַפְּנִיָּה הִיא שֶׁהַמְדָּבָר מְסַמֵּל אֶת יוֹשֵׁר וְהַטּוֹהָר, כְּפִי שְׂחִז"ל דוֹרְשִׁים בְּמִסְכַּת סִנְהֶדְרִין (מט', עא), עַל הַכְּתוּב: "וַיִּקְבֹּר (יֹאבָב) בְּבֵיתוֹ בְּמַדְבָּר" (מלכים א' ב', לד) - מָה הַמְדָּבָר מְנוּקָה מִגְּזֵל וּמַעְרִיּוֹת (=עֲבִירוֹת נִיאוּף) - אִף בֵּיתוֹ שֶׁל יוֹאב הָיָה נְקִי מִגְּזֵל וּמַעְרִיּוֹת. וּמִכָּאֵן - אָמַר הַצַּדִּיק לְאוֹתוֹ חֲסִיד - אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַמֵּלִים "וּמַמְדָּבָר - מִתְנָה" מְלַמְּדוֹת שֶׁרַק כֶּסֶף שָׂבָא בְּיוֹשֵׁר וּבְנִקְיוֹן-כְּפָיִם, מוֹתֵר לְקַבְּלוֹ בְּמִתְנָה... שְׂבַת שְׁלוֹם לְבֵית יִשְׂרָאֵל!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמַימִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טו)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעָה: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטָת הַשַּׁבָּת: 19:22**

עֲרַשׁ"ק ו' תְּמוּזָה תִשְׁעִ"ז (30.6.17) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לְקַבֵּל הָעֵלּוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הַוָּדְעָה לִּי moshe45@bezeqint.net) (הַזְּמַנִּים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"רְבוֹן הָעוֹלָמִים, יְהִי רְצוֹן שִׁיחָא זֶה מִחֻלְצֵי"

עַל מִצְוֹת פְּרָה אֲדוּמָה כְּתוּב בְּמִדְרַשׁ תְּנַחֲוּמָא (חֻקַּת ח'): "בְּשַׁעָה שַׁעֲלָה מֹשֶׁה לְמָרוֹם, שָׁמַע (אֶת) קוֹלוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בְּפְרֻשַׁת פְּרָה אֲדוּמָה, (וְאוֹמֵר) הֲלֹכָה בְּשֵׁם אוֹמְרָה: 'רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּנֵי אָמַר: עֲגָלָה בַת שְׁנַתָּה, וּפְרָה בַת שְׁתַּיִם'. אָמַר מֹשֶׁה לְפָנָיו: רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הַעֲלִינִים וְתַחֲתוֹנִים שֶׁלָּךְ הֵן, וְאַתָּה אוֹמֵר הֲלֹכָה בְּשֵׁמוֹ שֶׁל בְּשׂוֹר וְדָם. אָמַר לוֹ: צְדִיק אֶחָד עָתִיד לַעֲמֹד בְּעוֹלָמִי, וְעָתִיד לִפְתַּח בְּפְרֻשַׁת פְּרָה אֲדוּמָה תַּחֲלָה – רַבִּי אֱלִיעֶזֶר (בֶּן הוֹרְקָנוֹס) אוֹמֵר, עֲגָלָה בַת שְׁנַתָּה, וּפְרָה בַת שְׁתַּיִם'. אָמַר לְפָנָיו: רְבוֹן הָעוֹלָמִים, יְהִי רְצוֹן שִׁיחָא מִחֻלְצֵי. אָמַר לוֹ: חֲיִיךָ, שֶׁהוּא מִחֻלְצֵיךָ, הֲדָא הוּא דְכְּתִיב: 'וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר... (שְׁמוֹת יח', ד) – וְשֵׁם אוֹתוֹ הַמִּיחָד, אֱלִיעֶזֶר".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׁכֵן, מָה הָיָה כָּל-כָּף מִיּוֹחַד בְּדַמּוּתוֹ שֶׁל הַתְּנָא הַקָּדוֹשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, שֶׁהַקַּב"ה אָמַר הֲלֹכָה מִשְׁמוֹ, וְכַתּוּבָא מִכָּף הַשְּׁתוּקָא מִשֶׁה רְבוֹנוֹ וְהַתְּפַלֵּל לָהּ יִתְבַּרַךְ, שִׁיחָא מִחֻלְצֵי? זֹאת וְעוֹד, רְאוּי לְהַתְּבוּנָה בְּשֵׁם הַמִּיּוֹחַד "אֱלִיעֶזֶר", שֶׁנִּזְכָּר בְּכָל הַתּוֹרָה רַק פְּעָמִים: פְּעַם אַחַת, אֱלִיעֶזֶר, עַבְדוֹ הַנְּאֻמָּן שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ, כְּאֲשֶׁר הַתְּפַלֵּל אַבְרָהָם לְפָנֵי הַקַּב"ה לְזֶרַע, כְּפִי שְׁכַתּוּב (בְּרֵאשִׁית טו', ב'): "וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֲדֹנָי ה' מָה תִּתֶּן לִי וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי וּבֶן מֶשֶׁק בֵּיתִי הוּא דֹמֶשֶׁק אֱלִיעֶזֶר". וּפְעַם שְׁנִיָּה אֶצֶל בְּנוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רְבוֹנוֹ (שְׁמוֹת יח', ד): "וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר, כִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי, וַיִּצְלַנִּי מִחֶרֶב פְּרַעָה".

כְּדֵי לְהַבִּין כָּל זֹאת, נִקְדָּים תַּחֲלִילָה הַקְּדָמָה יִקְרָה מִמִּשְׁנֵתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל הַגַּה"ק רַבִּי צְדוּק מְלוּבְלִין זִיע"א, עַל הַכְּתוּב בְּפְרֻשַׁת "לֵךְ לָךְ", כְּאֲשֶׁר יֵצֵא אַבְרָהָם לְהִלָּחֵם עִם אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים, כְּדֵי לְהַצִּיל אֶת לוֹט בֶּן אַחִיו, כְּפִי שְׁכַתּוּב (בְּרֵאשִׁית יד', יד): "וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אַחִיו וַיִּרַק אֶת חַנִּיכּוֹ יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וְשִׁלֹּשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד דִּין", פֶּרֶשׁ רַש"י: "רְבוֹתֵינוּ אָמְרוּ (נִדְרִים לב'): אֱלִיעֶזֶר לְבָדוֹ הָיָה, וְהוּא מִנִּין גַּמְטְרִיָּה שֶׁל שְׁמוֹ (318)". כְּלוּמָר, רַש"י מְבַאֵר שֶׁאֱלִיעֶזֶר לְבָדוֹ יֵצֵא עִם אַבְרָהָם לְמַלְחָמָה כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים (כְּשִׁיצָא לְהַצִּיל אֶת לוֹט בֶּן אַחִיו). וְזֶה שְׁכַתּוּב: "חַנִּיכּוֹ יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עָשָׂר וְשִׁלֹּשׁ מֵאוֹת" – זֶהוּ הַגַּמְטְרִיָּה שֶׁל אֱלִיעֶזֶר, שְׁמִנִּין שְׁמוֹ עוֹלָה לְ-318.

וְהֵנָּה, גַּם אִם נִפְרַשׁ בְּדֶרֶךְ הַפְּשֻׁט, שְׂאֲכֵן אַבְרָהָם לָקַח עִמּוֹ 318 יְלִידֵי בֵיתוֹ, אוֹ אִם נִפְרַשׁ בְּדֶרֶךְ הַרְמוֹז, שְׂאֲבְרָהָם לָקַח עִמּוֹ אֶת אֱלִיעֶזֶר, שְׁעוֹלָה לְגַמְטְרִיָּה 318, צְרִיכִים אָנוּ בִּיאוֹר לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׁכֵן, מָה רָאָה אַבְרָהָם אַבִּינוּ לְקַחַת עִמּוֹ דּוֹקָא מִנִּין שֶׁל 318 יְלִידֵי בֵיתוֹ, וְגַם לְקַחַת אֶת אֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ, שְׁעוֹלָה לְגַמְטְרִיָּה 318? וּבִיאָר הַגַּה"ק רַבִּי צְדוּק מְלוּבְלִין זִיע"א, בְּסִפְרוֹ "דְּבָרֵי סוֹפְרִים" (אוֹת טו'), שְׁכָל עֲצָם מְהוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ הָיְתָה, שְׁבִכָל מְצַב בּוֹ הָיָה נִמְצָא, וַיְהִי הַמְּצַב קֶשֶׁה כְּכֹל שִׁיחָהּ, לֹא נִפְלֵ אֶף פְּעַם בְּרוּחוֹ, וְלַעוֹלָם לֹא נִפְלֵ בְּרֻשַׁת קְלִיפַת הַיָּאוֹשׁ שְׁטָמָן לוֹ יֵצֵר הָרַע. וְזֹאת, כִּיּוֹן שֶׁהָאִמִּין בְּאִמוּנָה שְׁלִימָה שֶׁהוּא יִתְבַּרַךְ יוֹשִׁיעַ אוֹתוֹ וַיִּצִּילֵהוּ תְּמִיד, בְּכָל מְצַב שִׁיחָהּ.

עֲנִיָּן זֶה מִתְּגַלָּה בְּבִהִירוֹת בְּבִנְיָן הַיְסוּד שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל. שְׁכֵן, אֲפִילוֹ כְּשֶׁכָּבַר אַבְרָהָם אַבִּינוּ הָיָה זָקֵן בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה, וְחָדָל לְהִיּוֹת לְשָׂרָה אוֹרַח כְּנָשִׁים, הֵנָּה, לֹא הִתְיָאֵשׁ אַבְרָהָם מֵאִמוּנָתוֹ שֶׁה' יִתְבַּרַךְ יִקְיָם אֶת הַבְּטָחָתוֹ, שֶׁהוּא וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ יוֹלִידוּ בֶּן, שִׁימְשִׁיךְ אֶת שְׂרָשֶׁרֶת הַקָּדוֹשָׁה שֶׁל כָּלל יִשְׂרָאֵל עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. וּמִזֶּה צְרִיכִים אָנוּ לְהַשְׁכִּיל וּלְהַבִּין, כִּי יְסוּד כָּל הַיְהוּדוֹת כְּלָה הוּא, לְהִיּוֹת חֻזַּק כְּסָלַע אֵיתָן בְּאִמוּנָה בְּה' יִתְבַּרַךְ, וְשִׂאֲסוֹר אֶף פְּעַם לִיפּוֹל, חֲלִילָה, בְּרֻשַׁת הַיָּאוֹשׁ. כְּפִי שֶׁהוֹרוּ לָנוּ חוֹז"ל (בְּרֵכוֹת י'), שִׁי"אֲפִילוֹ חָרֵב חֲדָה מוֹנַחַת עַל צוֹאָרוֹ שֶׁל אָדָם – אֵל יִמְנַע עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים!".

וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוּנוֹ, נִרְאָה, שֶׁהַמְּלָה "יָאוֹשׁ" הִיא בְּגַמְטְרִיָּה 317. נִמְצָא מִכָּאֵן, שֶׁהַגַּמְטְרִיָּה שֶׁל 318 הוּא אֶחָד יוֹתֵר מִהַמְּלָה "יָאוֹשׁ", שֶׁזֶה רּוֹמֵז עַל הַתְּגַבְּרוֹת עַל הַיָּאוֹשׁ. וְזֶהוּ הַעֲנִיָּן שְׂאֲבְרָהָם לָקַח עִמּוֹ דּוֹקָא 318 יְלִידֵי בֵיתוֹ, וְכָל שְׁכֵן כְּשֶׁלָּקַח רַק אֶת אֱלִיעֶזֶר עַבְדּוֹ, שְׁעוֹלָה לְגַמְטְרִיָּה 318 – כְּדֵי לְרַמּוֹז לָנוּ, שְׂאֲפֵ שְׂאֲבְרָהָם אַבִּינוּ הָיָה בְּמִיעוּט לְעוֹמַת אַרְבַּעַת הַמְּלָכִים, שֶׁהֵיוּ רַבִּים וְחֻזְקִים, לְמָרוֹת זֹאת הַתְּגַבְּרָה עַל קְלִיפַת הַיָּאוֹשׁ, וְהָאִמִּין בְּאִמוּנָה

שְׁלִימָה בַּהֲקַב"ה, שִׁידוֹ תִהְיֶה עַל הָעֲלִינָה בְּמַלְחַמַת הַחֹרֶמָה שְׁנִלְחַם עִם אוֹתָם הַמְּלָכִים.

וְזֶה גַם הָעֲנִין שֶׁמִּשָּׁה רַבְּנוּ קָרָא אֶת שֵׁם בְּנוֹ אֱלִיעֶזֶר, וּמִפְּרֵשׁ הַכְּתוּב אֶת הַטַּעַם לְכָךְ: "וְשֵׁם הָאֶחָד אֱלִיעֶזֶר, כִּי אֱלֹהֵי אָבִי בְּעֶזְרִי, וַיְצַלְנִי מִחֶרֶב פְּרָעָה". וּפְרֵשׁ רַש"י וְצ"ל, בְּשֵׁם הַמְּכִילֵתָא: "וַיְצַלְנִי מִחֶרֶב פְּרָעָה" – כְּשֶׁגִּלּוֹ דָּתָן וְאַבְיָרָם עַל דְּבַר הַמְצָרִי (שֶׁהֲרִגוּ מֹשֶׁה), בִּקְשׁ (פְּרָעָה) לְהַרוֹג אֶת מֹשֶׁה, (וַיִּנְעֲשֶׂה צִוְּאוֹ (שֶׁל מֹשֶׁה) כְּעֲמוּד שֶׁל שֵׁשׁ". הִנֵּה, הָרִי הַחֶרֶב שֶׁל פְּרָעָה כָּבֵד הִיָּתָה מוֹנַחַת עַל צִוְּאוֹ מֹשֶׁה, וּבְכָל זֹאת לֹא הִתְיַאֵשׁ מֹשֶׁה מִן הַרְחָמִים, וְזָכָה לְהִינָצֵל. וְלָכֵן קָרָא אֶת שֵׁם בְּנוֹ אֱלִיעֶזֶר, שְׁעוּלָה בְּגַמְטְרִיָּה מְסַפֵּר אֶחָד יוֹתֵר מִ"יְאוּשׁ".

וְהִנֵּה, עַל רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס מְסַפְרִים חו"ל, שֶׁהִתְחִיל לְלַמּוֹד תּוֹרָה אֲצֵל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי, בְּמִסִּירוֹת נֶפֶשׁ נִפְלְאוֹהָ, וּכְפִי שְׁכָתוּב בְּפִרְקֵי דְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר (פֶּרֶק א'): "מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס, שֶׁהָיָה חוֹרֵשׁ אֶת שְׂדוֹתָיו שֶׁל אָבִיו. וְהִנֵּה, בְּאַחַד הַיָּמִים רָאָהוּ אָבִיו יוֹשֵׁב וּבוֹכָה. אָמַר לוֹ אָבִיו: לָמָּה אַתָּה בּוֹכָה? הַשֵּׁיב לוֹ בְּנוֹ: אֵינִי בּוֹכָה, אֲלֵא מִפְּנֵי שְׂאֵנִי רוֹצֵה לְלַמּוֹד תּוֹרָה. אָמַר לוֹ: וְהָרִי אַתָּה בֶּן 28 שָׁנָה, וְאַתָּה רוֹצֵה לְלַמּוֹד תּוֹרָה? קַח לָךְ אִשָּׁה, תוֹלִיד בָּנִים, וְתוֹלִיד אוֹתָם לְבֵית הַסֵּפֶר לְלַמּוֹד תּוֹרָה.

עָבְרוּ שְׁבוּעִים, וְאֱלִיעֶזֶר לֹא טַעַם כְּלוּם, עַד שֶׁנִּגְלָה אֵלָיו אֱלֹהֵי הַנְּבִיא זְכוּר לְטוֹב, וְאָמַר לוֹ: בֶּן הוֹרְקָנוֹס, מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׂאֵנִי רוֹצֵה לְלַמּוֹד תּוֹרָה. אָמַר לוֹ: אִם אַתָּה רוֹצֵה לְלַמּוֹד תּוֹרָה, עֲלֵה לָךְ לִירוּשָׁלַיִם, וְלָךְ אֲצֵל רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי.

עָמַד וְעָלָה לִירוּשָׁלַיִם, וְהִלָּךְ אֲצֵל רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי. כְּשֶׁהֲגִיעַ אֵלָיו, יָשַׁב לְפָנָיו וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הַרְבֵּ: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׂאֵנִי מְבַקֵּשׁ לְלַמּוֹד תּוֹרָה! אָמַר לוֹ: בֶּן מִי אַתָּה? וְלֹא רָצָה אֱלִיעֶזֶר לְהַגִּיד לוֹ. אָמַר לוֹ הַרְבֵּ: הָאֵם לְמַדְתָּ קְרִיאַת שְׁמַע, אוֹ תְפִילָה, אוֹ בְרַכַּת הַמְּזוּזָה? אָמַר לוֹ אֱלִיעֶזֶר: לֹא!

עָמַד רַבִּי יוֹחָנָן, וְלַמְדוֹ שְׁלוֹשֶׁת (קְרִיאַת שְׁמַע, תְּפִילָה, וּבְרַכַּת הַמְּזוּזָה). לְאַחַר שֶׁלָּמַד בְּרַכּוֹת וְתְפִילָה, יָשַׁב לוֹ אֱלִיעֶזֶר, וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הַרְבֵּ: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שְׂאֵנִי מְבַקֵּשׁ לְלַמּוֹד תּוֹרָה. עָמַד וְלַמְדוֹ תּוֹרָה, וְהָיָה אוֹמֵר לוֹ שְׁתֵּי הַלְכוֹת כָּל יְמוֹת הַשְּׁבוּעָה, וּבְשַׁבַּת הָיָה חוֹזֵר עֲלֵיהֶן וּמְדַבֵּקֵן. עָבְרוּ שְׁמוֹנֶה יָמִים, וְאֱלִיעֶזֶר לֹא טַעַם כְּלוּם, עַד שֶׁעָלָה רֵיחַ רָע מִפִּיו. רַבִּין יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי הֶעֱמִידוֹ מִלְּפָנָיו, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה לְסַבּוֹל אֶת הָרֵיחַ. יָשַׁב לוֹ אֱלִיעֶזֶר, וְהָיָה בּוֹכָה. אָמַר לוֹ הַרְבֵּ: מִפְּנֵי מָה אַתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁהֶעֱמִידְתָּנִי לְפָנֶיךָ כְּאָדָם שֶׁהוּא מַעֲמִיד מִלְּפָנָיו מוֹכָה שְׁחִין. אָמַר לוֹ: בְּנִי, כְּשֵׁם שֶׁעָלָה רֵיחַ פִּיךָ מִלְּפָנֶיךָ, כִּךָ יַעֲלֶה רֵיחַ חוֹקֵי תּוֹרָה מִפִּיךָ לְשָׁמַיִם".

הִנֵּה, נִמְצָאוּ לְמִדִּים, שֶׁעַד שֶׁהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן כ"ח (=28) שָׁנִים, לֹא יָדַע אֲפִילוֹ לְקְרוֹא קְרִיאַת שְׁמַע וְלַהֲתַפְּלֵל! וּבְדַרְךָ הַטַּבֵּעַ הָיָה לוֹ לְהִתְיַאֵשׁ, מִפִּיּוֹן שֶׁכָּבֵד לֹא יוֹכֵל לְהַסְפִּיק לְלַמּוֹד. (כְּפִי שֶׁתָּמָה אָבִיו וְאָמַר לוֹ: "הָרִי אַתָּה בֶּן 28 שָׁנָה, וְאַתָּה רוֹצֵה לְלַמּוֹד תּוֹרָה?").

וְהִנֵּה, עִם כָּל זֹאת, לֹא הִתְיַאֵשׁ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. לָכֵן סוֹבְבוּ מִן הַשָּׁמַיִם, שִׁיקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל "אֱלִיעֶזֶר", שְׁעוּלָה לְמַנִּין שִׁי"ח – אֶחָד יוֹתֵר מִהַגְמָטְרִיָּה שֶׁל "יְאוּשׁ". וְזֹאת, כְּדִי לְרַמּוֹז שְׁזָכָה לְהַתְגַּבֵּר עַל קְלִיפַת הַיְאוּשׁ.

וְהִנֵּה, לְפִי דְבַרֵי הַחֶתֶם סוֹפֵר" בְּדַרְשׁוֹתָיו (חֶלֶק א', דף ר"ח), רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן הוֹרְקָנוֹס סוֹבֵר, שְׁכָל עֲנִין חֲטָא הָעֵגֶל הָיָה גְזִירַת הַמֶּלֶךְ, כְּדִי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּגִמְרָא (עֲבוּדָה זָרָה ד'): "אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי: לֹא עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָעֵגֶל – אֲלֵא (כְּדִי) לְתַת פְּתַחוֹן–פֶּה לְבַעֲלֵי תְשׁוּבָה" (=שְׂאֲפִילוֹ עַל חֲטָא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה ה' יִתְבַּרֵךְ סוֹלַח). וּפְרֵשׁ רַש"י: "כְּלוּמַר, גְּבוּרִים וְשְׁלִיטִים בְּיִצְרָם הָיוּ (יִשְׂרָאֵל)... אֲלֵא גְזִירַת הַמֶּלֶךְ (הַקַּב"ה) הִיָּתָה לְשִׁלוֹט בָּהֶם, כְּדִי לִיתֵן פְּתַחוֹן–פֶּה (=אֲפִשְׁרוֹת) לְבַעֲלֵי תְשׁוּבָה (לְחוֹזֵר בְּתְשׁוּבָה). שְׂאֵם יֹאמֵר הַחוּטָא: לֹא אֲשׁוּב, שֶׁלֹּא יִקְבְּלֵנִי (=פִּיּוֹן שֶׁבִטַח לֹא יִקְבְּלֵנִי ה') – (אֲזִי) אוֹמְרִים לוֹ: צֵא וְלַמַּד מִמַּעֲשֶׂה הָעֵגֶל – שֶׁכִּפְרוּ (יִשְׂרָאֵל) בְּה' (בְּחֲטָא חֲמוּר זֶה שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה), (וּבְכָל זֹאת) וְנִתְקַבְּלוּ בְּתְשׁוּבָה".

(רַבִּי אֱלִיעֶזֶר סוֹבֵר, שְׂמָה שְׁצוּהָ הַקַּב"ה לְהַבִּיא "פְּרָה בַת שְׁתַּיִם", שְׂאִינָה רְאוּיָה לְהוֹלִיד, כְּדִי שְׁנַשְׁפִּיל לְהַבִּין, שֶׁחֲטָא הָעֵגֶל לֹא הָיָה מִצַּד יִצְרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. שְׁכֵן, פְּרָה בַת שְׁנַתַּיִם אִינָה רְאוּיָה לְהוֹלִיד, וּמִמִּילָא הַטַּעַם שֶׁל רַבִּי מֹשֶׁה הַדְּרָשׁן "מִשָּׁל לְבָן שֶׁפָּחָה, שֶׁטַּנָּף פְּלִטִין (=שֶׁלְכָלְךָ אַרְמוֹן) שֶׁל מֶלֶךְ. אָמַרְוּ: תְּבוּא אָמוֹ, וְתִקְנַח אֶת הַצִּוְּאוֹה (=וְתִנְקָה אֶת הַלְכָלוֹךְ). כִּךָ תְּבוּא הַפְּרָה (=מִצְוֹת פְּרָה אֲדוּמָה), וְתִכְפֹּר עַל הָעֵגֶל (=עַל חֲטָא הָעֵגֶל שֶׁל יִשְׂרָאֵל)". לֹא שִׁיךְ, שֶׁהָרִי פְּרָה בַת שְׁנַתַּיִם אִינָה יְכוּלָה לְהִיּוֹת אִם).

נִמְצָא, לְפִי שִׁיטְנוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כִּי תְכַלִּית פְּרָה אֲדוּמָה בַת שְׁנַתַּיִם, הִיא כְּדִי לְהַזְכִּיר לָנוּ שֶׁחֲטָא הָעֵגֶל הָיָה גְזִירַת הַמֶּלֶךְ, כְּדִי לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים, וְהָרִי זֶה מִתְקַשֵּׁר עִם פְּרוּשׁ הַמִּצְוָה: "וַיִּקְחוּ אֵלָיךְ פְּרָה אֲדוּמָה תְּמִימָה

אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל", שְׁמֵרְמִזוּ עַל הַתְּשׁוּבָה, כִּי הָאָדָם הוּא בְּבַחֲיַנֵּת "אָדָם" מֵאָדָם עֲוֹנוֹתָיו.⁵
וְעַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה הוּא מֵתְעַלֶּה לְהִיּוֹת בְּבַחֲיַנֵּת "תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר לֹא עָלָה עָלֶיהָ עַל" שֶׁל הַחֲטָאִים
וְהַפְּשָׁעִים, שֶׁכֵּן הַתְּשׁוּבָה מוֹחֶקֶת אֶת כָּל הָעֲוֹנוֹת.

וְהֵנָּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנָן, נִרְאֶה כִּי עֲנִיָּן זֶה מֵתָאִים לְהַפְּלִיא עִם שָׂרֵשׁ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, שֶׁנִּקְרָא "אֱלִיעֶזֶר"
(בְּגַמְטְרִיָּה שִׁ"ח), לְרִמּוֹ שׁוֹכָה לְהִתְגַּבֵּר עַל קְלִיפַת יֵאוּ"ש. שְׁהָרִי, בְּכַח הַתְּגַבְרוּת זֶה הַתְּחִיל לְלַמּוֹד תּוֹרָה כְּשֶׁהָיָה
בֶּן כ"ח שָׁנִים. וּמִטַּעַם זֶה הוּא סוֹבֵר, שֶׁפָּרָה אֲדוּמָה לֹא בָּאָה לְכַפֵּר עַל חֲטָא הַעֲגָל (שֶׁהָיָה גְזִירַת הַמִּלֶּךְ), אֲלֹא
לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים. וְהָרִי, כָּל הַשָּׂרֵשׁ שֶׁל הַתְּשׁוּבָה הוּא, שֶׁלֹּא יְפוֹל הָאָדָם בְּרִשְׁתַּת הַיֵּצֶר, הַמְּפִיל אֶת הָאָדָם
לְתוֹהוֹם הַיָּאוּשׁ, בְּטַעֲנָה שֶׁכִּבֵּר חֲטָא וּפְשָׁע הַרְבֵּה כְּנֶגֶד ה' יִתְבַּרֵּךְ, וְאֵין לוֹ שׁוּם תִּיקוּן בְּתְשׁוּבָה.

וְכָל זֹאת עוֹשֶׂה הַיֵּצֶר, כְּדִי לְהַפְּיֵל אֶת הָאָדָם בְּכָל הָעֲוֹנוֹת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ: "ה' מָה רַבּוֹ צָרִי רַבִּים קָמִים
עָלַי אֲמָרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ בְּאֵלֵהִים סִלָּה" – שְׁאֵין לוֹ שׁוּם יְשׁוּעָה אֲפִילוֹ "בְּאֵלֵהִים סִלָּה".
וְלָכֵן צָרִיךְ הָאָדָם לְדַעַת נְאֻמָּנָה, שֶׁהַקַּב"ה מְקַבֵּל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּתְשׁוּבָה, וְאֲפִילוֹ עַל עֲבוּדָה זָרָה הוּא יִתְבַּרֵּךְ
מוֹחֵל, כְּאֲשֶׁר הַחוּטָא עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה.

וּמֵעַתָּה יֵאִירוּ עֵינֵינוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ כְּשֶׁשָּׁמַע מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, שֶׁהַקַּב"ה אָמַר הַלְכָה בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַתְּפַלֵּל לְהַקַּב"ה:
"רַבּוֹן הָעוֹלָמִים, יְהִי רְצוֹן שְׁיֵהָא זֶה מַחְלְצִי?"

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שְׁהָרִי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, רַעֲיָא מֵהֵימְנָא, הַרְעָה הַנְּאֻמָּן, מָסַר אֶת נַפְשׁוֹ בְּחֲטָא הַעֲגָל, לְהַצִּיל אֶת יִשְׂרָאֵל
מִכְּלִיָּה, בְּאוֹמְרוֹ לְהַקַּב"ה: "וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נָא מִסַּפְרֶךְ אֲשֶׁר כְּתַבְתָּ".

עַל-כֵּן, כְּאֲשֶׁר שָׁמַע שֶׁהַקַּב"ה מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּמֵאֲמָרוֹ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר ("פָּרָה בַת שְׁתִּים") – שְׁמוֹנָה מוֹכַח שֶׁלֹּא הָיוּ
יִשְׂרָאֵל רְאוּיִים לְחֲטָא הַעֲגָל, כִּי אִם לְהוֹרוֹת תְּשׁוּבָה לְרַבִּים – הַשְּׁתוֹקֵק גַּם הוּא שְׁיֵצֵא מַחְלְצִיו, לְטוֹבַתָּם שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, שְׁיֵשׁ לָהֶם תְּשׁוּבָה אֲפִילוֹ עַל עֲוֹנוֹת חֲמוּרִים שֶׁל עֲבוּדָה זָרָה. (ע"פ "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַר"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)
וַיֵּאמֶר אִם נָתַן תַּתָּן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיַדִּי"

עַל הַכְּתוּב: "וַיֵּאמֶר אִם נָתַן תַּתָּן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיַדִּי" פֶּרֶשׁ רַש"י: "עַמְלָק יוֹשֵׁב בְּאַרְץ הַנֶּגֶב, וְשָׁנָה אֶת לְשׁוֹנוֹ לְדַבֵּר
בְּלִשׁוֹן כְּנַעַן, כְּדִי שְׁיֵהִיו יִשְׂרָאֵל מִתְּפַלְלִים לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת כְּנַעֲנִים בְּיָדָם וְהֵם אֵינָם כְּנַעֲנִים. רָאוּ יִשְׂרָאֵל
לְבוֹשֵׁיהֶם כְּלְבוּשֵׁי עַמְלָקִים וְלְשׁוֹנָם לְשׁוֹן כְּנַעַן, אָמְרוּ נִתְּפַלֵּל סִתָּם, שְׁנֵאמָר: "אִם נָתַן תַּתָּן אֶת הָעַם הַזֶּה בְּיַדִּי".
וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. הָרִי הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹדַע וַתְּעַלּוּמוֹת בְּנֵי אָדָם וּבוֹחוֹן כְּלִיּוֹת וְלֵב, וְכִי אֵלוֹ הָיוּ טוֹעִים יִשְׂרָאֵל
וּמִתְּפַלְלִים לְפָנָיו שְׁיִתֵּן אֶת הַכְּנַעֲנִים בְּיָדָם לֹא הָיָה מוֹשִׁיעִם מֵהַעַמְלָקִים? אֲלֹא, מִכָּאן לְמַד הַגָּאוֹן רַבִּי אֶהְרֹן בְּקֶשֶׁט
הִי"ד (בְּעַל "לֵב אֶהְרֹן") יְסוּד גְּדוֹל עַל כְּחוֹן שֶׁל הַמַּלְאָכִים הַיּוֹצֵאוֹת מִפִּינוּ בְּפֶרֶט בְּעַבּוּדַת הַתְּפִלָּה: אִם אֵין הַתְּפִלָּה עוֹלָה
בְּקִנְיָה אֶחָד עִם הָאֱמֶת הַמְּחַלְטֵת, עֲלוּלָה הִיא שֶׁלֹּא לְהִתְקַבֵּל! דָּבָר זֶה נִרְמָז גַּם בְּפָסוּק בַּתְּהִלִּים (קַמְהָ יח) "קָרוֹב ה' לְכָל
קִרְאָיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בְּאֵמֶת" כְּכֹל שֶׁהַתְּפִלָּה קָרוֹבָה יוֹתֵר לְמַדַּת הָאֱמֶת, כִּד קָרוֹב ה' לְעַנּוֹת לָהּ וּלְקַבְּלָהּ לְרַצוֹן.
אֲפִילוֹ חֶרֶב חֲדָה מוֹנַחַת עַל צְוָרוֹ אֵל יִמְנַע מִן הַרְחָמִים'

בְּמַלְחַמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, כְּשֶׁבְּרָחוּ מֵרֶן הָרַב מְבָרִיֶּסֶק זִיע"א וּבְנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ מְפוֹלִין לוֹיְלֵנָא (שְׁשֵׁם בְּאוֹתָהּ עַת לֹא
הָיְתָה סִכְנָה מִפְּנֵי הַנְּאֻמִּים ימ"ש), עֲצָרוּ כְּמָה מְאוֹת מְטָרִים מֵהַגְּבוּל הַפּוֹלְנִי-רוֹסִי, וְשֵׁם יָרְדוּ מֵהַעֲגָלָה. מֵעַתָּה, הָיָה
עֲלֵיהֶם לְעַוֹד בְּרָגֵל לְעַבֵּר תַּחֲנַת הַגְּבוּל. אִם יַעֲלֶה בְּיָדָם לְעַבֹּר אוֹתוֹ, יוֹכְלוּ לְדַעַת לְבִטָּח כִּי לַעַת עַתָּה יֵצְאוּ מִכְּלַל
סִכְנָה. שְׁכֵן, כְּאֲשֶׁר הֵם יֵהִיוּ בְּתַחוּם הַכִּיבוּשׁ הַרוֹסִי, הֵם יִפְטְרוּ מֵאִימַת הַחַיּוֹת הַנְּאֻצִּיּוֹת.

הַדְּרָךְ אֵל אוֹתוֹ גְּבוּל אֲמַנָּם לֹא הָיְתָה רְחוּקָה, אוֹלָם בְּמִצְבָּם נִדְּמוּ בְּעֵינֵיהֶם הַרְגָעִים הַסְּפוּרִים הַלְלוּ כְּנֶצְחָ. וְהֵנָּה,
בְּעוֹדָם הוֹלְכִים, צָצָה לְפָתַע קְבוּצַת חִילִים גְּרַמְנִים, שְׁמִשׁוּם מָה נְטַפְלוּ דוֹקָא לְרַב מְבָרִיֶּסֶק בְּעֶצְמוֹ, וּבִקְטוֹת רוֹבֵיהֶם
הִדְּפוּ אוֹתוֹ בְּגִסוֹת, תוֹךְ שֶׁהֵם מְרַעִימִים עָלָיו בְּקוֹלָם: "הִיכָן הַנֶּשֶׁק וְהַפָּסֶף שֶׁאַתָּה מַחְבִּיא...?!". כְּבִאוּרָח פֶּלָא, הַגִּיחַ
בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, מֵאִי שֵׁם, קִצִּין גְּרַמְנִי, וּבְצַעַד לֹא מוֹבָן הוֹרָה לְחִילִים לְעֹזֹב אֶת הָאִישׁ לְנַפְשׁוֹ... וְכָךְ, כְּשֶׁלְּבוּ מֵלֵא תוֹדָה
לְה' עַל הַהַצְּלָה הַמוֹפְלְאָה, יְכוּל הָיָה מֵרֶן הָרַב מְבָרִיֶּסֶק זִיע"א לְהַמְשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ יַחַד עִם יֵתֵר הַנוֹסְעִים, לְנִקּוּדַת
הַגְּבוּל. לְיָמִים, הַתְּיַחֵס הָרַב מְבָרִיֶּסֶק לְאוֹתָן שְׁעוֹת שֶׁל חֲרָדָה, וּלְהַצְּלָתוֹ בְּאוֹרַח פֶּלָא מִיַּד אוֹתָם חִילִים גְּרַמְנִים, וְכָךְ
סִפֵּר: "בְּמִשְׁךְ כָּל אוֹתָהּ דְּרָךְ הַרְתָּ הַגּוֹרֵל וּמִלֵּאתָ הַסִּכְנוֹת שְׁמוֹרָשָׁה וְעַד בִּיאֲלִיסְטוֹק, בְּדַרְכֵי לוֹיְלֵנָא, דְּבוּק הַיִּיטִי
בְּמַחְשַׁבְתִּי בְּכָל כּוֹחֵי בְּאֻמוּנָה מוֹחְלָטוֹת בְּבוֹרָא הָעוֹלָם, הַכֹּל יְכוּל, כְּמוֹבָא בְּ"נֶפֶשׁ הַחַיִּים", שְׁמַחְשַׁבָה זוֹ - סְגוּלָה
מוֹפְלְאָה הִיא לְהַנְצִיל מִכָּל פְּגַע רָע. אוֹלָם, כְּאֲשֶׁר קָרַבְנוּ אֵל הַגְּבוּל, הַרְפִּיתִי קַמְעָא מֵהַרִּיכוֹז הַמוֹחְלָט בְּמַחְשַׁבָה זוֹ, לְנוֹכַח
הָעוֹבְדָה כִּי, בְּרוּךְ הַשֵּׁם, עֵיקַר הַסִּכְנָה כְּבָר מֵאַחוּרֵינוּ. וְהֵנָּה, אָנוּ כְּבָר זוֹכִים לְעַבֹּר אֶת הַגְּבוּל וּלְהַמְלִט
מֵאִימַת הַצּוֹרֵר. כְּנִרְאָה שְׁרוּחַ לִי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וּבְאוֹפֵן טְבַעֵי נִתְקַתִּי מֵהַמְאָמֶץ לְשִׁקוּעַ בְּעִנְיָן הַסְּגוּלָה הַמוֹפְלְאָה.
בְּדִיוֹק בְּאוֹתוֹ רָגַע צָצוּ הַחִילִים הַגְּרַמְנִים, כְּאֲשֶׁר אֶחָד מֵהֶם נִגַּשׁ אֵלַי בְּצַעַד מְאִים, וְכִשְׁהוּא מְרַעִים עָלַי בְּקוֹלוֹ, וְאָמַר
לְהַתְּנַכֵּל אֵלַי...! תִּיכֵף וּמִיָּד שִׁקַּעְתִּי שׁוּב בְּמַחְשַׁבְתִּי בְּבִטָּחוֹן מוֹחְלָט, כִּי אֵין עוֹד מְלַבְדוֹ יִתְבַּרֵּךְ, וְשׁוּם כַּח בְּעוֹלָם לֹא
יְכוּל לְהַרְעַ לִי לוֹלֵא רְצוֹנוֹ יִתְבַּרֵּךְ. וְאֵז, בְּדַרְכּוֹ נִס, הוֹפִיעַ אוֹתוֹ קִצִּין, שְׁפָנָה אֵל חֲבָרִיו, וּפְקַד כִּי יִנְיָחוּ לִי בְּדַרְכֵי...!"

בס"ד "לכן פה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פרשת השבוע: חקת אל שדי יתן לכם רחמים ראשי תיבות "ישראל" **כניסת השבת: 19:22**

ערש"ק ו' תמוז תשע"ז (30.6.17) יציאת השבת: 20:35 ר"ת 21:17

הפטרה: ויפתח הגלעדי (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי... לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ... (כ' יט')

על הכתוב "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי..." שואלים המפרשים, איך יתכן שמשה רבנו, אדון כל הנביאים, אשר הקב"ה העיד עליו (במדבר יב' ז'): "לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא פה אל פה אדבר בו..." – הנה כאן, בפרשת מי-מריבה (לאחר שהכה על הסלע, ולא דבר אליו, כפי שצוה אותו ה' יתברך), משה רבנו מגיע לידי כך שהקב"ה מענישו על שלא שמע בקולו, כמו שכתוב: "יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם"...!

נראה לבאר ענין זה על-פי דבריו של הרה"ק מוואורקע זיע"א, השואל, מדוע בתפילת הגשם (בפסח) אנו מזכירים את זכות אותה הכאה של משה רבנו על הסלע, כמו שכתוב: "זכר משוי... על הסלע הך (=הכה) ויצאו מים" ("משוי" הוא משה רבנו, שנמשה מן המים).

וכי איזו זכות יש כאן להתפלל ולבקש מהקב"ה שיוריד לנו את הגשם, בזכות משה, שהכה על הסלע ויצאו ממנו מים? הלא, לכאורה, משה חטא בכך, ואף נענש על-כך...!

ובאר הרה"ק מוואורקע בדברי קודשו, כי פונת משה רבנו כשהכה על הסלע היתה לטובת ישראל. שכן, אם היתה מדבר אל הסלע, כפי שצוה על-ידי הקב"ה, וזה היתה מוציא את מימיו, הנה, כאשר ישראל היו חוטאים, ולא שומעים בקול ה', היתה מתעורר בשמים קטרוג גדול על ישראל, על שלא למדו "קל וחומר" מהסלע – דהינו, מה סלע זה, שלא שומע ולא מדבר, עושה את רצון ה'. ישראל, שיש להם דעת ונשמה, שהיא חלק אלוך ממעל, אינם שומעים חלילה בקול ה' יתברך...?

ולכן, משה רבנו, הרעה הנאמן, שידע ברוח קודשו שישראל עתידים לחטוא, מסר את נפשו למען ישראל, והכה על הסלע במקום לדבר אליו – כפי שאמר לישראל לאחר מכן "ויתעבר ה' בי למענכם..." – כל מה שעשיתי היתה רק למענכם – כדי שלא לעורר חלילה קטרוג עליכם, שהסלע הזה, שהוא אבן דוממת, כשמדברים אליו בשם ה' – הוא שומע ומקים את הדברים שמצוים עליו, ואילו אתם, אינכם נשמעים לדברי האל.

ולכן, כדי למנוע קטרוג זה כלפיכם, נטלתי עלי אחריות כבדה שלא לדבר אל הסלע, אלא להכותו – כדי להראות, קבל עם ועדה, שהסלע אינו ממושמע יותר מישראל.

ועל-כך אנו אומרים בתפילת הגשם: "זכר משוי (=משה רבנו)... על הסלע הך (=הכה) ויצאו מים" – כיון שאנו מזכירים כאן את זכות משה רבנו, שבהכותו על הסלע, התכונן להציל את עם ישראל מקטרוג גדול.

רעיון זה מובא גם בספר הקדוש "אור מלא" להרה"ק מקאסאני זצ"ל, בשם הרב הקדוש מקאליב, בפרושו על הפסוק: "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר". וכך אומר הרב הקדוש מקאליב: רש"י הקדוש מפרש, שתפילתו של משה "בעת ההיא" היתה לאחר נצחון ישראל על סיחון מלך האמורי ועוג מלך הבשן. אם כך, שואל הרב מקאליב, מדוע דוקא עכשיו, לאחר הנצחון על סיחון ועוג, מתחנן משה רבנו בתפילות לפני ה' יתברך שיכניס אותו לארץ?

ומשיב הרב מקאליב, שהנה, ידוע לנו שמשה רבנו נענש ולא נכנס לארץ, משום שחטא בכך שהכה על הסלע במקום לדבר אליו. ואולם, אומר הרב מקאליב, כי פונת משה היתה טובה, ומחשבתו היתה לשם שמים, כדי למנוע קטרוג על ישראל, אפילו שהמעשה שעשה לא היה כראוי.

והנה, משה רבנו, במלחמתו בעוג מלך הבשן היתה ירא שמא תעמוד לעוג הזכות, שהוא זה שהודיע לאברהם על נפילת לוט בשבי, כמו שכתוב: "ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי", ופרשו חז"ל, שעוג היה אותו פליט. על-כך אמר הקב"ה למשה: "אל תירא אותו (=את עוג)" – כיון שכוננתו לא היתה לשם שמים (שכן, אמרו חז"ל, שעוג מהר להודיע לאברהם אבינו על נפילת לוט בשבי, כדי שאברהם יצא למלחמה נגד אותם מלכים ששבו את לוט.

ובמלחמה זו קנה עוג שאברהם יהרג, והוא יקח את שרה, אשת אברהם, לו לאשה).

על-כך אמר לו הקב"ה: "אל תירא אותו...כי בידך נתתי אותו" – אמנם המעשה של עוג היה רצוי, אך כונתו לא היתה לשם שמים. וכך, מנצחוננו על עוג, נוכח משה רבנו לדעת, שפונת הלב חשובה יותר מהמעשה עצמו. ולכן, מיד לאחר הנצחון על עוג מלך הבשן, התפלל אל ה', שיבטל את עונשו שלא להיכנס לארץ – שהרי עונש זה נגזר על-כך שהוא הכה על הסלע, ואולם כונתו היתה לשם שמים(=להציל את עם ישראל מקטרוג) – ואם כך, ראוי הוא שתבטל הגזרה, ומשה יוכל להיכנס לארץ.

והנה, ה"אור החיים" כותב בספרו, כי מה שהעניש הקב"ה את משה "לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ...". היה זה רק לטובתם של ישראל. כדי שלא יכנס משה לארץ, ויבנה את בית המקדש. שכן, מעשי ידיו של משה רבנו קיימים לעולם. ואם בית המקדש היה נבנה על-ידיו, לא היה נחרב בית מקדש זה לעולם. ואם כך, הקב"ה היה שופך, חלילה, את חמתו על ישראל, ולא על בית המקדש, כפי שפרשו חז"ל במדרש (איכה רבה ד' טו), את הכתוב (בתהלים ע"א א'): "מזמור לאסף, אלקים באו גוים בנחלתך, טמאו את היכל קדשך"(=בית המקדש).

ותמהו שם המפרשים, ושאלו: איך אומר דוד המלך "מזמור לאסף", על שבאו גוים והחריבו את בית המקדש? צריך היה לכתוב: **בכי לאסף, או נהי לאסף, או קינה לאסף**, אבל לא "מזמור לאסף".

אלא, אומר דוד המלך "מזמור לאסף" – מזמור אני ששפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים, כשהחריב את בית המקדש, ולא כלה חלילה וחס את בני ישראל כשחטאו. ומעתה יתבאר עמק הכתוב: "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל...". באמת משה לא חטא בהכותו על הסלע (דבר שמוכח מעצם הזכרת זכות זו של משה בתפילת הגשם), ולכן גם אין פאן עונש! אין הקב"ה מעניש את משה, אלא להיפך – שכן הוא.

ועל-כך רומז הכתוב "ויאמר ה' אל משה" ("ויאמר" היא אמירה רכה, וכן שם "ה" הוא מידת הרחמים) – ה' יתברך אומר למשה בלשון רכה ובמידת הרחמים: בגלל שפונתך היתה לשם שמים(=להציל את עם ישראל מקטרוג), "לכן" – מאותה סיבה ממש(=כדי להציל את עם ישראל מעונש) "לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ" – כדי שלא יבנה משה את בית המקדש, וכשיחטאו ישראל לא ישפך הקב"ה את חמתו על ישראל, אלא על בית המקדש(=על העצים והאבנים). נמצא, שאין פאן עונש כלל, בכך שמשה לא נכנס לארץ, אלא להיפך – שכן מצוה הוא, על רצונו להציל את עם ישראל.

(על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כי כטי)

במות משה כתוב: "ויבכו בני ישראל את משה". לעומת זאת, על אהרן כתוב: "ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל". ומפני מה לאהרן בכו כל ישראל, ובמשה לא בכו, אלא מקצתם? אלא, משה היה דין, שפידוע, אינו יכול לזכות את שני בעלי הדיו. לכן, החלק ה"חייב" בעם לא בכה על מות משה. אבל אהרן לא היה דין, אלא היה מטיל שלום בין אדם לחברו, ועליו נאמר: "בשלום ובמישור הלך אתי, ורבים השיב מעון" (מלאכי ב', ו).

כשהיה רואה אהרן שני בני אדם השונאים זה את זה, היה הולך לאחד מהם, ואומר לו: בני, ראה! חברך מטרף את לבו(=מתבלבל מרוב צער), ותולש שערותיו וצועק: 'אוי לי! איך אשא עיני אל חברי? מתביש אני ממנו, שאני הוא שחטאתי לו!' וכך היה יושב אצלו, עד שמסיר קנאה וסנאה מלבו. אחר היה הולך לחברו ומספר לו אותו הדבר שספר לראשון. וכשנפגשו שני שונאים אלה, היו מתחבקים ומנשקים זה לזה באהבה רבה. לפיכך נאמר: 'ויבכו את אהרן...כל בית ישראל'.

"זאת התורה, אדם כי ימות באהל" (יט' יד')

הצדיק רבי יצחק איזיק מספרין(=שם של מקום), מוסד שולשלת אדמו"רי זידיצוב וקומרנה, היה גדול בתורה ובחסידות והופך על-ידי המוני היהודים בגליציה ובהונגריה כאחד מצדיקי הדור. עם זאת, חי רבי יצחק איזיק את רוב שנותיו בעוני ובדוחק, ובני משפחתו סבלו לעתים ממש מחרפת רעב.

פעם אחת נדמן לביתו אחד הרבנים החשובים שבמחוז, ומאחר ולרבי יצחק איזיק לא היה אפילו כסא אחד בבית כדי להושיב את האורח, מהרו הילדים והביאו שתי אבנים והניחו קרש על-גביהם, והושיבו עליו את הרב האורח. תמה האורח, שהיה רב חשוב במחוזו וחי ברוחה יחסית, על העוני המרוד שעניו רואות בביתו של גדול-תורה בישראל. וכאשר עמד להיפרד ממארחו, אמר לו: אני תמה על כבודו, ששמו יוצא לפניו בכל הסביבה כאחד מגדולי הדור, והנה אין בביתו לא מטה ראוי, ואפילו לא כסא אחד או שלחן המצויים בכל בית!

השיב רבי יצחק איזיק לאורחו, ואמר: במחלה מכבודו, ומדוע לך אין פאן במחוזנו כסא ושלחן? תמה האורח על רבי איזיק, ואמר לו: כלום יש פאן שאלה? הלא אני עובר אורח במקום זה, ואיני נמצא בביתי! אף אני - קרא רבי יצחק איזיק - איני אלא אורח במקום זה, היום אני פאן, ומחר - מי יודע היכן אהיה?... **שבת שלום לכל בית ישראל!**

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתְּנוּ לָכֶם רַחֲמִים "ראשי תיבות "ישראל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:22**

עַרְשָׁק ו' תְּמוּז תִּשְׁעִי (30.6.17) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"על כן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון" (כא' יא')

על הכתוב (כא', יד): "על-כן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון", מפרש רש"י: "על-כן יאמר" – על חנה זו ונסים שנעשו בה, "יאמר בספר מלחמת ה'" – כשמשפרי נסים שנעשו לאבותינו, יספרו את זהב... ואשר הנחלים... שנשפך שם דם האמוריים, שהיו נחבאים שם".

וכפי שמובא במדרש על הנס שנעשה לישראל בנחל ארנון (מדרש רבה יט', כה'): "אז ישיר ישראל את השירה הזאת: עלי באר ענו לה'. אמרו חז"ל: על מה אמרו ישראל שירה?"

כיון שבאו ישראל לנחל ארנון ברוח של תשובה, נעשו להם נסים, כניסים שנעשו להם בים-סוף. ואילו נסים נעשו שם? נחל ארנון עובר בין שני הרים גבוהים, הסמוכים וקרובים זה לזה כל-כף, עד שאדם העומד על פסגת ההר, יכול לדבר עם חברו (שעומד על פסגת ההר השני) בנקל. אבל, כשאדם מבקש לעבור משם, צריך ללכת מהלך שבעה מילין בנחל, (כיון) שהדרך יורדת לתוך הנחל, ועולה.

כיון שידעו האמוריים, שישראל יעברו בתוך הנחל, נתכנסו כלם, מספר עצום ורב. מקצתם הסתתרו בתוך צמחית הנחל, ומקצתם במערות שבהר (ההר במעלה הנחל היה משפיע במערות, ואילו ההר שכנגדו היה עשוי כלו סלעים בולטים ותדים), ואמרו אותם רשעים: 'כשירדו ישראל לתוך הנחל, נצא כלנו (מלפנים אלה המסתתרים במערות, ומאחור אלה המסתתרים בצמחיה) ונהרגם בחצים ובאבני בליסטראות'.

והנה, כשהגיעו ישראל לאותו מקום, רמז הקב"ה לאותו הר בעל הסלעים הבולטים כמין קרנים חדות, שיתקרב אל ההר שהיו בו המערות. ונכנסו אותן קרנים לתוך אותן מערות, עד שמעכו **והרגו** את אותם אמוריים שהסתתרו שם.

כיון שלא ידעו ישראל על-כף, אמר הקב"ה: 'הריני מודיע לבני, כמה אוכלוסים אבדתי מפניהם'. מה עשה רמז לבאר-מים שתרה, ותפנס למערות ותשטפן. ירדה אותה באר לתוך המערות, והוציאה משם איברי האמוריים, גלגולות, זרועות ורגלים לאין מספר, לעיני ישראל, כדי שבאותה השעה ידעו את גודל הנס שעשה להם ה', ואת הנקמה שעשה בשונאייהם, ועל-כף אמרו ישראל: 'עלי באר ענו לה'".

וצריכים אנו לדעת, איזו זכות עמדה לישראל, שנעשה להם נס כל-כף גדול? שהרי אין הקב"ה עושה נסים לחינם!

פתח דברינו יאיר לבאר מאמר נפלא בגמרא (כתובות קו'), על רב הונא, שהיה ראש ישיבה בבבל, והיו לו שמונה מאות תלמידים. ומחמת ריבוי התלמידים, היה מוסר את השיעורים שלו באמצעות שלשה-עשר מתורגמנים, שהיו מתחלקים ומוסרים את השיעור לקבוצות קבוצות של תלמידים.

ומספרים לנו חז"ל דבר פלא: בשעת השיעור היו התלמידים נוהגים לשבת על בגדיהם שפרשו על הארץ. לאחר השיעור של רב הונא, היו קמים התלמידים ומנערים את בגדיהם מן האבק שדבק בהם בשעת הלימוד. ומספרת הגמרא, שאותו אבק עלה עד לשמים, וכסה את אור השמש, והיה ניכר דבר זה למרחוק, עד שבארץ ישראל היו אומרים: "עתה קמו תלמידיו של רב הונא בבבל מתלמודם..."

ועל-כף אמר ה"בן איש חי", בפירושו "בן יהודע" (שם): "לפי זה מוכרח לומר, שהיה זה בדרך נס, לכבוד רב הונא ולכבוד הציבור הרבים שנאספים בדרשה שלו, כי בדרך טבע אי-אפשר להיות דבר זה, שאותו אבק יראה בארץ ישראל, שהיא רחוקה כמה ימים מבבל, אפילו אם יהיו נאספים ארבע מאות רבוא (תלמידים). אלא מוכרח לומר שהיה זה בדרך נס".

ב"חידושי אגדות" למהר"ל מפראג (כתובות, שם), הוא כותב כי מה שאמרו חז"ל, שאבק בגדיהם עלה למעלה,

9
וכסה את אור השמש, הכונה כאן שבזכות תורתם של בני בבל, תלמידי רב הונא, כאשר קמו ונערו את בגדיהם
מן האבק שדבק בהם, נוצרו מאבק זה עננים בשמים, המסתירים את אור השמש. ועננים אלו נסעו לארץ
ישראל, כדי להוריד שם גשמי ברכה.

(בענין זה מסופר בגמרא (תענית כה): "רבי חיא בר לוליני שמע פעם אחת את העננים בארץ ישראל אומרים: 'נלך
ונתן מים גם אצל עמון ומואב'. ומיד התפלל רבי חיא בר לוליני לפני הקב"ה, ואמר: רבונו של עולם, כשנתת
תורה לעמך ישראל, חזרת על כל אומות העולם, ולא קבלוה, ועכשיו אתה נותן להם מטר? זרק את הגשמים
בארץ ישראל! ואכן הגשמים נתנו את מימיהם בארץ").

כדרך של תורה, הנדרשת בשבעים פנים, הבה נתבונן על מעלתם של חכמי ארץ ישראל לעומת חכמי בבל,
כפי שמובא בגמרא (כתובות עה/ מתורגם): אביי, שהיה מחכמי בבל, אמר: חכם אחד מארץ ישראל חשוב כשנים
מאתנו (= מחכמי בבל). דהינו, חכם בארץ ישראל כוחו כשני חכמי בבל.
אולם, רבא אמר: אבל כאשר חכם מבבל עולה לארץ ישראל, מתעלה כוחו, ונחשב הוא כשנים מחכמי ארץ
ישראל.

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע פח חכם בארץ ישראל הוא פי שנים מכח חכם מבבל?
אולם, לאחר שחכם מבבל עולה לארץ ישראל, מתעלה כוחו פי שנים מכח בארץ ישראל.
תחילה, נקדים להביא מה ששנינו בגמרא על מעלת ארץ ישראל, וכפי שפתוב (כ"ב קנח): "אורא דארץ ישראל
מחכים" (= האור של ארץ ישראל מוסיף חכמה). ויש להוסיף מה שפתוב במדרש (בראשית רבה ב, יב): "וזהב הארץ
הוא טוב" – מלמד, שאין תורה כתורת ארץ ישראל, ולא חוכמה כחוכמת ארץ ישראל".
ועוד שנינו בגמרא (סנהדרין כד): "ואקח לי שני מקלות, לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבלים". נעם – אלו
תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שמנעימין זה לזה בהלכה. "חבלים" – אלו תלמידי חכמים שבבבל, שמחבלים זה
לזה בהלכה".

ועוד יותר מכך דרשו שם בגמרא על חכמי בבל: "במחשכים הושיבני כמתי עולם, אמר רבי ירמיה: זה תלמודה
של בבל". דהינו, התלמוד של חכמי בבל הוא בבחינת השך רוחני גדול.
והנה, מפל זה משתמע לנו, כאילו חז"ל דברו בגנותם של תלמידי חכמי בבל, שהם "מחבלים זה לזה בהלכה",
וכל תלמודם הוא בבחינת "במחשכים הושיבני כמתי עולם".

אולם, לעומת זאת מצינו כלל גדול בדברי הראשונים, שבכל מקום שנחלק התלמוד הבבלי על תלמוד ארץ
ישראל (= הירושלמי), הלכה היא כתלמוד הבבלי. ולא עוד, אלא שהולכים אחרי התלמוד הבבלי כשהוא חולק על
התלמוד הירושלמי אפילו לקולא.

וכן כתב הרמב"ם בהקדמת "היד החזקה": "מרב אשי עד משה רבנו, עליו השלום, ארבעים דורות... נמצא,
רבינא ורב אשי וחבריהם, סוף גדולי חכמי ישראל, המעתיקים תורה שבעל-פה, ושגזרו גזירות, והתקינו
התקנות, והנהיגו מנהגים, ופשטה גזירתם ותקנתם ומנהגותם בכל ישראל, בכל מקומות מושבותיהם... ודברים
הללו, בדינים, גזירות ותקנות ומנהגות, שנתחדשו אחר חיבור הגמרא. אבל, כל הדברים שבגמרא הבבלי, תיבין
כל ישראל ללכת בהם, ופופין כל עיר ועיר, וכל מדינה ומדינה, לנהוג בכל המנהגות שנהגו חכמי הגמרא,
ולגזור גזירותם, וללכת בתקנותם. הואיל וכל אותם הדברים שבגמרא, הסכימו עליהם כל ישראל. ואותם
החכמים שהתקינו, או שגזרו, או שהנהיגו, או שדנו דין, ולמדו שהמשפט כן הוא, הם כל חכמי ישראל, או
רובם, והם ששמעו הקבלה בעיקרי התורה כלה, דור אחר דור, עד משה רבנו, עליו השלום".

אם כן, מתעוררת כאן פליאה עצומה, איך מתישב כל זה, עם כל המעלות הגדולות שהבאנו על תורת ארץ
ישראל "אורא דארץ ישראל מחכים", "וזהב הארץ הוא טוב" – מלמד, שאין תורה כתורת ארץ ישראל, ולא
חוכמה כחוכמת ארץ ישראל". איך מתישב כל זה עם מה שלמדנו, שההלכה בכל מקום היא כתלמוד הבבלי
דוקא, ולא כתלמוד ארץ ישראל (= הירושלמי)...

וגם צריך ביאור, מדוע סבב מסובב כל הסיבות, הקב"ה, שהתלמוד הבבלי יתקבל בכל תפוצות ישראל יותר
מהתלמוד הירושלמי?

ומתוך הרה"ק פינחס פרידמן, ואומר: נראה לבאר ענין זה, שהן אמת שחביבה תורת ארץ ישראל, שעוסקים בה

ישראל על אדמת הקדש, אשר שם בחר הקב"ה להשרות את שכנתו, כמו שכתוב (ישעיה ב, ג): "כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלם". אולם, דוקא משום כך יש חביבות גדולה ללימודי התורה בחוץ לארץ. שכן, מפאת חשכות ארץ העמים, צריכים חכמי חוץ לארץ לעמול ולהתיגע בתורה הרבה יותר מלומדי ארץ ישראל. ומצינו סימוכין לרעיון נשגב זה בדברי הנצי"ב (העמק שא"ה, אותיות ט, יג): "במחשכים הושיבני כמתי עולם", אמר רבי ירמיה: זה לימודה של בבל, ולא שגנו (=מלשון גנאי) ח"ו (את) התלמוד הבבלי, אלא... באשר בבל הוא מצולה חשכה, שאין בה אור תורה בעצם כלל. רק על-ידי אבוקה גדולה של הפלפול ד-ש"ס בבלי, יהיה מאור גם במחשכים להוציא אור הוראה... (ולכן למדנו) (סנהדרין כד): "מאי בבל? אמר רבי יוחנן: בלולה במקרא, בלולה במשנה, בלולה בגמרא. אלא, שהוצרכו להעמיק כל-כך ולהתהפך על כל חלקי התורה, עד שיצא המכון (=אמיתה של תורה)... וממילא זכו (חכמי בבל) להגדיל תורה ולעשות אבוקה גדולה מאור התורה".

הביאור הוא, שחכמי ארץ ישראל לא היו צריכים לריב ולהתופח כל-כך זה עם זה כדי לבאר את ההלכה לאמיתה של תורה. שכן, קדושת ואוירת ארץ ישראל סיעו להם לברר וללבן את ההלכה לאמיתה. אבל חכמי בבל, שהיו במקום שהוא בגדר "במחשכים הושיבני", לא היו יכולים לברר את ההלכה לאמיתה של תורה, אלא רק על-ידי שהיו מפלפלים ומחבלים זה לזה בהלכה, כמו ששינו בגמרא (סנהדרין כד): "ואקח לי שני מקלות, לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבלים... חבלים" – אלו תלמידי חכמים שבבבל, שמחבלים זה לזה בהלכה". שכן, רק על-ידי כך יצאה האמת לאור, לבאר את ההלכה לאמיתה.

על-פי האמור יאיר לנו להבין מה שאמר אב"י, שהיה מחכמי בבל, שאחד מחכמי ארץ ישראל חשוב פשנים מאתנו (מחכמי בבל). ובא רבא ואמר: אולם, כאשר חכם מבבל עולה לארץ ישראל, מתעלה כוחו ונחשב הוא פשנים מחכמי ארץ ישראל.

ושאלנו, מדוע כח חכם בארץ ישראל הוא פי שנים מכח חכם מבבל? וכן, מדוע לאחר שחכם מבבל עולה לארץ ישראל, נחשב כוחו פי שנים מכח חכם מחכמי ארץ ישראל?

והביאור הוא, שחכם שגדל בתורת בבל, שהיא בבחינת "במחשכים הושיבני...", הוא צריך להתיגע שם ולפלפל בתורה כדי לגלות את אור התורה מתוך חשכות הגלות. אולם, כאשר עלה אותו חכם מבבל לארץ הקדש, שעליה נאמר כי "אורא דארץ ישראל מחכים", הנה יש לו גם סיעתא דשמאי בלימודו מצד קדושת המקום, ויש לו גם את הפלפול שרכש בלימוד תורתו בבבל. הרי יש בידו פעת את שתי המעלות גם יחד, ועל-כך "טובים השנים מן האחד", ולכן כוחו הוא פי שנים מכח חכם בארץ ישראל.

מעתה יש לומר, שהאבק שנדבק בבגדיהם של תלמידיו של רב הונא, הוא רמז על השנאה שפרצה בין לומדי התורה שבבבל. שכן, למדנו בגמרא (על הפתוב בתהילים קכו, ה): "לא יבשו, כי ידברו את אויבים בשער". ושם שואלת הגמרא (קידושין ל'): "מאי (=מה פונת הפתוב) 'את אויבים בשער'? אמר רבי תיא בר אבא: אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקין בתורה בשער (=בפרק) אחד – נעשים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם (האב ובנו, הרב ותלמידו) עד שנעשים אויבים זה את זה, שנאמר (במדבר כא): 'את והב בסופה' ('והב' רמז לאהבה). אל תקרי 'בסופה', אלא 'בסופה'".

ולכן, כשיש הבטחה כזאת על לומדי התורה, "שאינם זזים משם (האב ובנו, הרב ותלמידו) עד שנעשים אויבים זה את זה", הנה, בגמר לימודם "קמו" לומדי התורה שבבבל "ממקומם" – דהינו, שהתעלו מהשנאה שהיתה ביניהם (כדי לברר את ההלכה לאמיתה של תורה), ונערו את אבק השנאה הזה מבגדיהם, שדבק בהם בשעת לימודם, ועל-ידי כך נעשו אויבים זה את זה.

על-כך מגלים לנו חז"ל, כי אבק זה, שהיה דבוק בבגדיהם, היה חשוב כל-כך לפני הקב"ה, עד שנעשה נס שהאבק הזה יעלה ויכסה את בהירות אור השמש. ולא עוד, אלא שמאבק זה נעשו עננים שנסעו לארץ ישראל כדי להוריד שם גשמי ברכה.

בדרך זו נעלה במסילה לבאר את הנס הגדול של התחברות שני ההרים, שהיו הר אחד בצד מואב (ששם האמוריים התחברו במערות), והר אחד בצד ארץ ישראל, שעל-ידי התחברותם יחד נמחצו האמוריים שהתחבאו שם.

שכן, ארבעים שנה היו ישראל "בארץ מדבר ובתהו ילל ישמ" – מחוץ לארץ ישראל, מקום חשוך ושליטה של

הקליפות, ועל-כן היו צריכים לעמוד על התורה שם, ולהתיגע בה כדי לגרש את חשכות הקליפות במדבר. ולכן, כאשר הגיעו בני ישראל לערבות מואב, שהוא גבול ארץ ישראל, ועשו הכנה להיכנס לארץ, אשר שם יזכו לעסוק בתורה, ששם "אזירא מחכים", נתרגש ה' שבצד ארץ ישראל, ויצא לקראתם, ונתחבר עם ה' שבצד מואב. ובזכות זה נמחצו האמוריים שהתחבאו בהר כדי להרוג את ישראל. כן יאבדו כל אויבי ישראל... ויש לומר שכאשר עסקו ישראל בתורה במדבר, שהוא בחוץ לארץ, נעשו אויבים זה לזה, כדי לברר את ההלכה לאמיתה של תורה. אולם, כאשר הגיעו לגבול ישראל, כדי להיכנס לארץ – ששם יעסקו בתורה בבחינת "נעם", שמנעימים זה לזה בתורה – עשו שלום ביניהם, ונעשו אוהבים זה לזה, בבחינת "את והב בסופה", ובזכות זה יצא ה' של ארץ ישראל לקראתם, ונתחבר יחד עם ה' מואב בחוץ לארץ, לרמוז על התחברות שתי התורות – תורת ארץ ישראל עם תורת בבל. ועל-ידי כך נמחצו קליפות הטומאה/האמוריים בין שני ההרים. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ותמת שם מרים... ולא היה מים לעדה" (כ' א')

לדעת ה-"כלי יקר" (רבי שלמה אפרים), נעשו כן בני ישראל, על שלא הספידו כראוי את מרים הצדקת, במוותה. שכן, במוות אהרן נאמר: "ויבכו את אהרן שלשים יום". ובמות משה נאמר: "ויבכו בני ישראל את משה... שלשים יום" (דברים לד', ח').

ואילו כן לא הוזכר כלל בכי והספד על מרים, אלא נאמר: "וישב העם בקדש, ותמת שם מרים ותקבר שם". היתה בכך התנהגות כפוית טובה מצד בני ישראל, שנהנו ארבעים שנה מבארה של מרים, ולא נתנו לכך ביטוי הולם במוות מרים הצדקת. לכן, נסתלקה אותה שעה באר המים ממחנה ישראל - כדי שהכל יפירו וידעו שמתנה יקרה זו, נתנה להם בזכות מרים, וראוי היה להם לבכות ולהתאבל על מותה...

תבוא אמו, ותקנת את הצואה (=ותנקה את הלכלוך) (מילתא דבדיחותא)

מעשה באשה אחת, שבקשה מבעלה שיחליף לבנם הקטן, שטנף עצמו בצואה. סרב הבעל, ואמר: זה תפקיד האשה לקנות את צואת בנה.

זעמה עליו אשתו ואמרה: מנין לך? איפה זה פתוב?

השיב לה הבעל: למדנו במדרש, שכל הקורבנות הם זכרים, מלבד פרה אדומה, שחייבת להיות נקבה. ונשאלת השאלה, מדוע חייבת פרה אדומה להיות נקבה? אלא, למדנו ענין זה מרבי משה הדרשן, שהסיבה למצות **פרה אדומה** היתה כדי לכפר על עון חטא העגל, כמו שכתוב ב-רש"י: "משל לבן שפחה, שטנף פלטין (=שלכלוך ארמון) של מלך. אמרו: תבוא אמו, ותקנת את הצואה (=ותנקה את הלכלוך)". מכאן למדנו – אמר לה בעלה – קינחת הבן הוא תפקיד של האמא...

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" ("בואו חשבון" – בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה...)

הגאון רבי יצחק זלברשטיין שליט"א מספר בספרו "מלכים אומניך", על מעשה באשה אחת, שהיתה מקשה ללדת, והיתה בסכנה גדולה. בעלה התייפח בבכי לפני ה"חפץ חיים" זצ"ל, ובקש שיעורר רחמים וחסד לפני פסא הפבוד. אמר ה"חפץ חיים" לרבנים שישבו לפניו: "רבתי, צריך שמישהו שיש לו זכות של שבת, שיאציל וישפיע מזכות זו לטובת הילדת". מיד אמר הבעל: "רבי, אני מקבל עלי לעשות מעתה גדולות ונצורות למען השבת". השיב לו הסבא קדישא (=ה"חפץ חיים"): "כעת לא מועיל לקבל קבלה לעתיד! כעת צריך זכות על מעשה שכבר נעשה".

נענה אחד הרבנים, ואמר: "השפעת פנים על בעל חנות, שישגרנה בשבת, ובזכות זה תושע האשה, ותלד במהרה ובנקל". אמר לו ה"חפץ חיים": "אכן, זכות זו יכולה לעזור לילדת". וכך היה, והאשה ילדה בשלום. מסים הרב זלברשטיין ואומר, שההסבר לכך הוא, ש"מלכותא דארעא היא כעין מלכותא דרקיעא (=מלכות הארץ היא כמו מלכות שמים). דהינו, כשהאדם חייב ממון למלכות, והשופטים שלחו שוטרים להוציא חיובו לפועל, לא יועיל לו כעת אם יאמר להם שהוא מתחייב לשלם. אלא, צריך הוא לתת להם כסף במזומן. וכך הדבר גם בעניננו: כדי להציל את אותה אשה, היה צריך "כסף מזומן" (=זכויות). אשרי האדם הצובר זכויות (שבת, גמילות חסדים וכו') – שכן, אלה יעמדו לזכותו בכל עת ובכל שעה, אמן.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתָּן לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:22**

עֲרַשׁ"ק ו' תְּמוּזַ תִּשְׁעִי" (30.6.17) יִצְיַאת הַשַּׁבָּת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעֲמָיִם" (כ' יא')

עַל הַכְּתוּב, "וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פַּעֲמָיִם", אוֹמֵר תִּיקוּנֵי הַזֶּהָר, שְׁמָה שְׁאֵמֵר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, "וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִיְמֵיו", מְלַבֵּד הַפִּירוּשׁ הַפְּשוּט לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל מִיָּם לְשָׁתוֹת, נִתְפָּן גַּם הַקַּב"ה בְּפוּעַל דְּמִיּוֹנֵי לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע שֶׁל תּוֹרָה, שְׁנַמְשָׁלָה לְמִיָּם, כְּמַבּוֹאֵר בְּגִמְרָא: "וַאֲיֵן מִיָּם, אֶלָּא תּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר: 'הוּי כָּל צְמָא לְכוּ לְמִיָּם'."

וַיֵּשׁ לּוֹמֵר הַנָּה לְמַדְנּוּ בְּמַדְרַשׁ (יְלֻקוּט שְׁמַעוֹנִי, חֻקַּת): "וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע" – שְׁנָה(=לְמַד) עָלָיו פֶּרֶק אֶחָד, וְהוּא מוֹצִיא מִיָּם מִן הַסֵּלַע. דְּהֵינּוּ, אִם הָיָה מֹשֶׁה שׁוֹנֶה/מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע פֶּרֶק אֶחָד מִהַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הָיָה הַסֵּלַע מוֹצִיא מִיָּם בְּשְׁפַע גָּדוֹל כָּל-כָּךְ, עַד שֶׁהָיָה נִשְׁפָּע מִזֶּה הַשְּׁגוּת גְּדוּלוֹת בַּתּוֹרָה, הַנִּקְרָאֵת מִיָּם. (כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ חו"ל (ב"ק יז): "אֵינ מִיָּם אֶלָּא תּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר: 'הוּי כָּל צְמָא לְכוּ לְמִיָּם'). וְלִכְּנֹן, אֵילּוּ לֹא הָיָה מֹשֶׁה מְכַה אֶת הַסֵּלַע, לֹא הָיָה מִתְעוֹרְרַת מַחְלֻקַּת בִּישְׂרָאֵל בְּדִינֵי אִיסוּר וְהִיתָר וְכְדוּמָה. אֲבָל, כִּיּוֹן שְׁמַשָּׁה הַכָּה עַל הַסֵּלַע, וְלֹא יִצְאוּ אֶלָּא טִיפִין טִיפִין שֶׁל מִיָּם, עַל-כֵּן לֹא נִשְׁפָּע לְיִשְׂרָאֵל כָּל-כָּךְ שְׁפַע גָּדוֹל בַּתּוֹרָה, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ נִתְרַבּוּ הַמַּחְלֻקוֹת וְהַסְּפָקוֹת בַּתּוֹרָה, וְעַל-כֵּךְ כְּתוּב: "הִמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רַבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל."

וּמוֹסִיף וְאוֹמֵר הַ"מְגַלָּה עֲמוּקוֹת", כִּי יֵשׁ לּוֹמֵר שְׁלֹכְךָ הַתְּפָּן הַנְּבִיא יִרְמְיָה (כג'): "הֲלוֹא כֹה דִבַּרְתִּי כֹּאשׁ נְאֻם ה' וְכַפְטִישׁ יִפְצֹץ סֵלַע". דְּהֵינּוּ, כְּמוֹ שְׁמִתּוֹךְ הָאֵשׁ יוֹצְאִים נִיצוּצוֹת רַבִּים, כֵּךְ בַּתּוֹרָה יֵשׁ הַרְבֵּה מַחְלֻקוֹת וְשִׁיטוֹת רַבּוֹת. וּמִי גָרַם לְכָל זֶה, שֶׁהַתּוֹרָה תִּהְיֶה כֹּאשׁ, שֶׁ"נִיצוּצוֹת"(=מַחְלֻקוֹת) יִהְיוּ נִיתְזִים מִמֶּנָּה לְכָל עֵבֶר? זֶה "כַּפְטִישׁ יִפְצֹץ סֵלַע" – הַפְּטִישׁ/הַמַּטָּה שֶׁהַכָּה בּו מֹשֶׁה אֶת הַסֵּלַע ("פְּטִישׁ" בְּגִמְטְרִיָּה "מֹטָה מֹשֶׁה") הוּא שְׁגָרַם לְקִיּוּמָן שֶׁל מַחְלֻקוֹת וְשִׁיטוֹת רַבּוֹת בִּישְׂרָאֵל.

וּכְפִי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"מְגַלָּה עֲמוּקוֹת": "בְּהַכְּאוֹת הַסֵּלַע גָּרַם מֹשֶׁה, שֶׁהַתּוֹרָה יוֹרֶדֶת טִיפִין טִיפִין, וּבֹא הַמַּחְלֻקַּת. וְזֶה סוּד הַפְּסוּק 'הֲלוֹא כֹה דִבַּרְתִּי כֹּאשׁ נְאֻם ה'...'. (ו) מִי גָרַם (ש) הַנִּיצוּצִין מִתַּחֲלָקִין לְכַמָּה גּוֹבִינִין(=צְבָעִים)? זֶה בֹּא לָנוּ מִן 'פְּטִישׁ יִפְצֹץ סֵלַע' – הַפְּטִישׁ שֶׁהַכָּה מֹשֶׁה בְּסֵלַע גָּרַם שְׁמִתְפּוֹצְצִין וְרַבִּין הַמַּחְלֻקוֹת בִּישְׂרָאֵל. (וְכֵן), פְּטִישׁ בְּגִמְטְרִיָּה מֹטָה מֹשֶׁה."

וְעַל זֶה אָמַר הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, כֹּאשֶׁר הַתְּחַנֵּן לְהִיכַס לְאַרְץ – "רַב לָךְ". דְּהֵינּוּ, אֶתְּהַ גּוֹרֵם שְׁנִתְרַבּוּ הַמַּחְלֻקוֹת בַּתּוֹרָה, עַל שֶׁהַכִּית בְּסֵלַע בְּמָקוֹם לְלִמּוּד פֶּרֶק אֶחָד לְפָנָיו. וְעַל-כֵּן נֶאֱמַר לוֹ: "אַל תּוֹסֵף דַּבֵּר אֵלַי עוֹד בְּדַבַּר הַזֶּה" – לְהִיכַס לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל.

וַיֵּשׁ לְהוֹסִיף כֹּאן פֶּרֶפְרַת נְאֻה, עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּגִמְרָא (מְגִלָּה יח, א), "מִיֵּלָה בְּסֵלַע, שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי"(=מִיֵּלָה בְּסֵלַע, שְׁתִּיקָה בְּשָׁנִים), וּפִרְשׁ שֶׁם רַש"י: אִם תִּרְצֶה לְקַנּוֹת אֶת הַדִּיבּוּר בְּסֵלַע(=מִטְבַּע כְּסָף), תִּקְנֶה אֶת הַשְּׁתִּיקָה בְּשָׁנֵי סֵלַעִים. וְכָל-כֵּךְ לְמָה? כִּיּוֹן שְׁמַשָּׁה אֶת הַכָּה הַסֵּלַע, וְלֹא דַבֵּר אֵלָיו, כְּפִי שְׁצוּהָ עָלָיו הַקַּב"ה, כְּמוֹ שְׁכְּתוּב (בַּמְדַּבֵּר כ, יא-יב): "וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ...".

וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁכָאן רְמוּזָה הַגְּמְרָא "מִיֵּלָה בְּסֵלַע, שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי". דְּהֵינּוּ, "מִיֵּלָה בְּסֵלַע" – אִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע וְלֹא מִפְּהוֹ – אִזּוֹ "שְׁתִּיקוּתָא בְּתַרִּי"(=שְׁתִּיקָה בְּשָׁנִים) – הָיָה מִשְׁתִּיק אֶת הַמַּחְלֻקַּת בֵּין שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֻכְמַיִם, שְׁזֶה מִתִּיר וְזֶה אוֹסֵר, זֶה פּוֹטֵר וְזֶה מְחַיֵּב, זֶה בּוֹנֶה וְזֶה סוֹתֵר.

וּמָה נִפְלְאִים הֵם דְּבָרֵי הַ"לֵּב אַרְיָה" (חֻקַּת, אוֹת יד), שְׁפָרַשׁ אֶת מָה שְׁלִמְדְנּוּ בְּמַדְרַשׁ (יְלֻקוּט שְׁמַעוֹנִי, חֻקַּת): "וּדְבַרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע" – שְׁנָה(=לְמַד) עָלָיו פֶּרֶק אֶחָד, וְהוּא מוֹצִיא מִיָּם מִן הַסֵּלַע. דְּהֵינּוּ, עַל-יְדֵי שְׁמַשָּׁה יִלְמַד אֶת הַסֵּלַע פֶּרֶק אֶחָד, יוֹצֵא הַסֵּלַע מִיָּם. וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׁכֹן, אֵיזֶה פֶּרֶק רְצָה הַקַּב"ה שֶׁיִּלְמַד מֹשֶׁה אֶת הַסֵּלַע? וּבֵאֵר הַ"לֵּב אַרְיָה" עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי מָה שְׁכָתָב הַ"בֵּית יוֹסֵף" (או"ח סימן נ), שֶׁהַטַּעַם שֶׁתִּקְנּוּ לָנוּ חו"ל לּוֹמֵר בְּתַפִּילַת שְׁחָרִית "אֵיזֶהוּ מְקוּמָן שֶׁל זְבָחִים" הוּא "לְפִי שְׁאִין בְּכָל אוֹתוֹ פֶּרֶק ("אֵיזֶהוּ מְקוּמָן") מַחְלֻקוֹת, וְהִיא מְשַׁנֶּה בְּרוּרָה

לְמֹשֶׁה מְסִינִי". וְהִנֵּה, כָּבֵד הִבְאֵנוּ מִדְּבָרֵי תִיקוּנֵי הַזֹּהַר, שְׂאֵם מֹשֶׁה לֹא הָיָה מִכָּה אֶת הַסֵּלַע, הָיוּ זֹכֵרִים לְרִיבּוּי שֶׁל שְׂפַע מַיִם/תּוֹרָה בְּדַבָּרִים בְּרוּרִים שְׂאִין בָּהֶם מַחְלֹקוֹת. וְלָכֵן יֵשׁ לּוֹמֵר, שְׂמָה שְׂאֵמֵר הַקִּב"ה לְמֹשֶׁה "וְיִדְבַּרְתֶּם אֵל הַסֵּלַע" - שְׂנָה(=לְמַד) עֲלֵיו פָּרַק אֶחָד" - הַכּוֹנֵה הֵיא עַל הַפָּרַק שֶׁל "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹ...". שְׂאִין בּוֹ שׁוּם מַחְלֹקוֹת שֶׁל תְּנָאִים. וְעַל-יְדֵי כֶּךָ שְׂמֹשֶׁה יִשְׁנָה לְסֵלַע(=יְלַמֵּד אוֹתוֹ) פָּרַק זֶה, הוּא "מוֹצִיא מַיִם" - שְׂפַע רַב טוֹב שֶׁל מֵימֵי תּוֹרָה זָכִים וּבְרוּרִים, שְׂאִין בָּהֶם שׁוּם מַחְלֹקוֹת. וְלָכֵן, מִכִּיּוֹן שְׂמֹשֶׁה לֹא דִבֵּר אֵל הַסֵּלַע, אֶלָּא הִכָּה אוֹתוֹ, יִצְאוּ רַק טִיפּוֹת שֶׁל מַיִם שֵׁישׁ בָּהֶן מַחְלֹקוֹת...

וְרֹאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן פְּרַפְרַת נְאֻה, עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּסִפֵּר "מִנְחָה בְּלוּלָה" ("בַּחֲקֵיתִי"): "אִם בַּחֲקֵיתִי תֵלְכוּ...". - בְּמִלָּה 'אִם' נִרְמְזוּ כָּל הַגּוֹאֲלִים (בְּרֵאשִׁי תִיבוֹת). (הִנֵּה), בְּמִצְרַיִם אֶהְרֹן מֹשֶׁה, בִּימֵי הַמֶּן אֶסְתֵּר מְרַדְכִי, לְעֵתִיד לְבוֹא אֱלֵיהּ מְשִׁיחַ".

וְיֵשׁ לְהוֹסִיף גַּם מָה שֶׁהִבִּיא ה"כָּל בּוֹ" בְּסוּף קְרִיאַת שְׂמַע, עַל הַכְּתוּב: "אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לְכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם", שֶׁהַפְּסוּק מֵתַחִיל בְּאוֹת 'א' וּמְסַתֵּם בְּאוֹת 'מ'. וְזֹאת, כְּדִי לְרְמוֹז עַל הַגּוֹאֲלִים שֶׁהִבְאֵנוּ: אֶהְרֹן מֹשֶׁה, אֶסְתֵּר מְרַדְכִי, אֱלֵיהּ מְשִׁיחַ.

עַל-פִּי הָאֲמוּר מִפְּרֵשׁ ה"נֶעֱם מְגִדִים" ("שְׁלַח") מָה שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כ"ב, ז'): "שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם וְאֶת הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ". דְּהֵינּוּ, רְאוּי לְכָל יִשְׂרָאֵל לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי אֲבִיהֶם שְׁבַשְׂמִים "שְׁלַח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם" - ה"אִם" הֵם הַגּוֹאֲלִים אֱלֵיהּ מְשִׁיחַ (וְכֵן ה"אִם" הֵיא הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, הֵיא אִם הַבְּנִים שְׁבַגְלוֹת). "וְאֶת הַבְּנִים תִּקַּח לָךְ" - אֶת בְּנִידְךָ, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, תִּקַּח לָךְ וְתִגָּאֵל אוֹתָם לְעוֹלָמִים.

וְהִנֵּה, מְבוֹאֵר בְּמִדְרָשׁ (נִלְקוּט שְׂמַעוֹנִי, חֲסֵת, רְמֵז תִּשְׁס"ד): "אָמַר רַבִּי חֲמָא בְּרַ חֲנִינָא: 'לָכֵן לֹא תִבִּיאוּ אֶת הַקְּהֵל הַזֶּה', הַקְּהֵל הַזֶּה אֵין אֶתְם מְכַנְיִסִין, אֲבָל לְכָל יִשְׂרָאֵל אֶתְם מְכַנְיִסִין, לְעֵתִיד לְבוֹא, שְׂנֵאָמַר: 'וְעֵנִיתָה שְׂמָה כִּימֵי נְעוּרֶיךָ וְכִיּוֹם עֲלוֹתָה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם' - זֶה מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן. לִפְנֵי זֶה יֵשׁ לּוֹמֵר, שְׂ"אִם" רּוֹמְזוּ גַם עַל אֶהְרֹן מֹשֶׁה (מְלַבֵּד אֱלֵיהּ מְשִׁיחַ), שְׂיִכְנִיסוּ אֶת יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְעֵתִיד לְבוֹא.

וְיֵשׁ לּוֹמֵר, שְׂעֲנִינן זֶה שֶׁל הַגּוֹאֲלִים נִרְמְזוּ בְּמִשְׁנֵה שֶׁהִבְאֵנוּ, "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹן שֶׁל זְבַחִים...". הִנֵּה, "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹן" - רְאשִׁי תִיבוֹת "אִם" - אֶהְרֹן מֹשֶׁה - שְׂהֵם יְגָלוּ לָנוּ לְעֵתִיד לְבוֹא אֶת הַשְּׂאֵלָה "אֵיזֶהוּ מְקוֹמוֹן שֶׁל זְבַחִים"? (עַל-פִּי "אוֹרְהָ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמֹן) "וַיִּשָּׁב הָעָם בְּקֹדֶשׁ וַתִּמַּת שֵׁם מִרְיָם וַתִּקְבֵּר שֵׁם" (כ' א')

שׂוֹאֲלִים חֲז"ל: לָמָּה נִסְמְכָה מִיתַת מִרְיָם לְפָרֶשֶׁת פְּרָה אֲדוּמָה? אֶלָּא, לּוֹמֵר לָךְ, מָה קוֹרְבָנוֹת מְכַפְרִים - אֵף מִיתַת צְדִיקִים מְכַפְרַת (רש"י).

בְּשֵׁנַת תר"ח(=1848 לְמַנְיָנָם) פְּשֻטָּה מְגִיפַת ה"חֹלִירֵע" בְּעִיר נְדִבּוּרְנָא (לֹא תִקּוּם צָרָה פְּעַמִּים), וְהַרְבֵּה מִהַעִיר הִסְתַּלְקוּ לְבֵית עוֹלָמָם. בְּעִיר זֹו שְׂכָן אֵז כְּבוֹד הַרַב הַקְּדוּשׁ רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דַּב מְנַדְבּוּרְנָא זִיע"א, שְׂהָיָה צְדִיק וְקְדוֹשׁ. וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר בָּאוּ לְבֵית הַרַבִּי כָּל הָעָם בְּכִי תִמְרוּרִים, שְׂיַעוּרַר עֲלֵיהֶם רַחֲמִים בְּשָׂמִים, בְּקֶשׁ הַצְּדִיק לְרַתּוּם אֶת הַסּוֹסִים וַיִּצָּא לְטִיֵּל קֶצֶת בִּיעַר מַחוּץ לְעִיר. לְאַחַר כְּבֵרַת דְּרָךְ צוּה לְעַצוֹר אֶת הַמְּרַכְבָּה בְּאֲמָצַע הַדְּרָךְ, בְּצוּרָה הַחוּסְמַת אֶת הַמַּעְבָּר, דְּהֵינּוּ לְרוֹחַב הַשְּׁבִיל. וְצוּה לְעַגְלוֹן וְלְאֲנָשִׁים שְׂנָסְעוּ עִמוֹ, "שְׂאֵם תְּגִיעַ לְכָאֵן מְרַכְבָּה נוֹסְפַת, וּבַתּוֹכָה אִישׁ זָקֵן וְנִכְבֵּד, אֲשֶׁר זָקֵנוּ אַרְוֵךְ, צַח וְלָבָן פְּשֻלְג, וַיִּבְקֶשׁ לְפָנוֹת לוֹ אֶת הַדְּרָךְ כְּדִי שְׂיִוָּכַל לְעַבּוֹר - לֹא תִשְׁמְעוּ וְלֹא תֵאבּוּ לוֹ!". וְסִיִּם הַרְה"ק רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דַּב זִיע"א: "וְאֵף אִם יִצְעַק עֲלֵיכֶם, וְאֵף אִם יֵאָמֵר עֲלֵיכֶם בְּכִמָּה אִיוּמִים שׂוֹנִים וּמְשׁוּנִים, לֹא תִפְחָדוּ וְלֹא תִזּוּזוּ מִמְקוֹמְכֶם, וּמוֹרָא לֹא יַעֲלֶה עַל לְבַבְכֶם כָּלָל וְכָלָל!".

וְאֲכֵן קִיַּמוּ הָאֲנָשִׁים אֶת מִצְוֹתוֹ, וְהִמְתִּינוּ בְּצַפְיָה דְרוּכָה לְבָאוֹת. וְהִנֵּה, לְאַחַר זָמָן רַב, אֲכֵן הִגִּיעָה הַמְּרַכְבָּה שְׂעֲלִיָּה דְבַר הַצְּדִיק, וּבַתּוֹכָה הָיָה אִישׁ זָקֵן וְהַדּוֹר פְּנִים, אֲשֶׁר זָקֵנוּ אַרְוֵךְ וְצַח פְּשֻלְג. מִיַּד בְּקֶשׁ אוֹתוֹ זָקֵן, שְׂיִוָּאִילוּ בְּטוֹבָם לְהִזִּיז אֶת הַעַגְלָה, וַיִּתְּנוּ לוֹ לְהַמְשִׁיךְ בְּנִסְיַעַתּוֹ. אֵדְ הָאֲנָשִׁים, בְּרֵאוֹתָם כִּי נִתְקִימוּ כָּל דְּבָרֵי רַבָּם, לֹא שְׂמְעוּ לְאוֹתוֹ זָקֵן, וְלֹא הִנִּיחוּ לוֹ לְעַבּוֹר. כְּשֶׁרָאָה הַזָּקֵן כֶּךָ, הַחַל לְגַעוֹר בָּהֶם קִשׁוֹת, וְלֵאמֹר עֲלֵיהֶם בְּאִיוּמִים חֲמוּרִים. אֵדְ הֵם בְּשֻלְחָם, לֹא מִנִּיחִים לוֹ לְעַבּוֹר. כְּשֶׁרָאָה שְׂאִין דְּבָרָיו נִשְׂמָעִים, שְׂלַף אוֹתוֹ זָקֵן חָרַב חֲזָה מִתְעַרְרָה, וּבְמַבְט כּוֹעֵס וּמְאָיִם הִנִּיפָה כְּנַגְדָם. אוֹלָם הָאֲנָשִׁים, אֲשֶׁר רָאוּ אֶת גְּדַל קְדוּשַׁת רַבָּם שְׂצַפָּה כָּל זֹאת, נִשְׂאָרוּ אֵיתָנִים בְּדַעְתָּם, וְלֹא נִכְנַס לְלִבָּם שׂוּם שְׂמִץ שֶׁל מוֹרָא וְפַחַד!

כְּשֶׁרָאָה כֶּךָ הַזָּקֵן, הִלָּךְ וְהוֹצִיא מִמְּרַכְבָּתוֹ פְּנָקֵס גְּדוֹל, וְנָגַשׁ לְהִרְאוֹתוֹ לְרַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דַּב. עֵין רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דַּב בְּפָנָקֵס, וְאֵז לְחַשׁ דְּבָרִים מוֹעֲטִים בְּאוֹזְנוֹ שֶׁל הַזָּקֵן. לְאַחַר מִכּוֹן, צוּה עַל כָּלָם לְעֲלוֹת עַל הַמְּרַכְבָּה וְלִנְסוֹעַ חֲזָרָה אֵל הָעִיר. הַדְּרָךְ חֲזָרָה הֵיטָה מְלֻוָּה בְּשִׁקְט רּוֹעֵם. הַרַבִּי הָיָה שְׂקוּעַ בְּהַרְהוּרָיו. בְּהִגִּיעַם אֵל הָעִיר, פָּנָה הַרַבִּי לְמַלְוָיו וְאָמַר, "כִּי אוֹתוֹ זָקֵן הָיָה מְלֻאָךְ הַמּוֹת, בְּכַבּוּדוֹ וּבְעַצְמוֹ, וְרָצָה הוּא לְבוֹא וְלְהַמְשִׁיךְ בְּמַסַּע הַהֶרֶג בְּעִיר. וּכְשִׁלָּא נִתְתִּי לוֹ בְּשׁוּם פְּנִים וְאוּפָן לְעַבּוֹר, הוּא הִרְאָה לִי אֶת הַפְּנָקֵס, שְׂבו כְּתוּב אֶת סְפָרֵי הַחַיִּים וְאֶת סְפָרֵי הַמֵּתִים. וְלִדְאֲבוּנֵי רְאִיתִי, כִּי מִיַּד הַדִּין מִתּוּחָה עֲדוּן עַל כְּמָה אֶלְפִים שֶׁל נְשָׁמוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְעֲלֵיהֶם לְהַסְתַּלַּק בְּמִגִּיפַת הַחֹלִירֵע. וְאֵז הַתְּבוּנָתִי וְרֵאִיתִי שְׂאִין לִי עֲצָה אַחֲרַת לְבִטֵּל אֶת הַגְּזִירָה הַנוֹרָאָה. וּבְקִשְׁתִּי מִמֶּנּוּ לְעֲשׂוֹת עִסְקַת חֲלִיפִין, שְׂאֲנִי אֶסְתַּלַּק בְּעַד שְׂנִים-עֶשְׂרֵי אֶלְף נְפֻשׁוֹת. וְנִעְתְּרוּ מִן הַשְּׂמַיִם לְבַקְשְׁתִּי, שְׂאֲנִי אֶפְדָּה אוֹתָם". "וְלָכֵן" - אָמַר הַרַבִּי לְבִנֵּי בֵיתוֹ וְלַחֲסִידָיו - "הִנְנִי נִפְרָד מִכֶּם! כִּי אֲנִי הוֹלֵךְ לְבֵית עוֹלָמִי...! וּבְכֶךָ תִּכּוּפֵר וְתַעֲצֵר הַמְּגִיפָה!". וְכֶךָ אֲכֵן הָיָה. כְּתַב הַרַבִּי צוּאָה לְבִנֵּי בֵיתוֹ, וּמִיַּד עֲצַם אֶת עֵינָיו, וְעֲלָה בְּסַעְרָה הַשְּׂמַיְמָה. וְהַמְּגִיפָה נִעְצְרָה...! זְכוּתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דַּב מְנַדְבּוּרְנָא תְּגוֹן עֲלֵינוּ אָמוּן!

שְׂבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתּוֹ לְכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:22**

עַרְשׁ"ק ו' תְּמוּזַ תִּשְׁעִי (30.6.17) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת חקת התורה... דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה" (יט' ב')

על הפתוב בפרשתנו, "דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה", מביא רש"י בשם רבי משה הדרשן, שהסיבה למצות פרה אדמה היתה כדי לכפר על עון חטא העגל, כמו שכתוב ב-רש"י: "משל לבן שפחה, שטנף פלטיין (=שלכלך ארמון) של מלך. אמרו: תבוא אמו, ותקנח את הצואה (=ותנקה את הלכלוף). כך תבוא הפרה (=מצות פרה אדמה), ותכפר על העגל (=על חטא העגל של ישראל).

שואל על-כך האלשי"ך הקדוש, הרי פרה אדמה תכליתה לטהר את האדם מטומאת מת, כמו שכתוב: "וכל אשר יגע... במת או בעצם אדם או בקבר יטמא... ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת... והזהה הטהר על הטמא... וחטאו".

ואם כך, מה הענין והקשר בין כפרה על חטא העגל, לבין טהרת האדם מטומאת המת? משיב על-כך האלשי"ך הקדוש בלשונו הטהורה ואמר: "אמנם... וזהמת נחש המביאה מיתה לאדם, בהיותה פרוכה בו... פסקה בהר סיני. והיה לנו חירות ממלאך המות, לולא (חטא) העגל, שהחזיר הוזהמה למקומה, והסב (=גרם) המיתה והטומאה".

מביאור דבריו הקדושים של האלשי"ך הקדוש עולה, שכל ענין המיתה ירד לעולם בגלל חטא אדם הראשון כאשר אכל מעץ הדעת, כמו שכתוב (בראשית ב', יז): "ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות". ומבואר בדברי האריז"ל, שהטעם שנגזרה על האדם מיתה הוא בגלל שעל-ידי החטא הכניס הנחש וזהמה באדם ובחיה ובכל הדורות שהיו כלולים בתוכם. ולכן, צריך שהאדם ימות, ויתעכל הגוף ויחזור לעפר, כדי שתחזור הוזהמה לנחש, שהרי העפר הוא לחמו של הנחש (כמו שאמר ה' לנחש: "על גחנך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך").

והנה, אמרו חז"ל שבעת מתן תורה, כאשר קבלו ישראל את התורה על הר סיני, לא שלט עליהם מלאך המות, וישראל היו אמורים לחיות לנצח. אולם, לאחר שחטאו העם בעגל חזר מלאך המות למקומו, כמו שכתוב בגמרא (עבודה זרה ה'): "רבי יוסי אומר: לא קבלו ישראל את התורה, אלא כדי שלא יהא מלאך המות שולט בהן, שנאמר (תהילים פב', ו'): 'אני אמרתי אלהים אתם, ובני עליון כלכם', (אבל אתם) חבלתם מעשיכם (=נכשלתם בחטא העגל), (ולכן) 'אכן כאדם תמותון'. מבואר מכאן, שלולא חטא העגל, היתה מתבטלת גזירת המיתה על ישראל, והיו כל ישראל כמלאכים, שאין מלאך המות שולט בהם. אולם, בגלל שחטאו ישראל בעגל, חזר מלאך המות למקומו. ויש להוסיף מה שכתוב במדרש שמות רבה (לב', א') (כאשר ירד משה עם לוחות הברית): "וזהמכתב מכתב אלקים הוא, חרות על הלחת. מהו 'חרות'?... ר' נתניה אומר: חרות (=חפש) ממלאך המות".

אם כך, אומר האלשי"ך הקדוש: כל ענין טומאת המת הוא מזהמת הנחש שהכניס באדם. לכן, כל עוד האדם בחיים, ועוסק בתורה ובמצות, וזהמה זו איננה באה לידי ביטוי. אך כאשר מת האדם ושוב אינו יכול לעסוק בתורה ובמצות, מבצבצת ועולה וזהמת הנחש ביתר שאת, וגורמת לטמא כל מי שנוגע במת או מאהיל עליו.

מעשה מבואר היטב, איך פרה אדמה היא גם כפרה על חטא העגל, וגם מטהרת אדם מטומאת מת. שכן, שני הדברים הללו תלויים זה בזה: הנה, על-ידי חטא העגל חזרה וזהמת הנחש למקומה, וגרמה שתחזור גזירת המיתה בעולם. וכתוצאה מכך שיש מיתה בעולם, כל מי שנוגע במת, או מאהיל עליו, נטמא. ולכן דוקא פרה אדמה, שמכפרת על חטא העגל, היא שמסוגלת לטהר את האדם מטומאת המת שנגרמה לו על-ידי וזהמת הנחש.

(וראוי להוסיף כאן בענין וזהמת הנחש, שאמנם כאשר האדם עוסק בתורה ובמצות אין וזהמת הנחש באה לידי ביטוי. אך האריז"ל אומר, שעל-ידי החטאים והעונות מתגברת וזהמת הנחש על האדם, והאדם אינו יכול לנקות וזהמה זו, אלא על-ידי התשובה).

אבל - מוסיף האריז"ל - את הוזהמה המקורית שנמשכה לאדם ראשון ולכל הדורות שהיו כלולים בו, כאשר

אכל מעץ הדעת, אי-אפשר לנקות – אלא על-ידי המיתה, וכפי לשונו הקדוש (שער הגלגולים הקדמה כג'): "ובזה תבין ענין חבוט הקבר, וזה ענינו: והוא, כי אחר מיתת האדם ואחרי קבורתו בעפר הארץ, אז תיכף ומיד באים ד' מלאכים, ומשפילים קרקע הקבר, ומעמיקים אותו למטה, ונשאר חלל בקבר כשעור קומת האדם הנקבר שם, כנזכר במסכת פרק חבוט הקבר וע"ש. ואז מחזירים נפשו בגופו כמו בחייו, והטעם הוא, לפי שהקליפה (=זוהמת הנחש) היא דבוקה עדין וקשורה עם הנפש ועם הגוף ואיננה נפרדת מהם, ולכן צריך שיחזור נפשו בגופו ביחד. ואז המלאכים הנזכרים אוזנים בו כל אחד מקצה, ומנערים אותו, וחובטים אותו במקלות של **אש**, כדרך שאוחזים בטלית בשתי קצותיה, ומנערים אותה מן האבק הנדבק בה, עד שנפרדה מהם הקליפה (=הזוהמה) והיא לגמרי, ולכן נקרא חבוט הקבר, כאדם שחובט טליתו ומנערה. על-כן צריך להעמיק הקבר, כדי שיהיה מקום לחלל לנערו ולהחבוט בו.

ואמנם, לא כל האנשים שוים. כי הצדיקים, אשר בחייהם נתרחקו מן היצר הרע, והיו מכניעים עצמם וחובטים עצמם בייסורין הבאים עליהם, (וכן) גם על-ידי התורה והמצוות שמתישים כוחו של אדם, עד שנמצא (ש)כשהגיע זמנם להיפטר מן העולם, ולקבל חבוט הקבר, אין (הם) צריכים צער גדול. (וזאת), כי בחבטה כלשהי (=אחת) (של ד' המלאכים) מספיק להם להפרידה (=את זוהמת הנחש) מהם. מה שאין כן ברשעים, שאדרבא, על-ידי תענוגיהם בעולם הזה, הם מקשרים ומחזקים יותר את הקליפה בגופם ובנפשם. ונמצא כי זה סוד, למה אין אדם ניצול מחבוט הקבר, כנזכר בפרק חבוט הקבר. וכמו שבארנו לעיל, באותם שמתו בעטיו של נחש, שאין להם תקנה להפרידה, זולת על-ידי המיתה וחבוט הקבר, זולתי אותם הנזכר שם בפרק חבוט הקבר, על-ידי איזו מצוה הסגולית (=מיוחדת) לזה הדבר. אבל, כל שאר בני אדם, כלם צריכים חבוט הקבר, אלא שיש הפרש בין חבוט רב למעט, כנזכר, וכל אחד ואחד סובל עונשו, כפי מדריגת קליפתו, וכפי עצם דבקותה. ואמנם, אפילו אותם הנצולים מחבוט הקבר, כנזכר, הנה, אותן המצוות הסגוליות לזה... הן המפרידות את הקליפות מהם בלי צער אחר מיתתם, אבל, מוכרח הוא שימותו...

ושמעתי ממורי ז"ל (האר"י), כי כל הנקבר בערב שבת אחר חמש שעות ביום, ושעה חמשית בכלל (=כולל שעה חמשית), אינו רואה חבוט הקבר, כי קדושת (ה)שבת מפרידה (ה) ממנו (את) הקליפה (=הזוהמה) בלי צער חבוט הקבר. וזה סוד 'יום הששי', ב-'ה' יתרה, פי משעה חמשית של יום הששי ומעלה – כבר קדושת שבת מאירה אז". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויקחו אליך פרה אדמה תמימה, אשר אין בה מום, אשר לא עלה עליה עלי" (יט' ב')

העיר על-כך הצדיק רבי יעקב יצחק הורוביץ, הלא הוא ה"חווה מלובלין": לא על פרה אדמה בלבד מדבר כאן הכתוב, אלא גם על כל אדם ואדם, המדמה בנפשו ש"אין בה מום" - שהוא כליל השלמות ואין בו פגם וחסרון - סימן, ש"לא עלה עליה עלי" - שעל התורה והמצוות לא עלה עליו פראוי, ועדין לא הגיע למידת הענוה והצניעות, שהיא נאה ונאה לכל יהודי. וכבר הורו לנו חז"ל, ש"ענוה גדולה מכון" (=מידת הענוה חשובה מכל שאר המידות הטובות)

"זאת התורה אדם כי ימות באהל" (יט' יד')

רבי אפרים זלמן מרגליות היה מגדולי התורה בברודי שבגאליציה. יחד עם זאת נהל עסקים רבים ומסועפים, ונודע בימיו כעשיר מופלג, שחברו בו "תורה וגדולה במקום אחד". רבי אפרים היה נוהג להסתגר מדי בקר בחדר תלמודו למשך כמה שעות, ועד שלא סיים את פרק יומו הקבוע בלימוד, לא היה מתפנה לשום עסק שבעולם.

יום אחד באו לביתו של רבי אפרים זלמן כמה סוחרים מעיר המחוז, בשעה שהלה ישב על תלמודו, כדרך בקדש. מהרה אשתו אליו והפצירה בו, שיאות להפסיק את תלמודו ולהיפגש עם הסוחרים לשעה קלה. שאם לא יעשה כן, הוא עלול להפסיד במחירי-יד ממון רב.

השיב רבי אפרים זלמן לאשתו, בלא שהסיר עיניו מן הספר שלפניו: בפרשת "פרה אדומה" נאמר: "זאת התורה אדם כי ימות באהל". ומלשון הפתוב כאן אנו למדים, שבשעה שאדם יושב ועוסק בתורה, עליו לשים עצמו כמת, כלומר, "מת" הוא לגבי כל עניני העולם הזה...

בלית ברירה הלכו להם הסוחרים הנזעמים לדרךם, וכתוצאה מכך נתבטלה עסקה גדולה שבקשו להציע לרבי אפרים זלמן, והדבר גרם לו הפסד של אלפי זהובים. אך למרבה ההפתעה, הגיב על כך רבי אפרים זלמן בקריאת שמחה, ואמר: "ברוך השם, היום שלמתי כמה אלפי זהובים תמורת דף גמרא אחד!

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנָן כֹּה אָמַר ה' שְׁבַתִּי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּפִיֶּיֶת הַשְּׁבֶת: 19:22**

עֲרַשׁ"ק ו' תְּמוּזַ תִּשְׁעִ"ז (30.6.17) יִצִּיאַת הַשְּׁבֶת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים"

עַל הַפְּתוּב, "וַיֵּרָם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים", אוֹמֵר תִּיקוּנֵי הַזֶּהָר, שְׁמָה שְׁאָמַר הַקַּב"ה לְמוֹשֶׁה, "וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע לְעִינֵיהֶם וְנָתַן מִימֵיו", מְלַבֵּד הַפִּירוּשׁ הַפְּשׁוּט לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל מִיָּם לְשִׁתוֹת, נִתְכַּוֵּן גַּם הַקַּב"ה בְּפוּעֵל דְּמִיּוֹנֵי לְהַשְׁפִּיעַ לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע שֶׁל תוֹרָה, שְׁנַמְשָׁלָה לְמִיָּם, כְּמַבּוֹאֵר בְּגַמְרָא: "וַאִין מִיָּם, אֶלָּא תוֹרָה, שְׁנַאָמַר: 'הוּי כָּל צִמָּא לְכוּ לְמִיָּם'."

וּמַבְּאֵר תִּיקוּנֵי הַזֶּהָר, כִּי "סֵלַע" – אוֹתִיּוֹת "עַל ס" (60) – רוֹמְזוּ עַל ס' (60) מְסַכְּתוֹת שְׁבִתוֹרָה שְׁבַע־פְּהָ, שְׁתַּכְּלִיתָה לְבַרֵּר אֶת כָּל הַסְּפָקוֹת שְׁבִתוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְלִכְנָן, כְּאֲשֶׁר אָמַר הַקַּב"ה לְמוֹשֶׁה, "וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיָּם מִן הַסֵּלַע", הַתְּכַוֵּן שְׁמֹשֶׁה יוֹצִיא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע רַב שֶׁל מִיָּם מֵהַתוֹרָה שְׁבַע־פְּהָ, שֶׁהִיא בְּבַחֲיִנַת סֵלַע (עַל ס'), כְּדִי שִׁיתְּבָרְרוּ לָהֶם כָּל הַהֲלָכוֹת וְהַבְּרוּרִים שְׁבִתוֹרָה שְׁבַע־פְּהָ.

וְלִכְנָן אִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֵּלַע, הָיָה מוֹצִיא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפַע רַב שֶׁל תוֹרָה בְּגִילוּי גְּדוּל, עַד שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוּם סְפָקוֹת וּמַחְלּוֹקוֹת בְּתוֹרָה שְׁבַע־פְּהָ, כְּפִי שֶׁהַתְּנַבֵּא הַנְּבִיא, שְׁכַף יִהְיֶה לְעֵתִיד לְבוֹא (יִרְמְיָהוּ לֵא, לֵג'): "וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אַחֵיו לְאֹמַר דְּעוּ אֶת ה' כִּי כָלֶם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנִם וְעַד גְּדוּלָם נְאֻם ה' כִּי אֶסְלַח לְעוֹנֵם וְלַחַטָּאתֶם לֹא אֶזְכֵּר עוֹד."

אוֹלָם, עַל-יְדֵי שֶׁהִכָּה מֹשֶׁה עַל הַסֵּלַע, גָּרַם שִׁיּוּצָאוֹ רַק מְעַט מִיָּם שֶׁל תוֹרָה, וְכַתּוּצָאָה מְכַף נִתְרַבּוּ הַסְּפָקוֹת וְהַמַּחְלּוֹקוֹת שֶׁל חֻכְמֵי הַתוֹרָה שְׁבַע־פְּהָ.

וּכְפִי דְבָרֵי תִיקוּנֵי הַזֶּהָר (תִּיקוּן כֹּא, מַד, מְתוּרָגִם): "וְזֶה הַסֵּלַע נֶאֱמַר בּוֹ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אֶלָּא טִיפּוֹת טִיפּוֹת שֶׁל מִי הַתוֹרָה... וּמִשׁוּם כִּף וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים, שׁוּזָה גָרַם שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶלָּא טִיפּוֹת טִיפּוֹת (שֶׁל דְּבָרֵי תוֹרָה), קִצְתָּ שֵׁם וְקִצְתָּ שֵׁם, וְכִמָּה מַחְלּוֹקוֹת (בֵּין חֻכְמֵי הַתוֹרָה)... וּמִי גָרַם לְכָל זֶה? הַמּוֹרִים (=אֵלוֹ שֶׁהוֹרוּ הַלְכָה בְּפָנֵי רַבִּם, מֹשֶׁה), שֶׁהָרִי נֶאֱמַר: 'כָּל הַמּוֹרָה הַלְכָה בְּפָנֵי רַבּוֹ חָיִב מִיתָה... וּבְגִלְלָם וַיַּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוֹ פְּעָמִים'. שְׁאִם לֹא הָכָה בּוֹ, לֹא הָיוּ טוֹרְחִים יִשְׂרָאֵל וְתַנָּאִים וְאִמּוֹרָאִים בְּתוֹרָה שְׁבַע־פְּהָ, שֶׁהִיא (בְּבַחֲיִנַת) סֵלַע... וְהָיָה מִתְקִים בְּיִשְׂרָאֵל, 'כִּי כָלֶם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנִם וְעַד גְּדוּלָם', וְהָיָה מוֹצִיא מִיָּם (=שְׁפַע שֶׁל תוֹרָה) בְּרוּרִים, בְּלִי קוּשִׁיָּה וּמַחְלּוֹקוֹת... וְהָיְתָה שׁוֹרָה בְּפִיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תוֹרָה שְׁבַע־פְּהָ, שֶׁהִיא סֵלַע – אוֹתִיּוֹת "עַל ס" (60) – שֶׁהֵן שְׁשִׁים מְסַכְּתוֹת."

כְּדִי לְהַבִּין עֲנִיָן זֶה בְּיֵתֵר שְׁאֵת, צְרִיכִים אָנוּ לְבַאֵר מְדוּעַ נִמְשָׁלָה הַתוֹרָה שְׁבַע־פְּהָ לְסֵלַע שֶׁקִּשָּׁה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ מִיָּם?

תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא מָה שְׁכַתְּבַה הַרְה"ק מוֹה"ר חַיִּים וַיְטָאֵל זצ"ל, בְּסִפְרוֹ "שְׁעַר הַמְצוֹת", דְּבַר נִפְלָא (פְּרִשְׁת וְאַתְחַנֵּן): "... רֵאשִׁיתִי לְמוֹרֵי (הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ) זֹלָה"ה, (שֶׁהָיָה) מִתְּגַבֵּר כְּאֲרִי בְּכַח, בְּעֵת שֶׁהָיָה עוֹסֵק בְּ(לִמּוּד) הַלְכָה, עַד שֶׁהָיָה נִלְאָה וּמְזוּעַ זִיעָה גְּדוּלָה. וְשְׁאֵלְתִי אֶת פִּיו, מְדוּעַ (הוּא) טוֹרַח כָּל-כָּף? וְהַשִּׁיב לִי (הָאֵר"י): "... רֵאשִׁי (לְאָדָם) לְטְרוּחַ וְלַהֲתִישׁ כּוּחוֹ בְּהִיוֹתוֹ עוֹסֵק בְּהַלְכָה... כִּי תַכְלִית הָעִיּוֹן הִיא לְשַׁבֵּר אֶת הַקְּלִיפּוֹת (=כּוּחוֹת הַטּוֹמָאָה), שֶׁהֵם הַקּוּשִׁיּוֹת..."

מְבּוֹאֵר מְכַאֵן, שְׁעִיקָר הַקּוּשִׁיּוֹת בְּהַלְכּוֹת הוּא רַק מִחֻמַּת הַקְּלִיפּוֹת (=כּוּחוֹת הַטּוֹמָאָה), שְׁמוֹנְעוֹת מֵהָאָדָם לְהַשִּׁיג הַשְּׂגוֹת בְּתוֹרָה, וְלִכְנָן צְרִיךְ הָאָדָם לְהַתְּיַעַץ וְלַהֲתִישׁ כּוּחוֹ בְּעִיּוֹן גְּדוּל, כְּדִי לְשַׁבֵּר אֶת הַקְּלִיפּוֹת. וְרֵאשִׁי לְצִיָן שְׂרַבִּי צְדוּק כַּהֵן (מַחֲשָׁבוֹת חֲרוּץ" אוֹת י'), כְּתַב, שֶׁהִגִּיעָה בְּתוֹרָה כְּדִי לְשַׁבֵּר אֶת הַקּוּשִׁיּוֹת, מְסוּגְלַת מְאֹד לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל אֶת הַקְּלִיפּוֹת. וּמוֹסִיף הוּא עוֹד, שְׁעַל-יְדֵי כָּף, מִתְּגַלִּים הַשְּׂגוֹת חֲדָשׁוֹת בְּתוֹרָה. וַיֵּשׁ לוֹמַר, שְׁמַטְעִם זֶה נִקְרָאִים כּוּחוֹת הַטּוֹמָאָה בְּתוֹאֵר "קְלִיפּוֹת". שְׁכֵן, כְּמוֹ שְׁאִי אֶפְשָׁר לְאָכּוֹל פְּרִי נַחֲמַד וְנַעֲמִים, אִם לֹא שְׁמִסִּירִים קוֹדֵם אֶת הַקְּלִיפָה הַסּוּבְּבַת אוֹתוֹ, כִּף הַתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא "פְּרִי הַלּוּלָם", שְׁכָלוֹ מִחֻמְדִּים, אִין

17 אִפְשָׁרוֹת "לְטָעוֹם" מִמֶּנָּה, אֲלֵא עַד שְׂסִיר הָאָדָם קוֹדֵם אֶת "הַקְּלִיפָה"/כּוּחוֹת הַטּוֹמָאָה, עַל-יַדֵּי יִגְיַעְתּוּ בַתּוֹרָה. מֵעַתָּה נִשְׁכִּיל לְהַבִּין מִדּוּעַ הַתּוֹרָה שְׁבַע-פָּה נִמְשְׁלָה לְ"סִלְע" שֶׁקִּשָּׁה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ מִים בְּדֶרֶךְ הַטָּבַע. זֶהוּ רָמְזוּ לְקְלִיפּוֹת, שֶׁהֵן קָשׁוֹת כְּסִלְעַ, וּמוֹנְעוֹת מֵאִישׁ יִשְׂרָאֵל לְהוֹצִיא אֶת מֵימֵי הַתּוֹרָה מִהַסִּלְעַ שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שְׁבַע-פָּה. וְלָכֵן צָרִיךְ יִגְיַעַה גְדוּלָה בַתּוֹרָה כְּדֵי לְשַׁבּוֹר אֶת הַקְּלִיפּוֹת וּלְיֵשֵׁב אֶת הַקּוֹשִׁיּוֹת בַתּוֹרָה, דֵּהִינּוּ לְהוֹצִיא מִיָּמֵי הַסִּלְעַ."

נִמְצָא לְפִי זֶה, שֶׁמָּה שְׁצוּהָ הַקַּב"ה עַל מֹשֶׁה לְדַבֵּר אֶל הַסִּלְעַ "וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסִּלְעַ לְעֵינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמָיו", הִיְתָה כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת כַּח הַקְּלִיפָה, שֶׁהִיא בְּבַחֲנֵינָת "סִלְעַ", כְּדֵי שְׁעַל-יַדֵּי כֶּךָ אִפְשָׁר יִהְיֶה לְהוֹצִיא מִיָּמֵי רַבִּים מִהַתּוֹרָה שְׁבַע-פָּה, כְּמוֹ שִׁיְהִי לְעֵתִיד לְבּוֹא, כְּשִׁיתְבַּטְלוּ כָּל הַקְּלִיפּוֹת, שָׂאז "כָּלֵם יִדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטָנִם וְעַד גְּדוּלָם נָאֵם ה'".

אוּלָּם, עַל-יַדֵּי שְׁמֹשֶׁה הִכָּה אֶת הַסִּלְעַ, גֵּרָם הוּא בְּכֶךָ שֶׁלֹּא נִכְנַעַה הַקְּלִיפָה לְגַמְרִי, וְלָכֵן יֵצְאוּ רַק מִיָּמֵי מַעֲטִים, טִיפּוֹת טִיפּוֹת, וְזֶה גֵּרָם שְׁעַדִּין יֵשׁ סְפִיקוֹת וְקוֹשִׁיּוֹת בַתּוֹרָה, אֲלוֹ הֵן הַמַּחְלּוֹקוֹת בֵּין חֲכָמִים עַל הַכְּתוּב בַתּוֹרָה. וְרֹאוי לְהוֹסִיף אֶת דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל ה' מְגַלֶּה עֲמוּקוֹת": "מִשָּׁה קִבַּל תּוֹרָה מִסִּינַי, רֹאשֵׁי תִיבוֹת מַחְלּוֹקֵת שְׂמָאי הַלֵּל, הַכֵּל שְׁמַעוּ מִסִּינַי... (ו)אֵילוּ נִכְנַס מֹשֶׁה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל - לֹא הָיָה מַחְלּוֹקֵת בְּעוֹלָם. אֲבָל, מִשְׁהַכָּה מֹשֶׁה בְּסִלְעַ רַבּוּ הַמַּחְלּוֹקֵת בְּיִשְׂרָאֵל, וְהוּא סוּד (הַבִּיטוּי) 'סִלְעַ הַמַּחְלּוֹקֵת' - רוֹצֵה לֹאמֹר, מִן הַסִּלְעַ בָּא הַמַּחְלּוֹקֵת בְּיִשְׂרָאֵל, וְזֶה סוּד (גַּם מָה שְׁכַתּוּב) 'הֵמָּה מִי מְרִיבָה אֲשֶׁר רַבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'". (עַל-פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וְתַמָּת שֵׁם מְרִים... וְלֹא הָיָה מִיָּמֵי לְעַדָּה" (כ' א')

לְדַעַת ה' - "כְּלֵי יָקָר" (רַבִּי שְׁלֹמֹה אֶפְרַיִם), נִעֲנָשׁוּ כָּאֵן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, עַל שֶׁלֹּא הִסְפִּידוּ כְּרֹאוי אֶת מְרִים הַצְּדָקָת, בְּמוֹתָהּ. שְׁכּוֹן, בְּמוֹת אֶהְרֵן נֹאמְרָ: "וַיִּבְכּוּ אֶת אֶהְרֵן שְׁלֹשִׁים יוֹם". וּבְמוֹת מֹשֶׁה נֹאמְרָ: "וַיִּבְכּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מֹשֶׁה... שְׁלֹשִׁים יוֹם" (דְּבָרִים ל', ח').

וְאֵילוּ כָּאֵן לֹא הוּזְכַר כְּלָל בְּכִי וְהַסְפָּד עַל מְרִים, אֲלֵא נֹאמְרָ: "וַיֵּשֵׁב הָעָם בְּקִדְשׁ, וְתַמָּת שֵׁם מְרִים וְתַקְבַּר שֵׁם". הִיְתָה בְּכֶךָ הַתְּנַהֲגוֹת כְּפּוֹיֹת טוֹבָה מִצַּד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּהְנְוּ אַרְבַּעִים שָׁנָה מִבְּאֶרֶה שֶׁל מְרִים, וְלֹא נָתַנוּ לְכַךָ בִּיטוּי הוֹלָם בְּמוֹת מְרִים הַצְּדָקָת. לָכֵן, נִסְתַּלְקָה אוֹתָהּ שְׁעָה בְּאֶר הַמִּים מִמַּחְנֵה יִשְׂרָאֵל - כְּדֵי שֶׁהַכֵּל יִפְירוּ וַיִּדְעוּ שְׁמַתְנָה יָקָרָה זֶה, נִתְנָה לָהֶם בּוֹכוֹת מְרִים, וְרֹאוי הָיָה לָהֶם לְבַכּוֹת וּלְהַתְאַבֵּל עַל מוֹתָהּ...

בְּזָכוֹת שַׁבַּת הַמַּלְכָּה

מְסוּפָּר עַל הַרִידֵב"ז, בַּעַת שֶׁכֶּהֵן כְּרַבָּה שֶׁל סְלוּצַק, וְהָיָה כְּכָר בְּגִיל זָקָנָה וְשִׁיבָה, חָלָה לְפָתַע בְּמַחְלָה קָשָׁה. בְּעוֹדוֹ עַל מִטָּתוֹ סוּבַל מַחְלוּוֹ, עָלְתָה נִשְׁמַתּוֹ לְבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה, שֵׁם הַמְתִּינּוּ לוֹ הַדְּיָנִים. "וְהַדִּין הָיָה בְּרוּר לְחֻלוֹטִין" - סִפֵּר הַרִידֵב"ז - "נִגְזַר עָלַי לְמוֹת וּלְהַחְזִיר אֶת נִשְׁמַתִּי לְעֵלְיוֹנִים. אֲלֵא שֶׁאִפְשָׁרוּ לִי לְסַנְגֵּר עַל עֲצָמִי, וְאִמְרַתִּי לְדְיָנִים: בְּיָמִים אֵלֶּה אֲנִי שׁוֹקֵד עַל כְּתִיבַת פְּרוּשׁ לַש"ס הַירוּשָׁלַמִי. וְכִידּוּעַ לְכַבּוֹד מַעֲלַתְכֶם, לַש"ס הַירוּשָׁלַמִי אֵין הַרַבָּה פְּרוּשִׁים. וְזוֹ תְרוּמָה חֲשׁוּבָה מֵאֵין כְּמוֹתָהּ לְעוֹלָם הַתּוֹרָה...". מִיָּד הַסוּ(=הַשְּׁתִיָּקוּ) אוֹתוֹ הַדְּיָנִים וְאִמְרוּ לוֹ: "נוּ, נוּ, יֵשׁ מְסַפִּיק תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שְׁיֻכְלוּ לְסַיֵּם אֶת מְלַאכְתְּךָ עַל הַירוּשָׁלַמִי, עִם כָּל נַחֲיוֹתָהּ. לֹא זֶה סִיבָה מְסַפִּיק טוֹבָה לְהַאַרִיךְ אֶת חַיִּיךָ...!". "וְאֵז נִסִּיתִי - מְסַפֵּר הַרִידֵב"ז - "סִנְגוֹרְיָה מְכִיוּן אַחַר. אֲנִי מוֹסֵר נַפְשִׁי לְעַזּוֹר לְאִלְמָנוֹת וְלִיתוּמִים. וְהַחֲסָד מַעֲלַתּוֹ עֲצוּמָה...".

וְהַדְּיָנִים בְּשָׂמִי מְרוּמִים גָּלוּ קֶצֶר-רוּחַ. "גַּם זֶה לֹא סִיבָה מְסַפִּיקָת לְתַת לָךְ אֲרִיכוֹת יָמִים, תְּמִיד נוֹכַל לְמַצּוֹא גְבָאֵי צְדָקָה מְסוּרִים וְיָקָרִים לְפָחוֹת כְּמוֹךָ, שְׁיַעֲשׂוּ גְדוּלוֹת וּנְצוּרוֹת לְמַעַן יְתוּמִים וְאִלְמָנוֹת. גְּבָאִים טוֹבִים לֹא חֲסָרִים...". הַרִידֵב"ז חָשׁ בְּאוֹתָן שְׁנוֹת, שֶׁנִּדְמוּ לְנֶצַח, חוֹסֵר אוֹנִים. הוּא רָצָה לְחַיּוֹת, הוּא יָדַע שִׁישׁ לוֹ עוֹד מָה לְתָרוֹם בְּעוֹלָם הַעֲשִׂיָּה, אֲךָ לֹא מִצָּא לְעַצְמוֹ כֶּף זָכוֹת שֶׁתַּטָּה אֶת הַמַּאזְנִים.

לְפָתַע הוּא נִזְכַּר... "רַבּוֹתֵי הַדְּיָנִים, לְפָנַי חִיתוּם גָּזַר דִּינִי לְמִיתָה, אֲנִי רוֹצֵה לְסַפֵּר לָכֶם, שְׁרַעֲיָתִי וְאֲנֹכִי מְקַבְּלִים אֶת פְּנֵי שַׁבַּת הַמַּלְכָּה כְּכָר בְּלִיל שְׁשִׁי(=מִיּוֹם חַמִּישִׁי בְּעֶרְבּ). אֲצַלְנוּ הַבֵּית מְבָרִיק וּמַצּוּחָצָח בְּלִיל שְׁשִׁי, הַמְּפָה פְּרוּשָׁה עַל הַשֶּׁלְחָן, הַפְּמוּטִים מוֹכְסָפִים נֶצְבִים לָהֶם עַל גְּבֵי מְגַשׁ הַכֶּסֶף, מְלֵאִים בְּשֶׁמֶן זֵית זָךְ, הַתְּבַשִּׁילִים עֲשׂוּיִים הַיֵּטֵב, נִיחּוּחַ הַשַּׁבַּת מִתְנוּסָס בְּאוֹר הַבֵּית. בְּעֶרֶב שַׁבַּת, בְּיוֹם שְׁשִׁי, אֲנִי נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּדַעַתִּי, מָה אוֹכַל לְהוֹסִיף עוֹד לְכַבּוֹדָה שֶׁל שַׁבַּת... וְדוּמְנִי, שָׂאֵין בְּעוֹלָם עוֹד יְהוּדִי שֶׁמְרַחֵב אֶת תּוֹסַפַּת הַשַּׁבַּת כְּמוֹנִי...". הַדְּיָנִים נֶאֱלָמוּ דוּם. זֶה הִיְתָה טַעֲנָה נִיצָחַת, וְסִנְגוֹרְיָה חוֹתְכַת דִּין. בֵּית הַדִּין שְׁבַעֲלִיוֹנִים פֶּסֶק לְרִידֵב"ז עוֹד 20 שְׁנוֹת חַיִּים, בְּמַהֲלָכֵן הוּא הִסְפִּיק לְסַיֵּם אֶת פְּרוּשׁוֹ עַל הַירוּשָׁלַמִי, לְעֵלוֹת לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לְהַתְגוֹרֵר בְּצַפָּת, וּלְהַקִּים יִשִּׁיבָה מְפּוֹאֲרֶת וּבָה 150 תַּלְמִידִים.

שַׁבַּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "לִכְנֹן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשְּׁבֶת: 19:22**

עַרְשׂוֹת ר' תְּמוּז תִּשְׁע"ז (30.6.17) יְצִיאַת הַשְּׁבֶת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לְקַבֵּל הָעֵלּוֹן בְּדוּא"ל שֶׁלַח הוֹדְעָה לִּי moshe45@bezeqint.net) (הוֹמָנִים לְפִי הָעִיר חִיפָה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאָמֹר... " (יט' ב') (עַל-פִּי "אוֹרְהָ שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהֵק פְּרִיחָס פְּרִיחָדְמוֹ)

הַגְּאוֹן הַקְּדוֹשׁ הַחֵיד"א זצ"ל, בְּסִפְרוֹ "נַחַל קְדוּמִים", אֹמֵר, כִּי בְּפִסּוּק זֶה – "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאָמֹר... " – יֵשׁ רְמִז לְמָה שְׁאָמְרוּ חוֹ"ל (חֲגִיגָה ט'): "...אֵינוֹ דוֹמָה (אָדָם) (אֲשֶׁר) שׁוֹנָה (=לְוֹמֵד) פְּרָקוֹ (=תְּלִמּוּדוֹ) מֵאָה פְּעָמִים, לְשׁוֹנָה פְּרָקוֹ מֵאָה וְאַחַד פְּעָמִים". שֶׁכֵּן, אֹמֵר הַחֵיד"א הַקְּדוֹשׁ, "צִוָּה" הוּא בְּגִימָטְרִיָּה 101, וְכֹונֶת הַתּוֹרָה הִיא לְרְמוּז לְנוֹ שֶׁ"חֻקַּת הַתּוֹרָה" הִיא: "אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאָמֹר" – כְּלוּמָר, לְלִמּוּד/לְאָמֹר אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּפֶה 101 פְּעָמִים, כְּמִנִּין "צִוָּה".

בְּ"חֲמֵרָא טָבָא" לְהַרְהֵק רַבֵּי אַבְרָהָם שְׁמַחָה מִבְּאַרְנֵיב זִיע"א, הוּא מוֹסִיף עַל-כֶּךָ רְמִז נָאֵה: "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה" – "זֹאת" נוֹטְרִיקוֹן זְכוּר אֵל תְּשַׁכַּח, כְּדִי לְזַכּוֹר וּלְבַטֵּל שְׁכַחַת הַתּוֹרָה – הָעֲצָה הִיא "אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאָמֹר" – לְשִׁנוֹת/לְאָמֹר פְּרָקוֹ 101 פְּעָמִים, כְּמִסְפָּר "צִוָּה" (=101).

וְהִגָּה, יְדוּעַ שְׁבַגְלָל חֲטָא הַעֲגָל שְׁבַר מִשָּׁה רַבְּנוֹ אֶת הַלוּחוֹת, כְּפִי שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת לִב, יט'): "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֵל הַמַּחֲנֶה וַיִּרְא אֶת הַעֲגָל וּמַחֲלַת, וַיַּחַר אָף מִשָּׁה וַיִּשְׁלַף מִיָּדוֹ אֶת הַלַּחַת וַיִּשְׁבֵּר אֶתֶם תַּחַת הַהָר". וְעַל זֶה אָמְרוּ חוֹ"ל, עַל-יְדֵי שְׁבִירַת הַלוּחוֹת, יִרְדָּה שְׁכַחַת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁשִׁנְיָנוֹ (עַל-פִּי עִירוֹבִין נד'): אֶלְמָלָא לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ הַלוּחוֹת הַרְאִשׁוֹנִים, לֹא הִיְתָה מִשְׁתַּכַּחַת תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל.

נִמְצָא, אִפּוּא, שְׁעַל-יְדֵי חֲטָא הַעֲגָל, גָּרְמוּ יִשְׂרָאֵל לְשַׁכַּחַת הַתּוֹרָה. אִם כֶּךָ, צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְעֲשׂוֹת פְּעוּלָה כְּדִי שְׁלֹא תִשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מֵהֶם, וְעַל-כֵּן אוֹמְרַת הַתּוֹרָה: "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאָמֹר... " – כְּלוּמָר, כְּדִי לְתַקֵּן עֲנִיָּן זֶה, שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִשְׁתַּכַּח מֵהֶם, הֵם צְרִיכִים לְלַמּוֹד אוֹתָהּ מֵאָה וְאַחַד פְּעָמִים, כְּמִנִּין צִוָּה (=101). וּמוֹסִיף עַל-כֶּךָ הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ, וְאוֹמֵר, כִּי מֵאָה הוּא בְּגִימָטְרִיָּה ס"מ – שְׁמוֹ שֶׁל הַיָּצֵר הַרְעָה, שׁוֹר הַשְּׁכַחָה. אֲבָל מֵאָה וְאַחַד הוּא בְּגִימָטְרִיָּה "מִיכָאֵל", שְׁמִכְנִיעַ אֶת ה-ס"מ, וּמְבַטֵּל אֶת שְׁכַחַת הַתּוֹרָה.

עֵתָה מְבוֹאֵר הַיִּטְב, מְדוּעַ דוֹקָא כָּאֵן, בְּמִצְוֹת פְּרָה אֲדוּמָה, הַזְּהִיר הַקַּב"ה: "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צִוָּה ה' לְאָמֹר... " – שְׁכַפִּי שְׁאָמְרָנוּ: "צִוָּה" הוּא בְּגִימָטְרִיָּה מֵאָה וְאַחַד – שְׁצָרִיף לְלַמּוֹד וּלְחַזּוֹר עַל תְּלִמּוּד הַתּוֹרָה מֵאָה וְאַחַד פְּעָמִים, כִּיּוֹן שְׁכַאֲמוֹר מִצְוֹת פְּרָה אֲדוּמָה הִיא כְּפָרָה עַל חֲטָא הַעֲגָל, וּבְגִלָּל חֲטָא הַעֲגָל שְׁבַר מִשָּׁה אֶת הַלוּחוֹת, וַיִּרְדָּה שְׁכַחַת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם. אִם כֶּךָ, כְּמוֹ שִׁיִּשְׂרָאֵל צְרִיכִים כְּפָרָה עַל מַעֲשֵׂה הַעֲגָל, כֶּךָ הֵם גַּם צְרִיכִים לְעֲשׂוֹת סְגוּלָה, וּלְלַמּוֹד מֵאָה וְאַחַד פְּעָמִים אֶת תְּלִמּוּדָם, כְּדִי לְבַטֵּל אֶת שְׁכַחַת הַתּוֹרָה, שִׁירְדָּה לְעוֹלָם בְּגִלָּל חֲטָאִם.

וְנִרְאָה לְבָאָר עֲנִיָּן זֶה בֵּיתֵר שְׂאֵת, עַל-פִּי מָה שְׁמוּבָא בְּסִפְר "הַכְּרִיתוֹת", לְאַחַד מִבְּעֵלֵי הַתּוֹסְפוֹת רַבֵּי שְׁמִשׁוֹן מְקִינּוֹן (יְמוֹת עוֹלָם, דּוֹרוֹת הַתְּנָאִים שְׁעַר א, אוֹת יא'), שְׁעַד יְמֵי שְׁמָאִי וְהִלֵּל הָיוּ שֵׁשׁ מֵאוֹת סְדְרֵי מִשְׁנָה, וְלֹא שֵׁשָׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה כְּמוֹ שִׁישׁ לְפָנֵינוּ הַיּוֹם. אֲלָא שְׁעַל-יְדֵי הַגְּלוּת נִתְמַעְטָה הַתּוֹרָה, וְלֹא תִקְנוּ לָנוּ, כִּי אִם שֵׁשָׁה סְדְרִים. וּכְפִי דְבָרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים: "וְאֵתְחִיל לְפָרֵשׁ זְמַן עֲמִידַת הַתְּנָאִים מֵהִלֵּל וּמִשְׁמָאִי, שְׁהֵם הַמְּקַבְּלִים (אֶת הַתּוֹרָה), וְהַמְּקַבְּלִים מֵהֶם, עֵיקָר אֲנָשֵׁי הַמִּשְׁנָה. כִּי עַד יְמֵיהֶם הָיוּ שֵׁשׁ מֵאוֹת סְדְרֵי מִשְׁנָה, וּמִימֵיהֶם נִתְמַעְטָה הַתּוֹרָה מִפְּנֵי הַגְּלוּת, וְלֹא תִקְנוּ (לָנוּ) כִּי אִם שֵׁשָׁה סְדְרִים מֵהֶם". (רֵאוּי לְדַעַת, שְׁהַמְקוֹר לְכֶךָ הוּא בְּגִמְרָא (חֲגִיגָה יד'): "וּפְלִיגִי (=וְנַחֲלָקוּ) בְּהָ רַב פְּפֵא וּרְבָנָן. חַד (=אֶחָד) אָמַר: שֵׁשׁ מֵאוֹת סְדְרֵי מִשְׁנָה (הָיוּ). וְחַד (=וְאַחַד) אָמַר: שְׁבַע מֵאוֹת סְדְרֵי מִשְׁנָה". וּפְרִשׁ רש"י: "שֵׁשׁ מֵאוֹת סְדְרֵי מִשְׁנָה הָיוּ בִּימֵיהֶן").

וְעֵתָה, בֵּא וּרְאָה מָה שְׁמַצִּינוּ חֵידוּשׁ גְּדוֹל בְּ"יָבִין שְׁמוּעָה" לְהַגָּה"ק רַבֵּי שְׁלֵמָה אֶלְגָּזִי, בְּפִירוּשׁוֹ עַל "הַלִּיכוֹת עוֹלָם" (שְׁעַר א, אוֹת ב'), שְׁפָל הַבְּרִיתוֹת שְׁחַבֵּר רַבֵּי תָּיָא הֵם מִתּוֹךְ ת"ר (=600) סְדְרֵי הַמִּשְׁנָה. וּבְלִשׁוֹן קוֹדֶשׁוֹ: "...הַבְּרִיתָא בְּרוּב הַפְּעָמִים, מְלַבֵּד (מָה) שְׁמַבְּאָר (אֶת) טַעַם הַמִּשְׁנָה, (הוּא) גַּם כֵּן שׁוֹנָה (=מְבָאָר) מָה שְׁהַשְּׁמִיט מֵאוֹתָם ה-ת"ר (=600) סְדְרִים. וּלְפִיכֶךָ אָמַר בְּבְרִיתָא 'תְּנוּ רַבָּנָן' – לְרְמוּז שְׁכַבֵּר שְׁנוֹ (=לְמַדוֹ) אוֹתוֹ רַבָּנָן

וכן כתב עוד (שם): "הבריתא, אף על גב דהרבה פעמים בא לפרש המשנה, (בכל אופן) אינו מדעת מחבר הבריתא (=רבי חיא). אלא, מה שקצר רבי במשנה מאותם ת"ר (=600) סדרים שהיו קודם לו... ולפיכך הבריתא נקרא בלשון 'תנו רבנן', כלומר שאינו מסבירנו (=מדעתו), אלא מה ששנו אותם רבנן קדמאי (=קודם). (שכן), דקודם רבי (=רבי יהודה הנשיא) היו ת"ר (=600) סדרים."

ויש לומר, שלכן פתח רבי חיא (מחבר הבריתות) את הבריתות בלשון "תנו רבנן", שהוא ראשי תיבות ת"ר – ללמדנו, שהבריתות שהוא מביא הן מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה, שהשמיטם רבנו הקדוש בששה סדרי משנה, כאשר ערך וסדר את המשנה.

והנה, עוד הוכחה מספר גלגולי נשמות למקובל האלקי הרמ"ע מפאנו (מערכת מ', אות ט'): "מתושלח הוא (גלגול) רבנו הקדוש, כי זה היה שונה ת"ר (=600) סדרי משנה, ורבי (=רבנו הקדוש) כתב ששה סדרי משנה, וכל סדר כלול מאה".

הרי לנו דברים ברורים, שרבנו הקדוש (רבי יהודה הנשיא), בגודל חוכמתו, גנו וכלל בתוך ששת סדרי המשנה שכתב, את כל ת"ר (=600) סדרי המשנה שקדמו לו, ומכאן שכל סדר שיש לפנינו כלול ממאה סדרים. על-פי האמור יאיר לנו להבין מעט מזעיר מה שבחר הקב"ה לקרוא לחוכמתו שמסר לישראל במעמד הר סיני בתואר "תורה". שהנה, מבואר בזהר הקדוש (ויקרא ד') על הכתוב (שיר השירים ב', יב'): "וקול התור נשמע בארצנו. 'קול התור', דא (=זה) תורה שבעל-פה. (שכן) דתורה שבכתב אקרי (=נקראת) תורה סתם. (אבל), תורה שבעל-פה אקרי (=נקראת) 'תור'".

ויש לומר, ש"תור" הם אותיות תר ו. דהינו, מה שהיו תחילה ת"ר (=600) סדרי משנה, הצטמצם לבסוף לתוך ו' סדרי משנה. על-כן קרא הקב"ה לחוכמתו "תורה": "תור" הוא על התורה שבעל-פה, שהצטמצמה מת"ר ל-ו', והאות ה' של ה"תורה" רומזת על התורה שבכתב, הכלולה מ-ה (=חמשה) חומשי תורה. מכל זה נמצנו למדים, שהקב"ה קרא לחוכמתו בשם "תורה". לרמוז לנו שיבוא זמן שיצטרכו לצמצם ת"ר סדרי משנה של התורה שבעל פה בתוך ו' סדרים.

מעתה יאיר לנו להבין ביאור חדש, לגבי מה שרמזו חז"ל: "אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו (=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד פעמים". שכן, לפי האמור נמצא, שצריך איש ישראל להתיגע בתורה שבעל-פה (הכלולה כאמור מששה סדרי משנה) מאה פעמים. שהרי, מוטלת עליו החובה לגלות את כל ת"ר (=600) סדרי המשנה, הכלולים בתוך ו' סדרי המשנה. על-כן צריך הוא לשנות (=ללמוד) את "פרקו מאה ואחד פעמים" – מאה פעמים לימוד של ו' (=6) סדרים, הם ת"ר (=600 x 6 = 100), וצריך הוא לצרף ללימודו את ה"אחד", הוא הקב"ה יחידו של עולם, כדי שתהיה לו סיעתא דשמיא לגלות מתוך לימוד את ת"ר הסדרים שנשתכחו.

וזהו מה שכתוב "זאת חקת התורה, אשר צוה ה'". "צוה" גמטריה 101, שצריך לעסוק בתורה מאה ואחד פעמים: מאה פעמים כדי להשיג את החלקים החסרים מתוך ת"ר (=600) סדרי המשנה בתורה שבעל-פה, אולם כדי להצליח בכך צריך לצרף את ה"אחד" הוא הקב"ה, לעסוק בתורה לשמה בלתי לה' אחד יחיד ומיוחד. "ויגרם משה את ידו, ויך את הסלע במטהו פעמים" (כי יא')

הצדיק רבי ישראל מרוז'ין, נכח פעם בשעה שאחד מבניו גלה פעסו כלפי חסיד מובהק של בית רוז'ין. וכשראה הבן, שאביו הצדיק מחריש על מעשהו, חזר והביע רוגזו בשנית כלפי אותו חסיד, אך הפעם עשה זאת ביתר שאת ובקול ענות גבורה.

התערב ר' ישראל לבנו: מצינו אצל משה רבנו, עליו השלום, שהכה את הסלע פעמים, בפתוב: "ויך את הסלע במטהו פעמים" – ודבר זה נחשב לו לחטא גדול, ונגזר עליו שלא להיכנס עם בני עמו לארץ היעודה. מכאן נמצאנו למדים, שפעם אחת אפשר לו, לאדם, לצאת מגדרו ולהתרגז על הזולת. אבל אם הוא מביע את רוגזו פעמים רצופות, סימן שהוא פעסו, והפעס היא מידה מגונה מאד.

ועוד אמר ר' ישראל באותו מעמד: חז"ל אמרו במסכת ברכות (ו', ע"א): הקדוש ברוך הוא כועס בכל יום. וכמה זעמו? – רגע, שנקמר (תהלים ל', ו'): "כי רגע באפוי". מאמר זה מלמדנו, שאין אדם רשאי לכעוס על הזולת יותר מרגע אחד, כמשך פעסו של הקדוש ברוך הוא...

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לִכְנָן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטָת הַשְּׁבֶת: 19:22**

עַרְשׁ"ק ו' תְּמוּז תִּשְׁע"ז (30.6.17) יְצִיאַת הַשְּׁבֶת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר... ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על"

על הכתוב, "זאת חקת התורה", אומר "כסא הרחמים", שעל-ידי התורה והמצוות שיש לישראל, יש להם גם תיים, גם קדושה וגם תורה, וזהו "חקת" – ראשי תיבות תיים קדושה תורה.

ומבאר "כסא הרחמים" ואומר: א. תיים, זהו שכתוב בגמרא (עירובין נד'): "אמר לו שמואל לרב יהודה... 'כי תיים הם למוציאיהם, ולכל בשרו מרפא' (משלי ד). אל תקרי 'למוציאיהם', אלא 'למוציאיהם – בפה'", שדברי תורה מוסיפים תיים, ודברים בטלים מפסידים תיים.

ב. קדושה, כמו שכתוב: "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך בך בחר ה' אלהיך להיות לו לעם סגלה מכל העמים".

ג. ותורה, כמו שכתוב (תהילים יט ח'): "תורת ה' תמימה משיבת נפש".

ומוסיף "כסא הרחמים" ואומר, שבכתוב "אשר צוה ה' לאמר", נרמז המלאך מיכאל. שכן, "אשר" – אותיות "ראש", ו"צוה" (=101) גמטריה מיכאל (=101) – רמז למה שאמרו חז"ל, שמיכאל הוא ראש ושר של נשמות ישראל, כמו שאנו אומרים (בתפילת יום הכיפורים, בשעת הנעילה): "מיכאל שר ישראל. אליהו וגבריאל. בשרו נא הגאלה...".

ועוד, "צוה" (=101) בגמטריה זגזגאל, מלאך שמלמד תורה לבני ישראל, ואם אדם לומד תורה 101 פעמים, היא מתקיימת בידו, כמו שאמרו חז"ל (חגיגה ט'): "...אינו דומה (אדם) (אשר) שונה (=לומד) פרקו (=תלמודו) מאה פעמים, לשונה פרקו מאה ואחד פעמים". ועל-כך כתוב בגמרא (פסחים נ'): "אשרי מי שבא לכאן (=לעולם הבא) ותלמודו בידו". "לכאן" בגמטריה 101 – דהינו, שמגיע לאחר פטירתו לעולם העליון עם תלמודו בידו, ולמד תורה לשם שמים 101 פעמים, כנגד מיכאל (=101). ועוד, "בידו" גמטריה כ"ב – אלו כב' אותיות התורה.

ולכן כתוב (ויקרא ו', לו'): "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח השלמים" – ראשי תיבות גמטריה 101, שאם האדם לומד את כל התורה "אשר צוה" (=101) ה" מאה ואחד פעמים, גזירה היא מפיו יתברך, שאינו שוכח תורתו – לא בעולם הזה ולא בעולם הבא.

ולא עוד, אלא שבשעת פטירתו, כאשר שואלים אותו בקבר, "קבעת עתים לתורה?", יודע להשיב כל מה שלמד לשמה, והמלאך מיכאל מזכירו, ואומרים לו: אשרי יולדתו, ואשרי מי שגדלתו, והוא ברא מזכה אבא (=הבן מזכה את אביו (סנהדרין קד')), וקושרים לאביו ולאמו עטרות בראשם, על שגדלו בן צדיק וחסיד ותלמיד חכם. וזהו שכתוב: "פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על". "אין בה מום" – ראשי תיבות "במא": "ברא מזכה אבא". "אשר לא עלה עליה על" – "על" (=100) זה גמטריה ס"מ, הוא היצר הרע, שהוא לא הלך אחר עצת יצרו, שאז לא עלה עליו "על" (=ס"מ), שאין מום ודופי בתורתו. ויש לומר, שנאמר בפסוק זה שלש פעמים "אשרי" (= "אשר צוה ה'... אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על") כנגד שלשה "אשרי" – אשרי אביו, אשרי אמו ואשריו הוא. אבל, אם עלה עליו "על" (=ס"מ), הוא יצר הרע, אז במקום שאביו ואמו יברכו אותו על שהוא ברא מזכה אבא, הנה הוא ברא מקלל אבא" – שהם מקללים אותו בחייהם ובמותם, לא עלינו. ו"ירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים"

על הכתוב, "וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים", אומר תיקוני הזהר, שמה שאמר הקב"ה למשה, "ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו", מלבד הפירוש הפשוט להשפיע לישראל מים לשתות, נתפון גם הקב"ה בפועל דמיוני להשפיע לישראל שפע של תורה, שנמשלה למים, כמבואר בגמרא: "ואין מים, אלא תורה, שנאמר: 'הוי כל צמא לכו למים'".

ומבאר תיקוני הזהר, כי "סלע" – אותיות "על ס" (=60) – רומז על ס' (=60) מסכתות שבתורה שבעל-פה, שתכליתה לברר את כל הספקות שבתורה שבכתב. ולכן, כאשר אמר הקב"ה למשה, "והוצאת להם מים מן

הסלע", התכונן שְׁמֹשֶׁה יוציא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפָע רב של מִים מֵהַתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה, שְׁהִיא בְּבַחֲנֵינָת סֶלַע (על ס), כְּדִי שִׁיתְבָּרְרוּ לָהֶם כָּל הַהִלְכוֹת וְהַבְּרוּרִים שֶׁבַתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה.

וְלָכֵן, אִם מֹשֶׁה הָיָה מְדַבֵּר אֶל הַסֶּלַע, הָיָה מוֹצִיא לְיִשְׂרָאֵל שְׁפָע רב של תּוֹרָה בְּגִילּוּי גְדוּל, עַד שֶׁלֹּא הָיוּ שׁוֹמְ סִפְקוֹת וּמַחְלֻקוֹת בַּתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה, כְּפִי שֶׁהַתְּנַבֵּא הַנְּבִיא, שֶׁכֵּךְ יִהְיֶה לְעֵתִיד לְבוֹא (יְרֵמְיָהוּ לֵא, לֵג): "וְלֹא יִלְמְדוּ עוֹד אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ וְאִישׁ אֶת אָחִיו לֵאמֹר דַּעוּ אֶת ה' כִּי כֹלֶם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנֶם וְעַד גְּדוּלָם נֶאֱמַר ה' כִּי אֶסְלַח לְעוֹנֵם וְלַחֲטָאתֶם לֹא אֲזַכֵּר עוֹד". אוֹלָם, עַל-יְדֵי שֶׁהִכָּה מֹשֶׁה עַל הַסֶּלַע, גָּרַם שִׁיזָאוּ רַק מְעַט מִים שֶׁל תּוֹרָה, וְכַתּוּצָאָה מִכֵּךְ נִתְרַבּוּ הַסִּפְקוֹת וְהַמַּחְלֻקוֹת שֶׁל חֲכָמֵי הַתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה.

וּכְפִי דְבָרֵי תִיקוּנֵי הַזֹּהָר (תיקון כא, מד, מתורגם): "וְזֶה הַסֶּלַע נֶאֱמַר בּוֹ שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא אֶלֶּא טִיפּוֹת טִיפּוֹת שֶׁל מֵי הַתּוֹרָה... וּמִשׁוֹם כֵּךְ וַיִּדַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעָמִים, שׁוּזָה גָרַם שֶׁלֹּא לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ אֶלֶּא טִיפּוֹת טִיפּוֹת (שֶׁל דְּבָרֵי תּוֹרָה), קִצַּת שֵׁם וְקִצַּת שֵׁם, וְכִמְהָ מַחְלֻקוֹת (בֵּין חֲכָמֵי הַתּוֹרָה)... וּמֵי גָרַם לְכָל זֶה? הַמּוֹרִים (=אֵלוֹ שֶׁהוֹרוּ הַלְכָה בְּפָנֵי רַבִּים, מֹשֶׁה), שֶׁהָרִי נֶאֱמַר: 'כָּל הַמּוֹרָה הַלְכָה בְּפָנֵי רַבּוֹ חֵיב מִיתָה... וּבִגְלָלֶם וַיִּדַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעָמִים'. שְׂאֵם לֹא הִכָּה בּוֹ, לֹא הָיוּ טוֹרְחִים יִשְׂרָאֵל וְתַנָּאִים וְאַמּוֹרָאִים בַּתּוֹרָה שְׁבַע־פַּה, שְׁהִיא (בְּבַחֲנֵינָת) סֶלַע... וְהָיָה מִתְקִים בְּיִשְׂרָאֵל, 'כִּי כֹלֶם יִדְעוּ אוֹתִי לְמַקְטָנֶם וְעַד גְּדוּלָם, וְהָיָה מוֹצִיא מִים (שְׁפָע שֶׁל תּוֹרָה בְּרוּרִים), בְּלִי קוּשִׁיא וּמַחְלֻקוֹת... וְהָיָה שׁוּרָה בְּפִיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה שְׁבַע־פַּה, שְׁהִיא סֶלַע - אוֹתִיוֹת "על ס" (=60) - שֶׁהֵן שְׂשִׁים מִסְכָּתוֹת". (על-פי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) וְלִקְחוּ לְטָמָא מַעַפֵּר שְׂרַפַת הַחֲטָאת וְנָתַן עָלָיו מִים חַיִּים אֶל כְּלִי" (יט', יז')

אוֹמְרִים חו"ל בְּגִמְרָא (ראש השנה כא'), ש"בְּקֶשׁ קַהֲלַת (=שְׁלֵמָה הַמְּלֻךְ) לְהִיּוֹת כְּמֹשֶׁה. יִצְתָה בַת-קוֹל וְאַמְרָה לוֹ: 'וְכַתּוּב יֵשֶׁר דְּבָרֵי אֱמֶת". וְלִכְאוּרָה לֹא מוּבְנִים דְּבָרֵי בַת הַקּוֹל. שְׁכֵן, וְכִי מָה הַכּוֹנֵה שֶׁל "וְכַתּוּב יֵשֶׁר דְּבָרֵי אֱמֶת"?

הַגַּה"ק הַחִיד"א זִיע"א כּוֹתֵב בְּסִפְרוֹ "פְּתַח עֵינַיִם" (בְּשֵׁם רַבְּנֵי אֲשַׁכְּנָז), שֶׁכָּאֵן רָמְזוּ חו"ל עַל הַמוּבָא בְּמִדְרַשׁ (קַהֲלַת ז'): "אֱמַר שְׁלֵמָה: עַל כָּל אֱלֹהִים (=מִצּוֹת הַתּוֹרָה) עֲמַדְתִּי, וּפְרָשָׁה שֶׁל פְּרָה אֲדוּמָה חִקְרַתִּי וְשִׂאֲלַתִּי וּפִשְׁפֻשְׁתִּי, וְהִנֵּה יְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי". דְּהֵינּוּ, לֹא הִצְלַחְתִּי לְדַעַת טַעַם מִצּוֹת פְּרָה אֲדוּמָה. וְהַסְבִּיר הַחִיד"א, שֶׁשְׁלֵמָה הַמְּלֻךְ חָשַׁב כִּי בְּפִסּוּק "וְלִקְחוּ לְטָמָא מַעַפֵּר שְׂרַפַת הַחֲטָאת" נִרְמַז בְּרִאשֵׁי תִיבוֹת שְׁמוֹ "שְׁלֵמָה". דְּהֵינּוּ, רָמַז שֶׁעֲתִיד שְׁלֵמָה לְדַעַת אֶת טַעַם פְּרָה אֲדוּמָה. יִצְאָה בַת קוֹל וְאַמְרָה לְשְׁלֵמָה הַמְּלֻךְ: "וְכַתּוּב יֵשֶׁר דְּבָרֵי אֱמֶת" - אֲכֵן שְׁלֵמָה הִטְבֵּת לְרֵאוֹת אֶת רִאשֵׁי הַתִּיבוֹת, אֲבָל אֵל תִּקְרָא אוֹתָם שֶׁלֹּא כְּסֹדֵר, אֶלֶּא בְּיוֹשֶׁר (=לְפִי הַסֹּדֵר), וְאֵז תִּמְצָא שְׁמַתְקַבֵּל בְּרִאשֵׁי הַתִּיבוֹת הַשֵּׁם "לְמֹשֶׁה" - "וְלִקְחוּ לְטָמָא מַעַפֵּר שְׂרַפַת הַחֲטָאת" - כְּדִי לֹמַר, שֶׁהַקְּב"ה גָּלָה אֶת טַעְמָה שֶׁל מִצְוָה זוֹ רַק לְמֹשֶׁה. וְזֹאת כּוֹנֵת הַכְּתוּב, "וְכַתּוּב יֵשֶׁר דְּבָרֵי אֱמֶת", שֶׁתִּקְרָא בְּיוֹשֶׁר, כִּי זוֹ הָאֱמֶת. וְעַל-כֵּךְ אֱמַר שְׁלֵמָה הַמְּלֻךְ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם: "אֲמַרְתִּי אֲחַפְּמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי" - שֶׁהַאוֹתִיוֹת רְחוּקוֹת מִלְרַמְזוֹ אֶת שְׁמִי, מִכִּיּוֹן שֶׁאֵינֶן לְפִי הַסֹּדֵר. "זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוֹת בְּאֵהָל"

הַגָּאוֹן רַבִּי אַרְיֵה לֵיב גִּינְזְבוֹרְג, בַּעַל "שְׂאֲגַת אַרְיֵה", נִהַג לְעַרוֹךְ פַּעַם בְּפַעַם יָמֵי "גְלוּת", כְּדִי לִקְיַם אֶת דְּבָרֵי חו"ל בְּמִסְכַּת בְּרֻכּוֹת (סג', ע"ב): "אֵין דְּבָרֵי תּוֹרָה מִתְקַיְמִין - אֶלֶּא בְּמֵי שְׁמִמִּית עֲצְמוֹ עָלֶיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: 'זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי יָמוֹת בְּאֵהָל". וְכֵךְ הָיָה נוֹדֵד מִמְקוֹם לְמְקוֹם, כְּשֶׁהוּא לְבוֹשׁ חֲלוּק בַד מְרוּפֵט וְחַגּוּר חֲבֵל עֵבֶה. כִּיּוֹן שֶׁהַקְּפִיד רַבִּי אַרְיֵה לֵיב שֶׁלֹּא לְאֶכּוֹל דְּבַר מִשָּׁל אַחֲרִים, נָטַל עֲמוֹ לְדַרְךְ תַּרְמִיל מְלֵא גְרִיסִים, וְכֵן כָּף וְקַדְרָה, שֶׁבָּהּ הָיָה מְבַשֵּׁל אֶת מְזוֹנוֹ הַדָּל.

פַּעַם נִזְדַּמְּן רַבִּי אַרְיֵה לֵיב לְעִיר הַרְסְלוֹי, שְׁבַדְרוֹם מְזֻרַח אֲשַׁכְּנָז, וּבִקֵּשׁ לְהַתְאַרֵם בְּבִיתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁעִיָה מְרִלִין, שִׁינְצָא לוֹ שֵׁם שֶׁל גָּאוֹן מוֹפְלָג. כְּמָה מְבַנֵּי הַמְקוֹם הִצְבִּיעוּ עַל בֵּית מְפּוֹאֵר אַחַד, וְאַמְרוּ לוֹ: כָּאֵן גַּר הָאִישׁ שִׂאֲתָה מְבַקֵּשׁ. נִכְנָס רַבִּי אַרְיֵה לֵיב אֶל הַבַּיִת, כְּשֶׁתַּרְמִילוֹ הִמְאוּבֵק עַל שְׁכֵמוֹ, וּבְלֹא גִינוּגֵי נִימוּסִין, פָּנָה אֶל בַּעֲלַת הַבַּיִת, וְאַמַר לָהּ בְּקוֹל נִמְרָץ: הֵא לָךְ גְרִיסִים וְקַדְרָה. בְּשִׁלִּי לִי מֵהֶם דִּיסָה! הָאִשָּׁה הִסְתַּכְּלָה בְּמִבּוּכַת-מָה בְּאוֹרַח הַתְּמַהוּנֵי, שֶׁהָיָה לְבוֹשׁ כְּאַרְחֵי-פְּרָחִי, וְנִרְאָה מִפְּחִיד בְּמִרְאֵהוּ וּבַהֲלִיכוֹתָיו, וּמִיָּד נִכְנָסָה לְחִדְרוֹ שֶׁל בַּעֲלָהּ, וְסָחָה לוֹ עַל הַהֶלֶךְ הַמְשׁוּנָה. הַבֵּן רַבִּי יִשְׁעִיָה, שֶׁאֵין זֶה אַחַד מִן הַמְחַזְרִים עַל הַפְּתָחִים, וְהוֹרָה לְאִשְׁתּוֹ שֶׁתִּתְקִין לְאוֹרַח כָּל מָה שְׁבַקֵּשׁ. פְּעַבּוֹר זְמוּ-מָה, יִצָּא רַבִּי יִשְׁעִיָה בַּעֲצָמוֹ, וְהַכְּנִיסוֹ לְחִדְרֵי תִלְמוּדוֹ הַהַדּוּר. בְּדַרְךְ מִפְּתַח הַבַּיִת לְחִדְרוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁעִיָה, עָבַר בַּעַל "שְׂאֲגַת אַרְיֵה" עַל פְּתָחֵי חִדְרֵים רַבִּים, הַמְרוּהֻטִים בְּטוֹב-טַעַם, וּבְהֶם כְּלִים מְכֻלִּים נְאִים, שֶׁרַבִּי אַרְיֵה לֵיב לֹא רָאָה מִיָּמָיו. בֵּין כֵּה וְכֵה הַחֲלוּ שְׁנֵי הַגָּאוֹנִים לְהִסִּיחַ בְּדְבָרֵי תּוֹרָה. וּבַעַל "שְׂאֲגַת אַרְיֵה" הִעֲלָה כְּמָה קוּשִׁיוֹת חֲרִיפּוֹת, כְּדִי לְמַדְנּוֹתוֹ, שֶׁהָיָה לְשֵׁם דְּבַר. אוֹלָם, מְאָרְחוֹ רַבִּי יִשְׁעִיָה, שֶׁהָיָה גַם הוּא חֲרִיף וּבִקֵּי בִש"ס וּבְפּוֹסְקִים, גָּלָה כְּשֶׁר פְּלַפּוֹל מוֹפְלָא, וְעוֹרֵר הַתְּפַעֲלוֹת בְּסִבְרוֹתָיו הַיִּשְׂרוֹת וְתִירוּצָיו הַמוֹפְלָאִים אֲצֵל הַגָּאוֹן רַבִּי אַרְיֵה לֵיב. כְּשֶׁקָם רַבִּי אַרְיֵה לֵיב בְּגִמְרָה הַשְּׁיָחָה, אֱמַר לְמִאֲרָחוֹ הַדְּגוּל: דְּבַר אַחַד תְּמוּהָ בְּעֵינַי - הַנֶּךְ חֵי בְּרַחְבוֹת יִתְרָה שְׁכֹזָאת, וּבְכָל זֹאת לֹא נִשְׁתַּכְּחָה מִמֶּךָ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה... שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "לִכְן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יִתְּן לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **פְּנִיטַת הַשְּׁבֶת: 19:22**

עַרְשׁ"ק ו' תְּמוּז תִּשְׁע"ז (30.6.17) **יְצִיאַת הַשְּׁבֶת: 20:35** ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לִכְן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֶּהֱל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם"

עַל הַפְּתוּב, "וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה וְאֵל אֶהְרֹן יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי", מְפָרֵשׁ רַש"י, שֶׁהַקֶּב"ה אָמַר לְמֹשֶׁה וְלֶאֱהָרֹן, "שְׂאִילוֹ דְבַרְתֶּם אֶל הַסֹּלַע וְהוֹצִיא (מִים) הִיִּיתִי מְקוּדֵשׁ לְעֵינֵי הָעֵדָה. וְ(הִיו) אוֹמְרִים, מַה סֹּלַע זֶה, שְׂאִינוּ מְדַבֵּר, וְאִינוּ שׁוֹמְעִים, וְאִינוּ צָרִיךְ לְפָרְנֶסָה, מְקִיִּים דְּבוּרוֹ שֶׁל מְקוֹם – קָל וְחוֹמֵר אָנוּ (שְׁצָרִיכִים לְקַיֵּם אֶת דְּבַר ה'), לִכְן לֹא תָבִיאוּ אֶת הַקֶּהֱל הַזֶּה אֶל הָאָרֶץ".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה, שְׂאֵמַר הַפְּתוּב עַל מֹשֶׁה "יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי". וְהָרִי, הַקֶּב"ה בְּעֶצְמוֹ הָעִיד עַל מֹשֶׁה (יב, ז): "לֹא כֵן עֲבַדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמְרָאָה וְלֹא בַחֲדַת וְתַמְנַת ה' יָבִיט". וּבְשַׁעֲת פְּטִירָתוֹ אוֹמֵרֵת הַתּוֹרָה (דְּבָרִים לד, י'): "וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כַּמֹּשֶׁה אֲשֶׁר יָדַעוּ ה' פְּנִיִם אֵל פְּנִיִם". וְאִיךְ יַעֲלֶה עַל הַדַּעַת שֶׁמֹּשֶׁה לֹא מֵלֵא אַחַר צִיּוּי שֶׁל הַקֶּב"ה, וְהִפֵּה עַל הַסֹּלַע בְּמְקוֹם לְדַבֵּר אֵלָיו?

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עוֹד דְּבַר. שְׁכֵן, מֵאַחַר וְהַקֶּב"ה לֹא רָצָה שֶׁמֹּשֶׁה יִכֶּה אֶת הַסֹּלַע, אֲלֵא יְדַבֵּר אֵלָיו, מַה רָאָה הַקֶּב"ה לֹמַר לְמֹשֶׁה, "קַח אֶת הַמַּטֵּה וְהַקֶּהֱל אֶת הָעֵדָה אֲתָה וְאֶהְרֹן"? לְשֵׁם מַה צְוִהוּ ה' לְקַחַת אֶת הַמַּטֵּה אִם לֹא רָצָה שִׁישְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ?

תַּחֲלִילָה, נִקְדִּים לְהַבִּיא אֶת דְּבָרֵי רַש"י, הַמְּפָרֵשׁ אֶת סֵדֵר הַשְּׁתַּלְשּׁלוֹת מְקָרָה "מִי מְרִיבָה" בְּצוּרָה מְדַהֲמָה: הַנְּהָ, בְּתַחֲלִילָה אָמַר הַקֶּב"ה לְמֹשֶׁה "וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֹּלַע" – שֶׁיְדַבְּרוּ אֶל "הַסֹּלַע", בְּ–ה' הִידִיעָה, וְהַכּוֹנֵה הִיא לְבִאָרָה שֶׁל מְרִים, הוּא הַסֹּלַע הַיְדוּעַ שֶׁהִלֵּךְ עִם יִשְׂרָאֵל בְּכָל מְסַעֲיָהֶם, וְנָתַן לָהֶם מַיִם. אֲלֵא שְׁעַתָּה, לְאַחַר שֶׁמְרִים הִנְבִּיאָה מִתָּה, נִסְתַּלְקוּ הַמַּיִם, וְנִשְׁאַר רַק הַסֹּלַע (כְּפִי שְׁפָתוֹב לְפָנֵי–כֵן: "וְתַמַּת שֵׁם מְרִים... וְלֹא הָיָה מַיִם לְעֵדָה").

וְהַנְּה, כְּאֲשֶׁר הִקְהִילוּ מֹשֶׁה רַבְּנוֹ וְאֶהְרֹן אֶת הַקֶּהֱל אֶל מוֹל הַסֹּלַע, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "וַיִּקְהִלוּ מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן אֶת הַקֶּהֱל אֶל פְּנֵי הַסֹּלַע", בְּקִשּׁוֹ לְדַבֵּר אֵלָיו כְּפִי שְׁנַצְטוּוּ, כְּדִי שִׁיוֹצִיא לָהֶם מַיִם. אֲלֵא שְׂאוֹתוֹ הַסֹּלַע (=בְּאָרָה שֶׁל מְרִים) נִסְתַּלַּק וְהִלֵּךְ וַיֵּשֶׁב לוֹ בֵּין שְׂאֵר הַסֹּלַעִים. וְהַתַּחֲלִילוֹ מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן לְחַפֵּשׁ אַחֲרָיו. וְהַנְּה, כְּאֲשֶׁר רָאוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁמֹּשֶׁה וְאֶהְרֹן מְחַפְּשִׁים דּוֹקָא אֶת הַסֹּלַע שֶׁהָיָה בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, לְהוֹצִיא לָהֶם מַיִם, אָמְרוּ לְמֹשֶׁה וְלֶאֱהָרֹן, מַה לָּכֶם לְחַפֵּשׁ דּוֹקָא אֶת הַסֹּלַע הַזֶּה/בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, הוֹצִיאוּ לָנוּ מַיִם מֵאִיזָה סֹלַע שְׂרַק יִהְיֶה. וְעַל–כֵּן אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה "שְׁמַעוּ נָא הַמְרִים", וּפָרֵשׁ רַש"י: "שׁוֹטִים הַמּוֹרִים אֶת מוֹרִיהֶם" (=דְּהִינוּ, שׁוֹטָה הוּא מִי שְׂמוֹרָה/אוֹמֵר לְמוֹרָהוּ/לְרַבּוֹ מַה לְעִשׂוֹת). "הַמֵּן הַסֹּלַע הַזֶּה נוֹצִיא לָכֶם מַיִם" – הָרִי לֹא נִצְטוּיֵנוּ עֲלֵינוּ, אֲלֵא רַק עַל בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, וְאִיךְ "נוֹצִיא לָכֶם מַיִם" מְסֹלַע אַחֲרָי?

וְהַנְּה, בְּתוֹךְ כֵּךְ רָאוּ מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן סֹלַע אַחַד, וְחָשְׁבוּ בְּטַעוֹת שֶׁהוּא בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, וְדַבְּרוּ אֵלָיו שִׁיתֵן מַיִם כְּפִי שְׁנַצְטוּוּ. אוּלָם, אוֹתוֹ סֹלַע לֹא נָתַן מַיִם, שֶׁהָרִי לֹא הָיָה בְּאָרָה שֶׁל מְרִים. וְכְאֲשֶׁר רָאוּ מֹשֶׁה וְאֶהְרֹן שֶׁהַסֹּלַע לֹא נָתַן מַיִם כְּאֲשֶׁר דַּבְּרוּ אֵלָיו, חָשְׁבוּ בְּלִבָּם שֶׁמֵּא צָרִיךְ לְהַכּוֹתוֹ כְּמוֹ שְׁצוּהַ הַקֶּב"ה בְּרַפְּיָדִים, שֵׁם נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה (שְׁמוֹת יז, ו'): "וְהִפִּיתָ בְּצוּר וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם וְשָׁתָה הָעָם".

וְאִכֵּן כֵּךְ עָשָׂה מֹשֶׁה, וּבֵא לְהַכּוֹת עַל הַסֹּלַע, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "וַיִּרֶם מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ". אֲלֵא שְׂבִאוֹתוֹ רָגַע נִזְדַּמֵּן לוֹ הַסֹּלַע שֶׁהָיָה בְּאָרָה שֶׁל מְרִים, וַיִּךְ אֶת הַסֹּלַע בְּמַטְהוּ, וְאוּלָם הַסֹּלַע לֹא הוֹצִיא מַיִם, אֲלֵא רַק טִיפִּין טִיפִּין, מִשׁוּם שֶׁהַקֶּב"ה צְוֶה שֶׁיְדַבְּרוּ אֵלָיו, וְלֹא שִׁיכּוּהוּ. וְכְאֲשֶׁר רָאָה מֹשֶׁה כֵּךְ, שְׂאִין הַסֹּלַע נּוֹתֵן מַיִם, הִכָּה אֶת הַסֹּלַע בְּשִׁנִּית, כְּפִי שְׁפָתוֹב: "וַיִּךְ אֶת הַסֹּלַע בְּמַטְהוּ פַעַמִּים וַיִּצְאוּ מִים רַבִּים וְתַשֵּׁת הָעֵדָה וּבְעִירָם".

וְעַל–כֵּן אָמַר ה' לְמֹשֶׁה וְלֶאֱהָרֹן: "יַעַן לֹא הֵאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל". פִּיּוֹן, שְׂאִילוֹ דְבַרְתֶּם אֶל הַסֹּלַע וְהָיָה מוֹצִיא מַיִם הִיִּיתִי מְקוּדֵשׁ לְעֵינֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים, מַה סֹּלַע זֶה, שְׂאִינוּ מְדַבֵּר וְשׁוֹמְעִים, וְאִינוּ צָרִיךְ פָּרְנֶסָה, מְקִיִּים דְּבוּרוֹ שֶׁל הַקֶּב"ה – אָנוּ, לֹא קָל וְחוֹמֵר שְׁצָרִיכִים לְשַׁמּוֹעַ בְּקוֹל ה'? וְלִכְן אָמַר לָהֶם הַקֶּב"ה:

"לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ". עד כאן ביאור מי המריבה לפי רש"י הקדוש.

והנה, כאשר נתבונן בדברי רש"י, אי-אפשר שלא להשתאות בפליאה עצומה. שהרי, לפי דבריו, משה ואהרן נכשלו באונס גמור. שהרי, מתחילה כן דברו משה ואהרן אל הסלע, אשר חשבו שהוא בארה של מרים, וכאשר לא הוציא מים בדיבור, חשבו שצריך להכותו, כפי שעשו ברפידים.

זאת ועוד: כאשר הרים משה את ידו כדי להכות את הסלע, נזדמן לשם בדרך גס הסלע שהיה בארה של מרים, והוא קבל את ההכאה של משה רבנו. ומאחר והוציא מים טיפין טיפין (שכן הסלע ידע שמשה נצטוו לדבר אליו, ולא להכותו), לכן הכה משה על הסלע פעם שניה, עד שנתן הסלע מים בשפע. נמצא לפי זה, שמשה ואהרן היו שוגגים, ונכשלו כן באונס גדול.

כדי להבין כל זאת, נקדים להביא מה שכתב ה"מגלה עמוקות" (אופן כ), שמשה רבנו רצה להיכנס לארץ ישראל כדי לבנות את **בית המקדש**. והשיב לו הקב"ה, שאינו יכול לבנות את **בית המקדש**. והטעם הוא על-פי מה שאמרו חז"ל (סוטה ט'): "דרש רבי חנינא בר פפא: מאי דכתיב (תהלים לג') 'רננו צדיקים בה', לישרים נאנה תהלה?' אל תקרי, 'נאנה תהלה', אלא, 'נוה תהלה', זה דוד ומשה, שלא שלטו **שונאיהם** במעשה ידיהם (=של משה ודוד). דוד, דכתיב, (איכה ב, ט) 'טבעו בארץ שעריה'. (ופרש רש"י, שהשערים של בית המקדש, מעשי ידי דוד המלך, לא נהרסו בחרבן, אלא "טבעו" – דהינו נגנזו לעתיד לבוא, וכפי דבריו של רש"י: "...רבותינו אמרו: (השערים) מעשי דוד היו, לפיכך לא שלטו בהם **אויבים**")."

(ואילו) משה, דאמר מר: משנבנה מקדש ראשון, נגנו אהל מועד, קרסיו, קרשיו, בריחיו, ועמודיו, ואדניו. היכא=(והיכן נגנזו)? אמר רב חסדא, אמר אבימי: תחת מחלות של היכל".

נמצא לפי זה, שאם משה רבנו היה בונה את **בית המקדש**, לא היו **האויבים** יכולים להחריב אותו, שהרי לא שלטו **האויבים** במעשי ידיו. וידוע שבחרבן **בית המקדש** שפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים של בית המקדש, ולא על ישראל. ועל-כך הקב"ה אמר למשה (בפרשת "ואתחנן") "רב לך". דהינו, המדרגה שלך היא גבוהה מאד, ואי-אפשר **לשונאים** לשלוט במעשי ידיך – לכן לא תוכל לעבור את הירדן הזה, כדי לבנות את **בית המקדש**, כדי שהקב"ה ישפוך את חמתו על בית המקדש ולא על ישראל חלילה.

אולם, צריך לדעת, שאם משה ואהרן היו מדברים אל הסלע **ומקדשים** שם שמים, היו גורמים בכך לשלימות ישראל, והיו זוכים לישראל לגאולה השלימה. ואז היה משה יכול להיכנס לארץ ולבנות את **בית המקדש**, שהיה קים לנצח, וממילא לא היה צריך הקב"ה להחריבו כדי לשפוך את חמתו על העצים והאבנים. וכפי דברי החיד"א: "ועמק הדברים הוא, שאם היו משה ואהרן עושים קידוש ה' הגדול, באמצעות שהיתה העדה גם כן כלה שלימה, וצדיקים היו מחליטים אמונת ה' בלבם שלימה, והיה נגרש (=נחסר) מהם **חלק הרע**, והיה כח בהם להעמיד אמונתם לדורי דורות, ומעתה היו משה ואהרן נכנסים לארץ, והיה משה בונה (את) **בית המקדש**, ואין חשש להשליכת חמתו (של הקב"ה) על ישראל כשהיו **חוטאים**".

והנה, כאשר נתבונן בכל האמור, נשכיל להבין שמשה רבנו מצד עצמו היה שלם בתכלית השלימות, בלי שום פגם, כמו שהעיד עליו הכתוב "בכל ביתי נאמן הוא". וכן גם אהרן הכהן, שהיה שקול כמשה (כפי שפרש רש"י על הכתוב (שמות ו, כו): "הוא אהרן ומשה... הם המדברים אל פרעה... הוא משה ואהרן". יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן. לומר לך, ששקולין כאחד"). ולכן, מצדם בודאי שהיו משלימים את הוצאת המים מן הסלע בתכלית השלימות.

אולם, ידוע מה ששנינו במשנה (ברכות לד'): "המתפלל וטעה, **סימן רע** לו. ואם שלית צבור הוא, **סימן רע** לשולחיו, מפני ששלוחו של אדם כמותו".

נמצא לפי זה, כי הצלחת שליח הציבור תלויה בציבור עצמו, אם הם ראויים לכך. וכך גם משה ואהרן, השליחים הנאמנים, הצלחתם תלויה רק בישראל, שהם שולחיהם. וזאת, כפי שמביא תיקוני הזהר (כא, מד'): "ויך את הסלע במטהו פעמים... ומי גורם (ל)זה? המורים.. (שכן), כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה, ומשום זה... ובגללם (=בגלל ישראל) ויך את הסלע במטהו פעמים".

ומעתה יומתק לנו להבין מה שאמר הקב"ה למשה: "קח את המטה... אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע... והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה". ושאלנו, לשם מה צוה הקב"ה לקחת את המטה? והרי משה צריך לדבר אל הסלע, ולא להכותו...

אך לפי האמור יש לומר, שפאן רמז לו הקב"ה כבר מראש שיצמוד הוא במצב של בחירה לכאן ולכאן. דהינו, אם ישראל יהיו ראויים לגאולה השלימה, כי אז יצליחו השליחים (=משה ואהרן) למלא את שליחותם בהצלחה, וידברו אל הסלע, וזה יתן מימיו.

אולם, אם ישראל לא יהיו ראויים לגאולה השלימה, כי אז השליחים, משה ואהרן, יכשלו בשליחותם, ומשה יצטרך למטה, כדי להכות את הסלע, כדי להשקות את ישראל.

וכפי דברי ה"פנים יפות": "וידבר ה' אל משה... קח את המטה... אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע'. יש להבין, מה היה צורך במטה, כיון שאמר 'ודברתם?' ולפי פשוטו יש לומר... ולפי שברפידים לא היתה אמונתם חזקה כל-כך... הוצרך להיות הנס קצת בדרך הטבע להכות על הצור (כמו שכתוב: 'והפית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם'). אבל עתה, בהיותם בקדש, לא היה צריך כל-כך להכות, אלא בדיבור... ולפי שהכל בידי שמים, חוץ מיראת שמים, אמר לו ה' יתברך (למשה), שיקח את המטה עמו, ואם... לא יהיו ראויים לעשות הנס על-ידי הדיבור, אז יכה אותו במטה, כדרך שעשה ברפידים. לכן שאל משה בדרך שאלה: 'המן הסלע הזה נוציא לכם מים?' ואם יאמרו שמאמינים בבטחון בה, אז ידבר לסלע. וכיון שלא השיבו לו דבר על שאלתו, הבין משה שאינם מאמינים, ולכן הכה בסלע". (על-פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "וישלח משה מלאכים מקדש..."

שמונה שנים תמימות עברו מאז שרחמים נשא את גילה לאשה, והם עדין לא זכו להיפקד בפרי בטן. בני הזוג עברו טיפולים רפואיים, ונסו כל מה שאפשר, אבל לא נושעו. ידידו של רחמים המליץ לו לנסוע לנהריה, לרבי דוד אבוחצירא שליט"א, נכדו של הבבא-סאלי זצוק"ל.

רחמים, שהתגורר בשוב בדרום הארץ, הסתייג תחילה מהנסיעה הארוכה, וגם נרתע מהתור הצפוי לו, ודחה את תחצעה. אבל, כאשר צער העקריות גבר, החליט לנסוע בכל זאת צפונה, שכן, ממילא אין לו מה להפסיד... למרות מצבו הפלפלי הקשה, חשב לעצמו שלא יוכל להגיע לצדיק הנודע בידיים ריקות, ולכן גיס מחבריו הלומדים פכולל שלש מאות שקלים, כדי לתת לרב כפדיון נפש. בבאר שבע עלה על הרפכת לתל אביב, ושם עלה על הרפכת לנהריה. נופי הצפון הירוקים שחלפו ביעף נטעו בו תקוה לשינוי מזלו. הוא ירד בתחנת הרפכת בנהריה, והחל לצעוד לעבר השכונות הקרובות. כאשר ראה מישהו, שאל אותו: "סליחה, איפה נמצא רבי דוד אבוחצירא?". "אין לי מושג", אמר האיש, והמשיך לדרך במהירות. רחמים נגש לאדם נוסף שעבר ברחוב, ושאל אותו היכן נמצא רבי דוד. הלה משך בכתפיו. רחמים התפלא, איך יתכן שתושבי נהריה לא יודעים היכן הצדיק הנודע! הוא התקדם בהליכתו, נגש לשבעה אנשים נוספים בזה אחר זה, ולתדהמתו אף אחד מהם לא שמע על רבי דוד ועל בית מדרשו. "רבנו של עולם", מלמל רחמים בשרון-לב, "הנה נסעתי לאורך כל הארץ כמעט, שלמתי לא מעט כסף, והפסדתי יום עבודה שלם. כל הלומדים פכולל אצלנו מכירים את רבי דוד, וכאן בנהריה לא שמעו עליו..."

הוא החליט לשאול רק אנשים דתיים. אז הגיע לרחוב שומם. עבר מולו אדם מבוגר למדי, שחבש כובע קסקט לראשו, ונראה ממוצא רוסי. מאחר שהאיש היה יחידי ברחוב, החליט לפנות אליו בכל זאת. "תסלח לי", אמר רחמים, "האם ידוע לך איפה נמצא רבי דוד אבוחצירא?". "אתה רוצה את הצדיק?", חיד האיש, וחשף שן זהב מנצנצת. רחמים שמח שסוף סוף מישוהו שמע על רבי דוד. האיש המוזר מעט הגביר את חיוכו, ואמר במבטא רוסי: "אם אתה רוצה את הצדיק, תביא לי מאה שקלים!". רחמים נדהם מדרישתו החצופה של האיש. "מה פתאום שאתן לך מאה שקלים?! האם הסעת אותי במונית, או נתת לי איזה שירות?! ממתי בני אדם משלמים על עגות תשובה לשאלה רגילה ברחוב?!", וחשב בלבו שאולי מדובר באדם לא נורמלי. האיש נותר בשלו: "אם אתה רוצה צדיק, תשלם מאה שקלים...". רחמים לא ידע מה לעשות. הוא מסתובב בעיר כבר זמן מה, אף אחד לא שמע על רבי דוד, אין נפש חיה ברחוב, ועוד מעט תהיה שקיעה. ואז עלה בדעתו, שאין לו מה להפסיד. יש לו 300 שקלים כפדיון לצדיק. הוא יפריש מהם 100 שקלים לאותו אדם משונה, ויתן לרבי דוד את השאר. גם מאתים שקלים הם סכום נכבד. העיקר שכבר יגיע ליעדו. הוא שלף מכיס חולצתו שטר של 100 שקלים, ונתן לאיש. הלה לקח את הכסף, הצביע על הבית הסמוך, ואמר: "כאן נמצא הצדיק!". שמחה וזעם שמשו בנפשו של רחמים בערבוביה. הוא שמח שסוף סוף הגיע לבית מדרשו של רבי דוד, ומאידך זעם על-כך שהאיש לקח ממנו 100 שקלים רק כדי להניף את זרועו, להורות באצבעו ולומר שלש מלים... הוא רצה לצעוק על האיש, אבל הלה התרחק ונגעלם מטוח ראיתו כהרף עין.

רחמים נכנס לתוך בית מדרשו של רבי דוד אבוחצירא, וראה שעומדים להתפלל שם מנחה וערבית. הוא הצטרף לתפילות, ולאחר מכן המתין פשעתים עד שהגיע תורו להיכנס לחדרו של רבי דוד. הוא התישב מול הצדיק מאיר הפנים, הוציא את מאתים השקלים שנותרו לו והניחם על השלחן. רבי דוד אבוחצירא חיד ואמר: "מדוע הבאת לי מאתים שקלים, ואילו לאלהו הנביא רק מאה?". האיש נסה לעפל את דברי רבי דוד שהמשיך בדבריו: "אל תדאג, אלהו הנביא כבר ברח איתכם". לאחר מכן החזיר לרחמים את מאתים השקלים, והוסיף: "שמור את הכסף עבור הטיפול בתינוק שיולד לכם". כעבור חודשים נפקדה גילה, וכעבור תשעה ירחים ילדה בן זכר בשעה טובה ומוצלחת.

שבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

בס"ד "לָכֵן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יְתוֹ לָכֵם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:22**

עַרְשׁ"ק ו' תְּמוּז תשע"ז (30.6.17) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"פִּי הָאָרֶץ, פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתְרוֹן" (על-פִּי "אֹרְחָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהִיק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

שָׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת ה', ו'): "עֲשֶׂרָה דְבָרִים נִבְרָאוּ בְּעָרֵב שַׁבַּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלוּ הֵן: פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתְרוֹן...". דְּהִינוּ, שְׁלֹשָׁה בְרִיאֹת נִפְלְאוֹת שֶׁל פְּתִיחַת פִּיּוֹת בְּרָא הַקַּב"ה בְּעָרֵב שַׁבַּת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: "פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתְרוֹן".

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְבוּנָן, נִרְאָה שְׁשֻׁלְשָׁה אֵלוּ ("פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתְרוֹן") נִזְכָּרִים בְּשֵׁלֶשׁ פְּרָשִׁיּוֹת סְמוּכוֹת: "פִּי הָאָרֶץ" בְּפִרְשַׁת קֶרַח, כְּמוֹ שִׁכְתוּב: "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתַּבְלַע אֶת־כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקֶרַח". "פִּי הַבְּאֵר" בְּפִרְשַׁתנוּ, פְּרִשְׁת "חֻקַּת", כְּמוֹ שִׁכְתוּב: "אִזּוֹ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, עָלַי בָּאֵר עֲנֵנוּ לָהּ" (וּפְרַשׁ רַבֵּנוּ עוֹבְדֵיָה מִבְּרִטְנוּרָה, שֶׁהַבְּאֵר עֲצָמָה פְּתַחָה אֶת פִּיהָ וְאָמְרָה שִׁירָה, וְיִשְׂרָאֵל "עֲנֵנוּ לָהּ" בְּשִׁירָה). "וְפִי הָאֶתְרוֹן" בְּפִרְשַׁת "בְּלֶק" (הַפְּרָשָׁה הַבְּאֵה), כְּמוֹ שִׁכְתוּב: "וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֶתְרוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלְעֵם מָה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִכִּיתָנִי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים". וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֵמֶק עֲנָנוּ זֶה שֶׁל שְׁלֹשׁ הַפִּיּוֹת - "פִּי הָאָרֶץ, וְפִי הַבְּאֵר, וְפִי הָאֶתְרוֹן". שָׁכֵן, מְדוּעַ בְּרָא הַקַּב"ה אֶת אֵלוּ?

הַגַּה"ק בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" מְבִיא בְּסִפְרוֹ "דְּבָרִים נִחְמָדִים" דְּבַר נִפְלָא, בְּשֵׁם חוֹתְנֵנוּ (הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מְזִידִיטְשׁוֹב זִיע"א), וְכֵן הוּא כּוֹתֵב: "פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר (וְפִי הָאֶתְרוֹן, שְׁלֹשֶׁת מְסוּדָרִין בְּ-ג' פְּרָשִׁיּוֹת בְּתוֹרָה כְּסִדֵּר. 'פִּי הָאָרֶץ' בְּפִרְשַׁת 'קֶרַח', 'פִּי הַבְּאֵר' בְּפִרְשַׁת 'חֻקַּת', וְפִי הָאֶתְרוֹן' בְּפִרְשַׁת 'בְּלֶק'. וְשִׁמְעַתִּי מִכְבוֹד חוֹתְנֵי הַקְּדוֹשׁ מֵהַר"ה (=רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ) זְצַלְה"ה מְזִידִיטְשׁוֹב, שֶׁמָּה שֵׁינֵשׁ בְּקַבְּלַת הַקְּדָמוּנִים (סְגוּלָה) לְהַעֲבִיר מִחֻשְׁבָּה זָרָה בְּ(עַת) (הַתְּפִילָּה, (הוּא) לוֹמֵר 'פִּי פִּי פִּי', עַל (הַ)פִּיּוֹת הַנִּיל ('פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתְרוֹן)...". (ה"מָגֵן אֲבָרְהָם" מוֹסִיף (אוֹי"ח סִימָן צ"ח, ס"ק א'): "שְׁכָדִי) לְבַטֵּל מִחֻשְׁבָּה רָעָה בְּשַׁעַת הַתְּפִילָּה, יֹאמֶר ג' פְּעָמִים 'פִּי פִּי פִּי', וְאַחַר יְרוּק ג' פְּעָמִים, וְלֹא יְרוּק לְגַמְרֵי...").

כְּדִי לְהִבִּין עֲנָנוּ זֶה בְּיַתֵּר שְׁאֵת, נִקְדָּים לְהַבִּיא מָה שִׁכְתֵּב הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבֶרְג מְזִלוּשִׁיץ זִיע"א, בְּסִפְר "אֶהְלִי שֵׁם" (קֶרַח "פִּי הָאָרֶץ", שֵׁם הוּא מְבִיא אֶת דְּבָרֵי הַ"אֹר לְשָׁמַיִם"): "מִי שְׁרוּצָה לְתַקֵּן מִחֻשְׁבוֹתָיו, שִׁיְהִיו קְדוּשִׁים, אֵינֶתָּא בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים שִׁיזְכּוֹר תְּמִיד וְיִהְיֶה מוֹרְגָל בְּפִיו, הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב".

וְהִנֵּה, מְקַרָא מְלֵא דְבַר הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָה נט', כ"א): "וַדְּבַרִי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זָרַע זָרַע זָרַע אָמַר ה', מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם". וְיֵשׁ לוֹמֵר, כִּי פְּסוּק זֶה מְכוּן כְּנֶגֶד ג' הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים. הִנֵּה, "מִפִּיךָ" זֶה אֲבָרְהָם אָבִינוּ. "וּמִפִּי זָרַעךָ", זֶה יִצְחָק אָבִינוּ, זָרַעוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם. "וּמִפִּי זָרַע זָרַעךָ", זֶה יַעֲקֹב אָבִינוּ, שֶׁהִיָּה זָרַע זָרַעוֹ שֶׁל אֲבָרְהָם אָבִינוּ (נְכָדוֹ).

וְעַתָּה, בֵּא וְרָאָה, כִּי ג' הַפִּיּוֹת שֶׁהִבְאֵנוּ, "פִּי הָאָרֶץ, פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתְרוֹן", רְמוּזוֹת בְּפְּסוּק זֶה: "לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זָרַע זָרַע זָרַע וּמִפִּי זָרַע זָרַעךָ". וּמְכָאן מְבוֹאֵר הֵיטֵב מְדוּעַ אֲמִירַת ג' פְּעָמִים "פִּי" מְסוּגְלַת לְבַטֵּל מִחֻשְׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁהִרִי הֵם מְכוּנִים כְּנֶגֶד הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים.

בְּדָרְךָ זֶה מְבִיאַר הַמְּקוּבָּל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבֶרְג מְזִלוּשִׁיץ זִיע"א מָה שֶׁמְבוֹאֵר בְּתִיקוּנֵי הַזֶּהָר (הַקְּדָמָה ט"ז): "לָךְ יִשְׁלָשׁוּ אֵינוֹן תְּלַת אֲבֵהוֹן דְּאֵינוֹן קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ". דְּהִינוּ, כְּאֲשֶׁר מְשֻׁלְשִׁים לְהַקַּב"ה, וְאוֹמְרִים 'קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ', שְׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת אֵלוּ הֵן כְּנֶגֶד שְׁלֹשַׁת הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים - אֲבָרְהָם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב.

וְיֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁמִּטְעַם זֶה, בְּשִׁמּוֹת שְׁלֹשׁ הַפְּרָשִׁיּוֹת "קֶרַח" "חֻקַּת" וְ"בְּלֶק" (בְּהוֹן נִזְכָּרִים שְׁלֹשַׁת הַפִּיּוֹת), יֵשׁ בְּכָל אַחַת מֵהֶן אֶת הָאוֹת ק', הַרְמוּזַת לְקְדוֹשׁ. וּמְכָאן, שֶׁשְׁלֹשׁ פְּעָמִים הָאוֹת ק' בְּפְּרָשִׁיּוֹת אֵלוּ, רּוּמְזוֹת לְ"קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ", הַמְּכוּנִים כְּנֶגֶד שְׁלֹשַׁת הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים.

וּמוֹסִיף הַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן וְאוֹמֵר: הִנֵּה, שָׁנִינוּ בְּגַמְרָא בְּמִסְכַּת בְּרָכוֹת (כ"ו, ע"ב): "רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי אָמַר: תְּפִלוֹת... אָבוֹת תִּיקְנוּם (=שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת הַיּוֹם נִקְבְּעוּ עַל-יְדֵי הָאָבוֹת, כְּמִפּוֹרְט לְהֵלֶן). אֲבָרְהָם תִּיקְנוּ תְּפִלַּת שְׁחֵרִית, יִצְחָק תִּיקְנוּ תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. יַעֲקֹב תִּיקְנוּ תְּפִלַּת עֲרֵבִית. (חז"ל הַקְּדוּשִׁים דוֹרְשִׁים בְּעֲנָנוּ זֶה, וְאוֹמְרִים, שֶׁהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשִׁמּוֹת שֶׁל שְׁלֹשַׁת הָאָבוֹת מְרְמוּזַת עַל הַתְּפִילָּה הַמִּיּוֹחֶסֶת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם: הִנֵּה, הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "אֲבָרְהָם" הִיא ב' - רּוּמְזַת לְתְּפִילַת בְּקָר. הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "יִצְחָק" הִיא צ' - רּוּמְזַת לְתְּפִילַת צְהַרְיִים, וְהָאוֹת הַשְּׁנִיָּה בְּשֵׁם "יַעֲקֹב" הִיא ע' - רּוּמְזַת לְתְּפִילַת עֲרֵב.)

וְלָכוֹ, כְּאֲשֶׁר אִישׁ יִשְׂרָאֵל מִתְּפַלֵּל שְׁלֹשׁ תְּפִלוֹת אֵלוּ (=שְׁחֵרִית, מִנְחָה וְעֲרֵבִית), הִרִי הוּא מִתְּקַשֵּׁר וּמִתְחַבֵּר עִם ג' הָאָבוֹת הַקְּדוּשִׁים, שֶׁתְּקַנּוּ אֵלוּ הַתְּפִלוֹת. אוֹלָם, כְּבָר אָמַר הַחֶכֶם מְכָל אָדָם (קַהֲלַת ז', י"ד): "גַּם אֶת זֶה

לַעֲמַת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים". דְּהִינּוּ, כְּנֶגֶד הַקְּדוּשָׁה מִתְנַגֵּדַת קְלִיפַת הַטּוֹמְאָה. וְלָכֵן, בְּעַת הַתְּפִילָה מִתְעוֹרְרִים גַּי קְלִיפּוֹת שֶׁל טּוֹמְאָה, כְּנֶגֶד גַּי הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, כְּדִי לִנְתֵק אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵהַקְּשֶׁר הַנִּפְלֵא עִם הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, וּמְכַנְיִסִין בְּאֶדָם מַחְשְׁבוֹת זָרוֹת, כְּדִי לְהַפְרִיעוּ בְּכּוֹנֵת הַתְּפִילָה.

וְעַל-כֵּן, כְּאִמּוֹר, הַעֲצָה שֶׁקִּבְּלֵנוּ מִרְבוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים הִיא לֹא לֹמַר "פִּי פִי פִי". וְלִפִּי מָה שֶׁהֲבֵנוּ לְעִיל, יֵשׁ לָכֵן בְּאִמְרָה זוֹ, שֶׁרְצוֹנֵנוּ לְהִתְקַשֵּׁר וְלְהִתְחַבֵּר בְּקְדוּשַׁת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, שֶׁרְמוּזִים בְּפִסּוּק שֶׁבוֹ יֵשׁ גַּי פִּיּוֹת: "וּדְבַרִי אֲשֶׁר שִׁמְתִי בְּפִי לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּי וּמִפִּי זָרַע זָרַע וּמִפִּי זָרַע זָרַע אָמַר ה', מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם". וְעַל-יָדֵי כֵּךְ יִתְבַטְּלוּ הַמַּחְשְׁבוֹת הַזָּרוֹת מִצֵּד הַקְּלִיפּוֹת, הַמְּבַקְשׁוֹת לִנְתֵק אוֹתָנוּ מֵהָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים.

וְנִרְאֶה לְבָאֵר עוֹד בִּיאֹר, עַל הַסְּגוּלָה שֶׁהֲבֵאֵנוּ מִסֵּפֶר "הַגֵּן": "שֶׁכְּדִי לְבַטֵּל מַחְשְׁבָה רָעָה בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה, יֹאמֶר גַּי פְּעָמִים פִּי פִי פִי, וְאַחַר יֵרוּק גַּי פְּעָמִים". וְזֹאת עַל-פִּי מָה שֶׁשָּׂנֵינוּ בְּמִשְׁנֵה (אֲבוֹת ד', כ"א): "רַבִּי אֶלְעָזָר הַקֶּפֶר אוֹמֵר: הַקְּנָאָה וְהַתְּאֵאוֹה וְהַכְּבוֹד מוֹצִיאִין אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם".

וְהִנֵּה, בִּסְפֵר "פְּרִי לְצַדִּיק" לַהֲגַה"ק רַבִּי צְדוּק מְלוּבְלִין זִיע"א ("וַיִּרְאֵה") מְבוֹאֵר, כִּי הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים הַכְּנִיעוּ בְּגִדְל קְדוּשָׁתָם אֶת גַּי הַקְּלִיפּוֹת הַנִּי"ל - הַקְּנָאָה וְהַתְּאֵאוֹה וְהַכְּבוֹד. הֵא כִּיצַד?

אֲבָרְהָם אֲבִינוּ, שֶׁעֲבַד אֶת ה' בְּמִידַת הַחֶסֶד, שֶׁהִיא אֲהֶבָה, בְּטַל אֶת כָּל תְּאוֹת עֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהַכְּנִיסָם בְּקְדוּשָׁה לְאַהוּב אֶת ה' וּמְצוּתָיו. וְצַחֵק אֲבִינוּ, שֶׁעֲבַד אֶת ה' בְּמִידַת הַגְּבוּרָה, בְּטַל אֶת כָּל הַקְּנָאוֹת וְהַפְּעַס שֶׁבְּאוֹת מְמִידַת הַגְּבוּרָה, וְהַכְּנִיסָם בְּקְדוּשָׁה לְקַנְא קְנֵאת ה' צְבָאוֹת. וְאֵילוּ יַעֲקֹב אֲבִינוּ, שֶׁמִּידַתוֹ תִּפְאָרַת, בְּטַל אֶת כָּל הַהִתְפָּאָרוֹת שֶׁל הַכְּבוֹד הַמְּדוּמָה בְּעֲנִינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה - כְּפִי שֶׁאָמַר (בְּרֵאשִׁית ל"ב, י'): "קִטְנִיתִי מִכָּל הַחֲסִדִים וּמִכָּל הָאֲמֵת אֲשֶׁר עָשִׂיתָ אֶת עַבְדְּךָ" - וְהַכְּנִיסָם בְּקְדוּשָׁה לְפַעוֹל רַק לְמַעַן כְּבוֹד ה' וְתוֹרָתוֹ.

וּמֵעַתָּה מְבוֹאֵר הֵיטֵב, מִדּוּעַ גַּי פְּעָמִים "פִּי", מְסוּגָלִים לְבַטֵּל מַחְשְׁבוֹת זָרוֹת. שֶׁכֵּן, גַּי פִּיּוֹת אֵלוּ מְכַוְּנִים כְּנֶגֶד גַּי הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים (הַרְמוּזִים בְּפִסּוּק: "לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּי וּמִפִּי זָרַע זָרַע וּמִפִּי זָרַע זָרַע"). וְהָרִי, הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים הַכְּנִיעוּ בְּגִדְל קְדוּשָׁתָם אֶת גַּי הַקְּלִיפּוֹת: הַקְּנָאָה וְהַתְּאֵאוֹה וְהַכְּבוֹד. עַל-כֵּן סְגוּלָה זוֹ לֹמַר "פִּי פִי פִי" מְסוּגָלַת בְּיוֹתֵר, לְהַעֲבִיר מַחְשְׁבָה וְהַרְהוּרִים זָרִים. וְזֶהוּ גַם הַעֲנִין שֶׁצָּרִיךְ לִירוּק גַּי פְּעָמִים. שֶׁכֵּן, זֶהוּ מִן פּוֹעַל דְּמִוּנֵי, כִּי צָרִיךְ שִׁימָאֵס הָאָדָם בְּהֵם (=בְּקְנָאָה בְּתֵאוֹה וּבְכְבוֹד) וְיוֹצִיא מִתּוֹכוֹ אֶת גַּי קְלִיפּוֹת הַלָּלוּ, הַמוֹצִיאִים אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם. עַל-פִּי זֶה יֵשׁ לֹמַר, כִּי גַי הַפִּיּוֹת - "פִּי הָאֶרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֲתוֹן" - מְכַוְּנִים כְּנֶגֶד גַּי הַקְּלִיפּוֹת - הַקְּנָאָה וְהַתְּאֵאוֹה וְהַכְּבוֹד. וְכָל אֶחָד מִ-גַּי פִּיּוֹת אֵלוּ צוּעֵק בְּקוֹל גְּדוֹל (כְּדִי שֶׁנִּשְׁמַע אוֹתוֹ מְקַצֵּה הָעוֹלָם וְעַד קְצָהוֹ), שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְרַחֵק מִ-גַּי הַמִּידוֹת הַלָּלוּ, שֶׁמוֹצִיאִוֹת אֶת הָאָדָם מִן הָעוֹלָם. וְתַמַּת שֶׁם מְרִים וְתַקְבֵּר שֶׁם. וְלֹא הִיָּה מִים לְעֵדָה..."

עַל הַכְּתוּב, "וְתַמַּת שֶׁם מְרִים... וְלֹא הִיָּה מִים לְעֵדָה...", אוֹמְרִים הַמְּפָרְשִׁים, שֶׁכָּאֵן יֵשׁ רְמֵז לְמִנְהַג יִשְׂרָאֵל, שֶׁמוֹבָא בְּשִׁלְחַן עֲרוּף, שֶׁבְּשַׁעַה שֶׁנִּפְטָר אָדָם פְּלוֹנִי בְּשִׁכּוּנָה, שׁוֹפְכִים אֶת כָּל הַמֵּים הַשְּׂאוּבִים בְּשִׁכּוּנָה. וְכִּפִּי שֶׁכְּתוּב (וַיִּרְאֵה זֶה שְׁלֹטִי, ה'): "מִנְהַג לְשִׁפּוֹךְ כָּל הַמֵּים שְׂאוּבִים בְּשִׁכּוּנַת הַמֵּת". וּמוֹבָא בַש"ךְ וּבַט"ז שְׁנֵי טַעְמִים לְמִנְהַג זֶה. טַעַם רֵאשׁוֹן הוּא, שֶׁמִּלְאֵךְ הַמּוֹת מְפִיל בְּמֵים טִיפַת דָם מֵהַמּוֹת, מִחֲרַבּוֹ. וְהַטַּעַם הַשְּׁנִי הוּא, כְּדִי שֶׁיִּגְדְּעוּ הַכָּל שֵׁשׁ מְקָרָה מוֹת בְּשִׁכּוּנָתָם, וּבְכֵךְ יִמְנְעוּ מִן הָאֲנָשִׁים לְהִיּוֹת "מוֹצִיאֵי דִיבָה" (=שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לְהוֹצִיא מִפִּיהֶם אֶת הַבְּשׂוּרָה הַקְּשָׁה, שֶׁאִישׁ פְּלוֹנִי מֵת). וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב בְּפִרְשָׁה: "וְתַמַּת שֶׁם מְרִים... וְלֹא הִיָּה מִים לְעֵדָה..." שֶׁכֵּן, כְּאֲשֶׁר מֵתָה מְרִים שֶׁכָּבוּ כָּלָם אֶת הַמֵּים, וְלָכֵן נֶאֱמַר: "וְלֹא הִיָּה מִים לְעֵדָה..."

בְּעֲנִין זֶה מִסֵּפֶר הַתְּשׁוּבָה בְּתְשׁוּבוֹתָיו (סִימָן תַּמב'): "פְּעַם אַחַת נִפְטָר מֵת בְּבִנְיָן אֶחָד, וְשִׁתָּה אֶחָד (מִן הַדִּירִים) מִן הַמֵּים שֶׁהָיוּ בְּשַׁעַת פְּטִירַת הַמֵּת. וְכִשְׂרָאָה הַחֶכֶם (זֹאת), גָּעַר בּו... (אוֹלָם) לְאַחַר שֶׁעָה קָלָה יִצְאָה נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ (אֶחָד) שֶׁשִׁתָּה. וְשֶׁאֵלוּ לַחֶכֶם (מִדּוּעַ אוֹתוֹ אֶחָד מֵת?)... וְאָמַר (לְהֵם): אֲנִי רֵאִיתִי אֶת מִלְאֵךְ הַמּוֹת שֶׁשִּׁפְשַׁף אֶת סִפְנוֹ בְּמֵים שֶׁהָיוּ בְּאוֹתוֹ בֵּית, (לְאַחַר פְּטִירַת הַמֵּת (הֵרֵאשׁוּן))."

אוֹלָם צָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁכְּאֲשֶׁר צָדִיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם "בְּמִיתַת נְשִׁיקָה" (=לֹא עַל-יָדֵי מִלְאֵךְ הַמּוֹת), אֵין צוּרֵךְ לְשִׁפּוֹךְ אֶת הַמֵּים. שֶׁהָרִי, אֵין שֶׁם אֶת מִלְאֵךְ הַמּוֹת הַמְּקַנְחֵת אֶת סִפְנוֹ בְּמֵים.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דּוֹד הַמֶּלֶךְ (תְּהִילִים ל"ב, ו'): "עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֹסִיד אֶלֶיךָ לְעַת מְצֵא רַק לְשִׁטֹּף מִים רַבִּים אֶלָּוֹ לֹא יִגִּיעוּ". דְּהִינּוּ, שֶׁצָּרִיךְ כָּל חֹסִיד וְחֹסִיד לְהִתְפַּלֵּל "לְעַת מְצֵא" ("לְעַת מְצֵא" - זוֹ מִיתָה". בְּרַכּוֹת ח'), שֶׁכְּאֲשֶׁר יִגִּיעַ יוֹם פְּטִירָתוֹ, תְּהִיָּה זֹאת מִיתַת נְשִׁיקָה, לֹא מִלְאֵךְ הַמּוֹת, שֶׁאֵז "לְשִׁטֹּף מִים רַבִּים אֶלָּוֹ לֹא יִגִּיעוּ", שֶׁאֵז לֹא יְהִיָּה צוּרֵךְ לְשִׁפּוֹךְ אֶת הַמֵּים בְּשִׁכּוּנַת הַמֵּת, שֶׁזֶה "שִׁטֹּף מִים רַבִּים", כִּינּוּן שֶׁכְּאִמּוֹר בְּמִיתַת נְשִׁיקָה אֵין מִלְאֵךְ הַמּוֹת, רַחֲמָנָא לְצַלּוּ "עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה"

רַבָּה שֶׁל קוֹסוּבָה, הַגָּאוֹן רַבִּי אֶבְרָהָם סוּוֹיָאטִיִּקִּי זצ"ל (גִּיסוֹ שֶׁל ה"חזוֹן אִישִׁי") הִיָּה נוֹהֵג בְּיָמָיו שֶׁל הַתְּרַף הַקָּר, לְפִסּוּעַ מוֹקְדָם בְּבִקָּר בְּסִמְטָאוֹתֶיהָ שֶׁל קוֹסוּבָה, הַרְקִים מֵאָדָם, וְהִיָּה סוֹקֵר וּבוֹחֵן אֶת כָּל גְּגוֹת הָעֵץ שֶׁל כָּל בֵּית יְהוּדִי בְּעִיר. וְכָל זֹאת, כְּדִי לְבַרֵּר "עֲנִין כְּמוֹס"... וּמָהוּ אוֹתוֹ "עֲנִין כְּמוֹס"? וּבְכֵן, לְכָל גֵּן וְגֵן בְּעִיר יֵשׁ אֲרוּבָה מְשֻׁלוֹ. וּבֵית שֶׁאֲרוּבָתוֹ לֹא מַעֲלָה עֵשׂוֹן מִתּוֹכָהּ, סִימָן שֶׁלֹּא הוּסַק הַתְּנוּרָה שֶׁם. וּמְכָאֵן - שֶׁבַעל הַבֵּית הוּא עֲנִי מְרוּד, וְאֵין יָדוֹ מְשַׁגֵּת לְקִנּוּת עֲצִים, כְּדִי לְהַפִּיג בְּהֵם אֶת הַקּוֹר מִדִּירָתוֹ. וּבְרוּר הוּא, שֶׁבְּנֵי הַבֵּית רוֹעֲדִים וְסוּבְלִים שֶׁם מְקוֹר. וּמִי יִדְאָג לְהֵם אִם לֹא רַב הָעִיר? עַל-כֵּן, בְּעָרֵב, עִם פְּרוֹס הַחֲשֶׁכָה, הִיָּה נוֹטֵל רַבָּה שֶׁל קוֹסוּבָה קְרָדוֹם, וְנִכְנָס לְמַחְסֵן הָעֲצִים שֶׁבְּחֶצֶר בֵּיתוֹ. וְהִיָּה חוֹטֵב וּבוֹקֵעַ כְּמָה גְּזָעִים יְבִשִׁים, קוֹשֶׁרִם לְחִבְלָה אַחַת, וּבְאִישׁוֹן לִילָה, עַת שֶׁהַכָּל נְמוֹ לְהֵם שְׁנַת יִשְׂרָאֵל, הִיָּה הָרַב צוּעֵד חֲרַשׁ לְעֶבֶר הַבֵּית הַקָּר, וְשֶׁם הִיָּה מְנִיחַ אֶת צְרוּר הָעֲצִים עַל מַפְתָּן הַדְּלֵת, וְשֶׁבַע בְּעַקְבוֹתָיו בְּאֵין רוֹאִים...

שְׁבַת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים "ראשי תיבות "ישראל" **פְּנִיטָת הַשַּׁבָּת: 19:22**

עַרְשׂוֹק ו' תְּמוּז תִּשְׁעִי (30.6.17) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלָעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"על כן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון"

על הכתוב (כא' יד'): "על כן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון", מפרש רש"י: "על כן יאמר – על חנה זו ונסים שנעשו בה, יאמר בספר מלחמת ה' – כשמוספרים נסים שנעשו לאבותינו, יספרו את זהב... ואשר הנחלים... שנשפך שם דם האמוריים, שהיו נחבאים שם".

וכפי שמובא במדרש על הנס שנעשה לישראל בנחל ארנון (מדרש רבה יט' כה'): "אז ישיר ישראל את השירה הזאת: עלי באר ענו לה". אמרו חז"ל: על מה אמרו ישראל שירה?

כיון שבאו ישראל לנחל ארנון ברוח של תשובה, נעשו להם נסים, כניסים שנעשו להם בים-סוף. ואילו נסים נעשו שם? נחל ארנון עובר בין שני הרים גבוהים, הסמוכים וקרובים זה לזה כל-כף, עד שאדם העומד על פסגת ההר, יכול לדבר עם חברו בנקל. אבל, כשאדם מבקש לעבור משם, צריך ללכת מהלך שבעה מילין בנחל, שהדרך יורדת לתוך הנחל, ועולה.

כיון שידעו זאת האמוריים, שישאל יעברו בתוך הנחל, נתכנסו כלם, מספר עצום ורב, ומקצתם הסתתרו בתוך צמחית הנחל, ומקצתם במערות שבהר (ההר במעלה הנחל היה משפך במערות, ואילו ההר שכנגדו היה עשוי כלו סלעים בולטים וחדים), ואמרו אותם רשעים: "כשירדו ישראל לתוך הנחל, נצא כלנו (מלפנים אלה המסתתרים במערות, ומאחור אלה המסתתרים בצמחיה) ונהרגם בחצים ובאבני בליסטראות.

והנה כשהגיעו ישראל לאותו מקום, רמז הקב"ה לאותו הר בעל הסלעים הבולטים כמין קרנים חדות, שיתקרב אל ההר שהיו בו המערות, ונכנסו אותן קרנים לתוך אותן מערות, עד שמעכו **והרגו** את אותם אמוריים שהסתתרו שם.

כיון שלא ידעו ישראל על-כף, אמר הקב"ה: "הריני מודיע לבני, כמה אוכלוסים אבדתי מפניהם". מה עשה? רמז לבאר-מים שתדך ותפנס למערות ותשטפן. ירדה אותה באר לתוך המערות, והוציאה משם איברי האמוריים, גלגולות, זרועות ורגלים לאין מספר לעיני ישראל, כדי שבאותה השעה ידעו את גודל הנס שעשה להם ה', ואת הנקמה שעשה בשונאייהם, ועל-כף אמרו ישראל: "עלי באר ענו לה".

וצריכים אנו לדעת, איזו זכות עמדה לישראל, שנעשה להם נס כל-כף גדול? שהרי אין הקב"ה עושה נסים לחינם!

נקדים להביא את תמיהת המפרשים על הכתוב "על כן יאמר בספר מלחמת ה'". שואלים המפרשים: וכי היכן הוא ספר זה של מלחמת ה'?

עונים על כך חז"ל ואומרים, הכונה "בספר מלחמת ה'" היא למלחמתה של תורה, כמו שכתוב במשלי (ט', ה'): "לכו לחמו בלחמי" – דהינו שתלחמו ותפלפלו "בלחמי" (=בתורת). וכפי שמובא במדרש "שוחר טוב", על הכתוב בתהילים (לה, א'): "לדוד ריבה ה' את יריבי... לכך אמר דוד, ריבה ה' את יריבי".

(שואלת הגמרא): "יכול עבד... בשר ודם לומר לבעליו, ריבה אדוני אויבי, וצא והלחם עלי?" (ומתרצת הגמרא)... הקדוש ברוך הוא אמר לדוד, עסק בתורה, ואני לוחם את מלחמתך. וכן משה אומר: 'על כן יאמר בספר מלחמת ה' – אם עסקתם בתורה שנכתבה בספר, אני נלחם על ידיכם. לכך אמר דוד "ריבה ה' את יריבי".

אם כך, מבואר מכאן, שהפסוק "על כן יאמר בספר מלחמת ה'" מכון על אלו העוסקים במלחמתה של תורה, דהינו שמפלפלים בקושיות התורה הקדושה, שאז מבטיח להם הקב"ה מידה כנגד מידה: אם אתם נלחמים במלחמתה של תורה ומפלפלים בה, אני נלחם לכם עם אויביכם, ואין אתם צריכים לצאת למלחמה.

דהינו שמפלפלים בקושיות התורה הקדושה, שאז מבטיח להם הקב"ה מידה כנגד מידה: אם אתם נלחמים דהינו שמפלפלים בקושיות התורה הקדושה, שאז מבטיח להם הקב"ה מידה כנגד מידה: אם אתם נלחמים במלחמתה

של **תורה** ומפּלפלים בה, אני נלחם לָכֵם עם אויביכם, ואין אתם צריכים לצאת למלחמה. לפי זה מובן איך זכו ישראל לָנֶס כל-כך גדול, שלא היו צריכים להילחם כלל. שכן, על-ידי שישׂראל מפּלפלים ונלחמים בספר ה' – **בתורה** הקדושה – הוא יתברך נלחם עבורם נגד האמוריים וקרב את ההרים כדי למחוץ את ויש להוסיף בזה רעיון נכבד, על-פי מה שמצינו בגמרא, כי כח הפלפול **שבתורה** הוא בבחינת "עוקר הרים", כמבואר בגמרא (סנהדרין כד): "הרואה את ריש לקיש (הלומד) בבית המדרש, כאילו עוקר הרים וטוחנן זה בזה... (וכן) הרואה את רבי מאיר בבית המדרש, כאילו עוקר הרים וטוחנן זה בזה".

לפי זה מבואר בדרך פלא: ישראל זכו שנעשה להם נס, ונעקר הָהָר ממקומו ונתחברו שני ההרים למחוץ את האמוריים, בזכות שעסקו ישראל במלחמתה של **תורה** ונלחמו ופלפלו בתורה, שאז כאמור נעקרו ההרים ונתחברו יחד זה בזה, כדי לטחון את האמוריים שהתחבאו בתוך ההר. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ויקחו אליך פרה **אדמה** תמימה"

כתוב בשל"ה הקדוש: אף בזמן שאין אפר פרה, יוכל האדם לטהר את עצמו. וזאת, על-ידי שילמד תורה בהתמדה. והוא לומד ומלמד, על מנת לשמור, לעשות ולקיים – שרק אז התורה הקדושה **מטהרת** את רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, אמן בן יהי רצון.

אגב, בהקדמה לספר "פסקי תשובה", כתב המחבר הגה"ק רבי אברהם פיטרקובסקי זיע"א, אב בית-דין לודו', שספר לו רב גדול אחד, כי בהיותו אברך, והיה סמוך לשלחן חותנו, לא היה שם באותה העיר מקוה טהרה שיוכל לטבול בו. הלך והודיע צערו להרה"ק בעל ה"אבני נזר" מסוכטשוב זיע"א. בשמוע ה"אבני נזר" את דבריו, קם ממקומו והסתובב בחדרו אנה ואנה, תפוס במחשבותיו, עד שנעמד על מקומו, ולחש לו: "מורי וחמי, הרה"ק מקוצק זיע"א היה אומר, כי דף גמרא **מטהר** כמו מקוה...!".
"וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו, טמא הוא" (יט' טו')

על פסוק זה היה אומר הצדיק רבי מנחם מנדל מקוצק: הפה הוא הכלי היקר והמובחר ביותר, שהעניק לנו הבורא בחסדו הגדול, ובו מותר האדם מן הבהמה (=יתרון האדם על הבהמה).

משום כך מחויב כל אחד ואחד מאיתנו להשתמש בכלי יקר זה במלוא הזהירות. רמז לכך מצינו בפסוק: "וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל (=מכסה מהודק) עליו" – המשתמש בפיו בלא סיבה והבחנה, ופותח את הפה בכל עת לדברים של הבל ושטות – "**טמא** הוא" – מטמא על-ידי כך את כל איברי גופו, ופוגם בפחות נפשו – כי אין תקנה של ממש לדיבור מיותר ומזיק. וכבר הורה לנו התנא רבן שמעון בן גמליאל: "כל ימי גדלתי בין חכמים, ולא מצאתי לגוף טוב (יותר) משתיקה, וכל המרבה דברים, מביא (בא לידי) חטא" (אבות א' יד').

על בן יאמרו המושלים בואו חשבון" ("בואו חשבון" – בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה...)

הגאון רבי יצחק זלברשטיין שליט"א מספר בספרו "מלכים אומנין", על מעשה באשה אחת, שהיתה מקשה ללדת, והיתה בסכנה גדולה. בעלה התניח בבכי לפני ה"חפץ חיים" זצ"ל, ובקש שיעורר רחמים וחסד לפני כסא הכבוד. אמר ה"חפץ חיים" לרבנים שישבו לפניו: "רבותי, צריך שמישהו שיש לו זכות של שבת, שיאציל וישפיע מזכות זו לטובת היוולדת". מיד אמר הבעל: "רבי, אני מקבל עלי לעשות מעשה גדולות ונצורות למען השבת". השיב לו הסבא קדישא (=ה"חפץ חיים"): "כעת לא מועיל לקבל קבלה לעתיד! כעת צריך זכות על מעשה שכבר נעשה".

נענה אחד הרבנים, ואמר: "השפעת פעם על בעל חנות, שסיגרנה בשבת, ובזכות זה תושע האשה, ותלד במהרה ובנקל". אמר לו ה"חפץ חיים": "אכן, זכות זו יכולה לעזור ליוולדת". וכך היה, והאשה ילדה בשלום. מסים הרב זלברשטיין ואומר, שההסבר לכך הוא, ש"מלכותא דארעא היא כעין מלכותא דרקיעא (=מלכות הארץ היא כמו מלכות שמים). דהינו, כשהאדם חיב ממון למלכות, והשופטים שלחו שוטרים להוציא חיבו לפועל, לא יועיל לו כעת אם יאמר להם שהוא מתחייב לשלם. אלא, צריך הוא לתת להם כסף במזומן. וכך הדבר גם בעניננו: כדי להציל את אותה אשה, היה צריך "כסף מזומן" (=זכויות). אשרי האדם הצובר זכויות (שבת, גמילות חסדים וכו') – שכן, אלה יעמדו לזכותו בכל עת ובכל שעה, אמן.

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!

בס"ד "לִכְנן כֹּה אָמַר ה' שְׁבִתִי לִירוּשָׁלַם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי יִבְנֶה בְּהַ נְאֻם ה' צְבָאוֹת" (זכריה א' טז)

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לָכֶם רַחֲמִים "ראשי תיבות **"ישראל"** **פְּנִיטת הַשְּׁבֶת: 19:22**

ערש"ק ו' תמוז תשע"ז (30.6.17) יציאת הַשְּׁבֶת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן"

שְׁנִינוּ בַּמִּשְׁנָה (אבות ה', ו'): "עֲשׂוּרָה דְּבָרִים נִבְרָאוּ בְּעֶרְבַּ שְׁבֶת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת, וְאֵלוּ הֵן: פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן...". דְּהֵינּוּ, שְׁלֹשָׁה בְּרִיאוֹת נִפְלְאוֹת שֶׁל פְּתִיחַת פִּיּוֹת בְּרָא הַקֹּב"ה בְּעֶרְבַּ שְׁבֶת בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת: "פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן".

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְּבוֹנוּ, נִרְאָה שְׁשֻׁלְשָׁה אֵלוּ ("פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן") נִזְכָּרִים בְּשֵׁלשׁ פְּרָשִׁיּוֹת סְמוּכוֹת: "פִּי הָאָרֶץ" בַּפְּרָשַׁת קִרְחָה, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "וַתִּפְתַּח הָאָרֶץ אֶת פִּיהָ וַתִּבְלַע אֶתְּם וְאֶת בְּתִיָּהֶם וְאֶת כָּל הָאָדָם אֲשֶׁר לְקִרְחָה". "פִּי הַבְּאֵר" בַּפְּרָשַׁתנוּ, פְּרָשַׁת "חֻקַּת", כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "אִזְ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת, עָלַי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ" (וּפְרָשׁ רִבְנוּ עוֹבְדֵיָה מִבְּרִטְנוֹרָה, שֶׁהַבְּאֵר עֲצָמָה פְּתַחָה אֶת פִּיהָ וְאָמְרָה שִׁירָה, וַיִּשְׂרָאֵל "עֲנוּ לָהּ" בְּשִׁירָה). "וּפִי הָאֶתוֹן" בַּפְּרָשַׁת "בְּלֶק" (הַפְּרָשָׁה הַבְּאֵה), כְּמוֹ שְׁכָתוֹב: "וַיִּפְתַּח ה' אֶת פִּי הָאֶתוֹן וַתֹּאמֶר לְבַלְעֵם מֶה עָשִׂיתִי לָךְ כִּי הִפִּיתִנִי זֶה שְׁלֹשׁ רְגָלִים". וְצָרִיכִים אֲנוּ לְהִבִּין עִמָּךְ עֲנִין זֶה שֶׁל שְׁלֹשׁ הַפִּיּוֹת – "פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר, וּפִי הָאֶתוֹן". שָׁכֵן, מִדּוֹעַ בְּרָא הַקֹּב"ה אֶת אֵלוּ?

הַגַּה"ק בַּעַל הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר" מִבִּיא בְּסִפְרוֹ "דְּבָרִים נִחְמָדִים" דְּבַר נִפְלָא, בְּשֵׁם חוֹתְנוֹ (הַמְּקוֹבֵל הָאֱלֹקִי רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ מִזִּידִיטְשׁוֹב זִיע"א), וְכֵךְ הוּא כּוֹתֵב: "פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר (וּפִי הָאֶתוֹן, שֶׁלִּשְׁתֵּן מְסוּדְרִין בְּ-ג' פְּרָשִׁיּוֹת בַּתּוֹרָה כְּסֻדְרָה. 'פִּי הָאָרֶץ' בַּפְּרָשַׁת 'קִרְחָה', 'פִּי הַבְּאֵר' בַּפְּרָשַׁת 'חֻקַּת', 'וּפִי הָאֶתוֹן' בַּפְּרָשַׁת 'בְּלֶק'. וְשִׁמְעֵתִי מִכְּבוֹד חוֹתְנִי הַקְּדוֹשׁ מֵהַר"ה (=רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ) וְצִלְהָהּ מִזִּידִיטְשׁוֹב, שְׁמָה שִׁישׁ בְּקִבְלַת הַקְּדוּמוֹנִים (סְגוּלָה) לְהַעֲבִיר **מַחְשְׁבָה זָרָה** בְּ(עַת) הַתְּפִילָה, (הוּא) לּוֹמֵר 'פִּי פִּי פִּי', עַל (ה)פִּיּוֹת הַנ"ל ('פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתוֹן)...". וְהִנֵּה, סְגוּלָה זֹאת לּוֹמֵר "פִּי פִּי פִּי", שֶׁהִיא כְּאֲמוֹר סְגוּלָה לְהַעֲבִיר אֶת הַמַּחְשְׁבָה הַזֹּרָה בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה, מִבִּיא גַם הַ"מְגִן אַבְרָהָם" (או"ח סִימָן צח', ס"ק א'): "הַמְתַּפְּלֵל, צָרִיךְ שִׁיכּוֹן בְּלִבּוֹ פִּירוּשׁ הַמְּלוֹת (=הַמְּלִים) שְׁמוּצִיא בְּשַׁפְּתָיו, וַיַּחֲשׁוּב כְּאֵילוּ **שְׁכִינָה** כְּנִגְדּוֹ, וַיִּסֵּר כָּל הַמַּחְשְׁבוֹת הַטּוֹרְדוֹת אוֹתוֹ, עַד שֶׁתִּשְׁאַר מַחְשְׁבָתוֹ וּפְנִתּוֹ זָכָה בַּתְּפִילָתוֹ... (ו)כְּתוּב בְּסִפְרֵי הַגֵּן' (סוּף יוֹם שְׁנִי), (שְׁפָדִי) לְבַטֵּל **מַחְשְׁבָה רְעָה** בְּשַׁעַת הַתְּפִילָה, יֹאמֶר ג' פְּעָמִים 'פִּי פִּי פִּי', וְאַחַר יְרוּק ג' פְּעָמִים, וְלֹא יְרוּק לְגַמְרֵי...".

כִּדִּי לְהִבִּין עֲנִין זֶה בִּיתֵר שְׂאֵת, נִקְדָּים לְהִבִּיא מֶה שְׁכָתֵב הַמְּקוֹבֵל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבְרֵג מְזִלוּשִׁיץ זִיע"א, בְּסִפְרֵי "אַהֲלֵי שֵׁם" (קִרְחָה "פִּי הָאָרֶץ", שֵׁם הוּא מִבִּיא אֶת דְּבָרֵי הַ"אוֹר לְשָׁמַיִם"): "מִי שְׂרוּצָה לְתַקֵּן מַחְשְׁבוֹתָיו, שִׁיְהִיו קְדוּשִׁים, אֵיתָא בְּסִפְרֵים הַקְּדוּשִׁים שִׁיזְכּוֹר תְּמִיד וַיְהִיָּה מוֹרְגָל בְּפִיו, הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים אַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב". וְהִנֵּה, מְקַרָא מְלֹא דְבַר הַכְּתוּב (יִשְׁעִיָה נט', כא'): "וְדַבְּרִי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּפִיךָ לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַע וּמִפִּי זֶרַע וּמִפִּי זֶרַע אֲמַר ה', מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם". וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, כִּי פְּסוּק זֶה מְכוּן כְּנִגְדּוֹ ג' הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים. הִנֵּה, "מִפִּיךָ" זֶה אַבְרָהָם אַבְיָנוּ. "וּמִפִּי זֶרַעךָ", זֶה יִצְחָק אַבְיָנוּ, זֶרַעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם. "וּמִפִּי זֶרַע זֶרַעךָ", זֶה יַעֲקֹב אַבְיָנוּ, שֶׁהִיָּה זֶרַע זֶרַעוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אַבְיָנוּ (נִכְדּוֹ).

וְעַתָּה, בֹּא וּרְאֵה, כִּי ג' הַפִּיּוֹת שֶׁהִבְאֵנוּ, "פִּי הָאָרֶץ, וּפִי הַבְּאֵר וּפִי הָאֶתוֹן", רְמוּזוֹת בְּפְסוּק זֶה: "לֹא יִמוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זֶרַעךָ וּמִפִּי זֶרַע זֶרַעךָ". וּמִכָּאֵן מְבוֹאֵר הֵיטֵב מִדּוֹעַ אֲמִירַת ג' פְּעָמִים "פִּי" מְסוּגְלָת לְבַטֵּל מַחְשְׁבוֹת זָרוֹת, שֶׁהֵרִי הֵם מְכוּנִים כְּנִגְדּוֹ הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים.

בְּדָרְךָ זֶה מְבֹאֵר הַמְּקוֹבֵל הָאֱלֹקִי רַבִּי שֵׁם קְלִינְגֶּבְרֵג מְזִלוּשִׁיץ זִיע"א מֶה שְׁמְבוֹאֵר בְּתִיקוּנֵי הַזֹּהַר (הַקְּדוּמָה טז'): "לִךְ יִשְׁלְשׁוּ אֵינוֹן תֵּלֵת אַבְהֵן דְּאֵינוֹן קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ". דְּהֵינּוּ, כְּאֲשֶׁר מְשֻׁלְשִׁים לְהַקֹּב"ה, וְאוֹמְרִים 'קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ', שְׁלֹשׁ קְדוּשׁוֹת אֵלוּ הֵן כְּנִגְדּוֹ שְׁלֹשַׁת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים – אַבְרָהָם, יִצְחָק וַיַּעֲקֹב.

וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁמַטְעֵם זֶה, בְּשִׁמּוֹת שְׁלֹשׁ הַפְּרָשִׁיּוֹת "קִרְחָה" "חֻקַּת" וְ"בְּלֶק" (בְּהֵן נִזְכָּרִים שְׁלֹשַׁת הַפִּיּוֹת), יֵשׁ בְּכָל אַחַת מֵהֵן אֶת הָאוֹת ק', הַרְמוּזֵת לְקְדוּשׁ. וּמִכָּאֵן, שְׁשֻׁלְשׁ פְּעָמִים הָאוֹת ק' בַּפְּרָשִׁיּוֹת אֵלוּ, רְמוּזוֹת לְ"קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ".

קדוש", המְכֻנָּם כַּנֶּגֶד שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים.

וְעַתָּה, בֵּא וְרֵאֵה דְבַר פְּלֵא. אַבְרָהָם אָבִינוּ, שֶׁהוּא רֵאשׁ לְשִׁלְשֶׁת הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים נִרְמָז בְּפִרְשַׁת קֶרַח, בְּרֵאשׁ הַתִּיבָה (קֶרַח). וְאִילוּ יִצְחָק אָבִינוּ, שֶׁהִיָּה הַשְּׁנַי לְאֲבוֹת, נִרְמָז בְּאוֹת הַשְּׁנַיָּה שֶׁל פִּרְשַׁת חֶקֶת. וְאִילוּ יִצְקָב אָבִינוּ, שֶׁהִיָּה הַשְּׁלִישִׁי לְאֲבוֹת, נִרְמָז בְּאוֹת הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל פִּרְשַׁת בֶּלָק.
הָרִי לָנוּ, שֶׁ-ג' הַפְּיוֹת (פִּי הָאָרֶץ פִּי הַבְּאֵר פִּי הָאֶתְרוֹן), הַנִּזְכָּרוֹת בְּשִׁלְשׁ הַפִּרְשׁוֹת הַנ"ל, "קֶרַח" "חֶקֶת" וְ"בֶלָק", מְכֻנּוֹת כַּנֶּגֶד הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים, אַבְרָהָם, יִצְחָק וְיִצְקָב, וְעַל-כֵּן הֵן מְסוּגָלוֹת לְבִטּוֹל מַחְשְׁבוֹת זְרוֹת. (עַל פִּי "אוֹרֵה שֶׁל תּוֹרָה" לְהֵרָה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... " (יט' ב')

רש"י, בְּפִירוּשׁוֹ, עוֹמֵד עַל הַבִּיטוּי הַמְּיֻחָד, "זאת חקת התורה", הַמוּבָא בְּפִתַח מִצְוֹת פְּרָה אֲדוּמָה, וְזוֹ לְשׁוֹנוֹ: "לְפִי שֶׁהִשְׁטֵן וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם מוֹנִינִין (=מְקַנְיִטִים, מְרַגְזִים בְּדִבְרִים) אֶת יִשְׂרָאֵל, לוֹמְרִים: מַה הַמִּצְוָה הַזֹּאת (פְּרָה אֲדוּמָה) וּמַה טַעַם יֵשׁ בָּהּ? לְפִיכָךְ כָּתַב בַּהּ חֶקֶה (=קָבַע ה' מִצְוָה זוֹ כְּחֶקֶה): גִּזְרָה הִיא מִלְפָּנַי, וְאֵין לָךְ רְשׁוֹת לְהִרְהֵר אַחֲרֶיהָ".
נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׁאֵלָה, מִדּוּעַ כּוֹפֵל רש"י אֶת הַשְּׁאֵלָה הַמְקַנְיִטָה שֶׁבְּפִי הַשְּׁטֵן וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם – "מַה הַמִּצְוָה הַזֹּאת"? וְאַחַר-כֵּן "וּמַה טַעַם יֵשׁ בָּהּ"? וְאָף בְּתִשׁוּבַת רש"י לְשְׁאֵלַת הַשְּׁטֵן וְאוֹמוֹת הָעוֹלָם, אָנוּ מוֹצְאִים כִּפּוֹל דְּבָרִים: "גִּזְרָה הִיא מִלְפָּנַי", וְאַחַר-כֵּן "וְאֵין לָךְ רְשׁוֹת לְהִרְהֵר אַחֲרֶיהָ".

מִשִּׁיב עַל-כֵּן הַצְּדִיק רַבִּי מֵאִיר'ל מְפָרֵם שְׁלֹן בְּדֶרֶךְ הַבְּאֵה: הַשְּׁטֵן הַמְּשַׁחֵת, הוּא הַיָּצֵר הָרָע, נִטְפֵל פְּעַמִּים לְכָל מִי שֶׁמְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת מִצְוָה: א) לְפָנַי עֲשִׂיתָ הַמִּצְוָה. ב) לְאַחַר שֶׁהַמִּצְוָה כָּבֵר נַעֲשְׂתָה. כ) כִּשְׁבָא יְהוּדִי לָקִים מִצְוָה, נִטְפֵל אֵלָיו הַיָּצֵר, וְאוֹמֵר לוֹ: "מַה הַמִּצְוָה הַזֹּאת"? מַה עָרְפָה שֶׁל מִצְוָה זוֹ? הָרִי יֵשׁ מִצְוֹת גְּדוּלוֹת וְחֻשׁוֹבוֹת מְמֻנָּה. עַל שְׁאֵלָה זוֹ שֶׁל הַיָּצֵר נִיתְּנָת תְּשׁוּבָה פְּסֻקִית שֶׁל רש"י: "גִּזְרָה הִיא מִלְפָּנַי" – זֶה צוֹ הַבוֹרָא – וְלָכֵן אֲנִי מְבַקֵּשׁ לָקִים מִצְוָה זוֹ דוֹקָא.

וְעַל הַשְּׁאֵלָה שֶׁהַיָּצֵר הָרָע מִטִּיחַ לְאַחַר עֲשִׂיתָ הַמִּצְוָה: "וּמַה טַעַם יֵשׁ בָּהּ"? נִיתְּנָת הַתְּשׁוּבָה הַחוֹתְכֶת: "וְאֵין לָךְ רְשׁוֹת לְהִרְהֵר אַחֲרֶיהָ" – שְׁלֵא יִכְנַסוּ לְלִבְךָ הַרְהוּרֵי גְאוּה אַחֲרֵי עֲשִׂיתָ הַמִּצְוָה, שֶׁהָרִי לָכֵךְ נוֹצְרֶת. כִּיֹּצֵא בְּכֵךְ מְפָרְשִׁים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל בְּתַפִּילַת "הַשְּׁכִיבֵנו" שֶׁבְּעֲרַבִית, אֶת הַפְּסוּקִים: "וְהִסֵּר הַשְּׁטֵן מִלְפָּנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ" – סֵלָק מֵאַתָּנוּ, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֶת הַשְּׁטֵן הַמְּדִיחַ "מִלְפָּנֵינוּ" – לְפָנַי עֲשִׂיתָ הַמִּצְוָה, "וּמֵאַחֲרֵינוּ" – וְלְאַחַר עֲשִׂיתָהּ!

"וּנְצַעֵק אֵל ה' וְיִשְׁמַע קוֹלֵנוּ"

פַּעַם פְּרָצָה מַחְלוֹקֶת קֶשֶׁה בְּעִיר בְּרִיסק בֵּין גְּבָאֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת הַגְּדוֹל, מִי יִהְיֶה הַחֲזָן שֶׁל יוֹם הַכִּיפּוּרִים. חֶלְקָם רָצוּ לְבַחֵר בְּשִׁמְשׁ הָרֵאשִׁי כְּבַעַל תַּפִּילָה לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים. שְׁכָן, שֶׁמֶשׁ זֶה הָיָה יוֹדֵעַ לְשִׁיר, מְטוֹפֵל בְּבָנִים, וְאָף יִרְאֵתוּ הִיתָה קוֹדֶמֶת לְחֻמְתּוֹ. וְחֶלְקָם חִפְצוּ דוֹקָא בְּחֲזָן צַעִיר, שֶׁשְׁמוֹ הַיְבָרְמֵן, שְׁנָלוּ אֵלָיו אַרְבַּעַה מְשׁוֹרְרִים, וְהָיוּ מְפַלְאִים עַד מְאֹד בִּיצִירוֹתֵיהֶם הַמְּדַהִימוֹת. וְלְבִסּוֹף, לְאַחַר מַחְלוֹקֶת חֲרִיפָה נֶצַח הִצַּד שֶׁתִּמְךָ בְּחֲזָן וּבְאַרְבַּעַת מְלָוִי הַנְּגִינִים.
בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת, שֶׁהִיתָה שַׁבָּת "שׁוֹבָה", הַיּוֹזְמֵן הַמְּגִיד מְבָרִיסק", רַבִּי אֱלִיקִים גַּעֲצִיל לוֹיטְאָן זצ"ל, לְשֵׁאת אֶת דְּבָרָיו. וּמְגִיד פֶּתַח הַמְּגִיד בְּמִשְׁל, וְאָמַר: בְּעִיר אַחַת רַבּוּ בִּינְיָהִם שְׁנֵי סוֹחֲרִים (רְאוּבֵן וְשַׁמְעוֹן). לְאַחַר דִּין וּדְבָרִים, הִטִּיחַ רְאוּבֵן עֲלֵבוֹן קֶשֶׁה בְּיוֹתֵר בְּשַׁמְעוֹן, וְהָיָה הַרוֹגֵן שְׂרוּי בִּינְיָהִם זָמַן רַב.

וְהִנֵּה, הַגִּיעוּ יְמֵי עֶרֶב רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וְשַׁמְעוֹן צָפָה, שֶׁמַּעֲלִיבוֹ (=רְאוּבֵן) יְבוֹא לְפִיס אוֹתוֹ. אוֹלָם, רְאוּבֵן לֹא הִגִיעַ. עֲשִׂרֶת יְמֵי הַתְּשׁוּבָה גַם הֵם חָלְפוּ בִיעָף, וְעָדִין לֹא נָכַר זָכַר לְפַעֲמֵי רַגְלָיו שֶׁל רְאוּבֵן. וְהִנֵּה, הַגִּיעָה גַם עַת הַסְּעוּדָה הַמְּפֻסָּקֶת, וְשַׁמְעוֹן לָבַשׁ כָּבֵר אֶת הַקִּיטָל (=מַעִיל) הַמְּיֻחָד לְיוֹם הַקְּדוּשׁ, הוּא יוֹם הַכִּיפּוּרִים. לְפַתַּעַת, הוֹפִיעַ לוֹ רְאוּבֵן, בְּלוּיָת כְּמָה נְעָרִים, כְּשֶׁהוּא מְנַצֵּחַ עֲלֵיהֶם בְּהוֹרָאת אַצְבָּע, וּפּוֹצֵחַ בְּרִינָה: "רַבִּי שַׁמְעוֹן! שַׁמְעוֹן! שַׁמְעוֹן!". וְהַנְּעָרִים חוֹזְרִים אַחֲרָיו בְּקוֹל זָמַר: "שַׁמְעוֹן! שַׁמְעוֹן! שַׁמְעוֹן! סֵלַח לִי, סֵלַח לִי, סֵלַח לִי, סֵלַח וּמַחֵל לִי לִי לִי!!! (הַנְּעָרִים אָמְרוּ אֶת בְּקִשַׁת הַמַּחִילָה...)

אָמַר לוֹ שַׁמְעוֹן לְרְאוּבֵן בְּחֵרִי-אָף: "כֹּל הַשָּׁנָה לֹא בָאתָ כָּלָל לְפִיסֵנִי, וְעַכְשָׁיו הוֹפַעַת לְשִׁטוֹת בֵּי?! צֵא מִכָּאן תִּיכַף וּמִיָּד. אֵין סְלִיחָה, אֵין מַחִילָה וְאֵין כְּפָרָה!"

"וְהַנְּמָשֶׁל רְבוּתִי" - אָמַר לָהֶם הַמְּגִיד: רַבּוֹן הָעוֹלָמִים עוֹמֵד כָּל הַשָּׁנָה, וּמְצַפֶּה לְבָנָיו שְׁיִבֹאוּ לְפִיסוֹ. רֵאשׁ חֲדָשׁ אֱלוֹל הַגִּיעַ, וְעָדִין אֵין אִישׁ בָּא. בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה עָדִין אֵין אֶת הַדְּבִיקוֹת הַדְּרוּשָׁה לְכָךְ. וְהִנֵּה, מַגִּיעַ הַיּוֹם הַקְּדוּשׁ, יוֹם הַכִּפּוּרִים, לִיל כָּל נְדָרִי, וְאַתֶּם מַעֲמִידִים חֲזוֹן עִם מְשׁוֹרְרִים, וְהַחֲזוֹן פּוֹצֵחַ פִּיו בְּרִינָה: "אֵלֶךְ סְלִיחוֹת, סֵלַח לָנוּ מְחַל לָנוּ... וְנַעֲרֵנוּ חוֹזְרִים אַחֲרָיו, אֵלֶךְ סְלִיחוֹת חוֹת-חוֹת-חוֹת. סֵלַח לָנוּ! וְעוֹנָה לּוֹ אַחַד הַמְּשׁוֹרְרִים: לְ-נו-נו-נו. מְחַל לָנוּ! וְהֵם אַחֲרָיו: לְ-נו-נו-נו.

וְאֵנִי אוֹמֵר לָכֵם יְהוּדִים יְקָרִים: הַזֹּאת סְלִיחָה הִיא! צְרִיךְ לַעֲמוֹד וְלוֹמַר, פְּשוּט בְּלֵב שְׁבוּר, אֵלֶךְ סְלִיחוֹת! - אוֹי סֵלַח לָנוּ, אוֹי מְחַל לָנוּ, אוֹי כְּפָר לָנוּ עַל כָּל עוֹנוֹתֵינוּ - זוֹהִי בְּקִשַׁת סְלִיחָה אֲמִיתִית.

שַׁבָּת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׁדֵי יְתוֹ לָכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשְּׁבֵת: 19:22**

עַרְשׂוֹק ו' תְּמוּזַת תַּשְׁעִיזוֹ (30.6.17) יְצִיאַת הַשְּׁבֵת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"זאת חקת התורה, אשר צוה ה' לאמר... (יט' ב')

הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ הַחַיִּיד "אֶזְרָא", בְּסִפְרוֹ "נַחַל קְדוּמִים", אֹמֵר, כִּי בְּפִסּוּק זֶה – "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר... – יֵשׁ רְמֹז לְמָה שְׁאֲמָרוּ חוֹ"ל (חגיגה ט'): "...אֵינוֹ דוֹמָה (אָדָם) (אֲשֶׁר) שׁוֹנָה (=לומד) פְּרָקוֹ (=תלמוד) מֵאָה פְּעָמִים, לְשׁוֹנָה פְּרָקוֹ מֵאָה וְאַחַת פְּעָמִים". שָׁכֵן, אֹמֵר הַחַיִּיד "אֶזְרָא" הַקְּדוֹשׁ, "צִוָּה" הוּא בְּגִימְטְרִיָּה 101, וְכֹנֶנֶת הַתּוֹרָה הֵיא לְרְמוּז לְנוֹ שֶׁ"חֻקַּת הַתּוֹרָה" הֵיא: "אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר" – כְּלוּמָר, לְלִמּוּד/לֵאמֹר אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה בְּפֶה 101 פְּעָמִים, כְּמִנְיֵן "צִוָּה".

רְמִזוֹ זֶה מֵתְקַשֵּׁר הַיֵּטִב לְדַבְרֵי רַש"י, הַמְּבִיא בְּשֵׁם ר' מֹשֶׁה הַדְּרָשׁוֹן, שְׂמִצּוֹת פְּרָה אֲדוּמָה הֵיא כְּפָרָה עַל חֲטָא הָעֵגֶל, וְכַפִּי דְבָרָיו הַקְּדוּשִׁים: "מִשָּׁל לְבֵן שְׂפָחָה, שְׂטֵנָף פְּלִטְיוֹן (=שְׁלֹכְלֵךְ אַרְמוֹן) שֶׁל מֶלֶךְ. אֲמָרוּ: תְּבוּא אָמוֹ, וְתִקְנַח אֶת הַצּוֹאָה (=תְּנַקָּה אֶת הַלְּכָלוֹף). כֶּךָ תְּבוּא הַפְּרָה (=מִצְוֹת פְּרָה אֲדוּמָה), וְתִכְפֹּר עַל הָעֵגֶל" (=עַל חֲטָא הָעֵגֶל שֶׁל יִשְׂרָאֵל).

וְהֵנָּה, יְדוּעַ שְׁבַגְלָל חֲטָא הָעֵגֶל שְׁבַר מֹשֶׁה רַבְּנוֹ אֶת הַלּוּחוֹת, כְּפִי שְׂפָתוֹב (שְׁמוֹת לִב' יט'): "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל הַמַּחֲנֶה וַיִּרְא אֶת הָעֵגֶל וּמַחֲלַת, וַיַּחַר אָף מֹשֶׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת הַלַּחַת וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם תַּחַת הַהָר". וְעַל זֶה אֲמָרוּ חוֹ"ל, עַל-יַדֵי שְׁבִירַת הַלּוּחוֹת, יִרְדָּה שְׂכַחַת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁשִׁנְיָנוּ (עַפ"י עִירוּבִין נד'): אֶלְמֵלֵא לֹא נִשְׁתַּבְּרוּ הַלּוּחוֹת הַרְאוּשִׁנִּים, לֹא הֵיְתָה מִשְׁתַּכַּחַת תּוֹרָה מִיִּשְׂרָאֵל.

נִמְצָא, אַפּוֹא, שְׁעַל-יַדֵי חֲטָא הָעֵגֶל, גִּרְמוֹ יִשְׂרָאֵל לְשְׂכַחַת הַתּוֹרָה. אִם כֶּךָ, צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְעֲשׂוֹת פְּעוּלָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִשְׁתַּכַּח הַתּוֹרָה מֵהֶם, וְעַל-כֵּן אֹמְרַת הַתּוֹרָה: "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר... – כְּלוּמָר, כְּדֵי לְתַקֵּן עֲנִיָּן זֶה, שֶׁהַתּוֹרָה לֹא תִשְׁתַּכַּח מֵהֶם, הֵם צְרִיכִים לְלַמּוֹד אוֹתָהּ מֵאָה וְאַחַת פְּעָמִים, כְּמִנְיֵן צִוָּה.

וּמוֹסִיף עַל-כֶּךָ הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ, וְאֹמֵר, כִּי מֵאָה הוּא בְּגִימְטְרִיָּה ס"מ – שְׁמוֹ שֶׁל הַיֵּצֵר הָרַע, שֶׁר הִשְׁכַּחַה. אֲבָל מֵאָה וְאַחַד הוּא בְּגִימְטְרִיָּה "מִיכָאֵל", שְׂמִכְנִיעַ אֶת ה-ס"מ, וּמִבְטֵל אֶת שְׂכַחַת הַתּוֹרָה.

עֵתָה מְבוֹאֵר הַיֵּטִב, מְדוּעַ דּוֹקָא כָּאֵן, בְּמִצְוֹת פְּרָה אֲדוּמָה, הַזְּהִיר הַקַּב"ה: "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר צִוָּה ה' לֵאמֹר... – שְׂכַפִּי שְׂאֲמָרְנוּ: "צִוָּה" הוּא בְּגִימְטְרִיָּה מֵאָה וְאַחַד – שְׂצָרִיף לְלִמּוּד וְלְחִזּוֹר עַל תְּלִמּוּד הַתּוֹרָה מֵאָה וְאַחַת פְּעָמִים, כִּיּוֹן שְׂכַאֲמוֹר מִצְוֹת פְּרָה אֲדוּמָה הֵיא כְּפָרָה עַל חֲטָא הָעֵגֶל, וּבְגִלָּל חֲטָא הָעֵגֶל שְׁבַר מֹשֶׁה אֶת הַלּוּחוֹת, וַיִּרְדָּה שְׂכַחַת הַתּוֹרָה לְעוֹלָם. אִם כֶּךָ, כְּמוֹ שִׁישְׂרָאֵל צְרִיכִים כְּפָרָה עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל, כֶּךָ הֵם גַּם צְרִיכִים לְעֲשׂוֹת סְגוּלָה, וְלְלַמּוֹד מֵאָה וְאַחַת פְּעָמִים אֶת תְּלִמּוּדָם, כְּדֵי לְבַטֵּל אֶת שְׂכַחַת הַתּוֹרָה, שִׁירְדָּה לְעוֹלָם בְּגִלָּל חֲטָאָם. (עַל פִּי "אוּרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהֵק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיִּקְחוּ אֵלָיךְ פְּרָה אֲדָמָה תְּמִימָה... (יט' ב')

בְּמִסְכַּת קִידוּשִׁין (לא, עא) מְסַפֵּרַת הַגְּמָרָא עַל נְכָרֵי אַחַד מֵאַשְׁקֵלוֹן (שְׁמוֹ הָיָה דְמָא בֶּן נְתִינָא), שְׂדַקְדַּק מְאֹד בְּמִצְוֹת כְּבוֹד אָב.

פְּעַם בְּקִשׁוֹ חֲכָמִים לְקַנּוֹת מִמֶּנּוּ אֲבָנִים טוֹבוֹת לְאַפּוֹד שֶׁל הַכֶּהֵן הַגְּדוֹל, וְהַמְּפָתַח לְאַרְוֹן הַתְּכֵשִׁיטִים הָיָה מוֹנַח תַּחַת מִרְאֲשׁוֹתָיו שֶׁל אָבִיו, שְׁהָיָה יֶשֶׁן. הַבֶּן, שֶׁלֹּא רָצָה לְהַעִיר אֶת אָבִיו מִשְׁנָתוֹ, וְתַר עַל הַמְּכִירָה הַפְּדָאִית, וּבְכֶךָ הַפְּסִיד מִמוֹן רַב.

בְּשָׁנָה הַבָּאָה גָּמְלוּ לוֹ עַל-כֶּךָ מִשְׁמַיִם, וְנוֹלְדָה בְּעֶדְרוֹ פְּרָה אֲדוּמָה. כְּשִׁנְכַּסּוּ אֲצִלוּ חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל כְּדֵי לְקַנּוֹת אֶת הַפְּרָה, אָמַר לָהֶם אוֹתוֹ נְכָרִי: יוֹדַע אֲנִי, שְׂאִם אֲבַקֵּשׁ מִכֶּם כָּל מִמוֹן שְׂבַעְעוֹלָם בְּשִׁבִיל הַפְּרָה הָאֲדוּמָה שְׁלִי – אֶתֶם תִּתְּנוּ לִי. אֲבָל אֵינִי מְבַקֵּשׁ מִכֶּם, אֶלָּא אֶת הַמִּמוֹן שֶׁהַפְּסִדְתִּי בְּשִׁבִיל כְּבוֹד אָבָא.

תָּהָה עַל-כֶּךָ הַצְּדִיק רַבִּי יִצְחָק מְגוּר, בְּעַל "חִידוּשֵׁי הַרִ"ם": מְדוּעַ זָכָה אוֹתוֹ נְכָרִי מֵאַשְׁקֵלוֹן דּוֹקָא בְּפָרָה אֲדוּמָה כְּגִמּוּל עַל מִצְוֹת כְּבוֹד אָבִי? וְכִי חֲסִרוֹת דְרָכִים לְפָנָי ה' יִתְבַּרְךָ כְּדֵי לְגַמּוֹל לוֹ?

אֵלָא – אומר בעל "חידושי הרי"ם" – כְּשֶׁהַפְסִיד הַנְּכָרִי מֵאַשְׁקֵלוֹן מְמוֹן רַב בְּגִלְל מְצוֹת כְּבוֹד אָב, הַתְּעוֹרֵר בְּבֵית דִּין שֶׁל מַעֲלָה קְטָרוּג גְּדוֹל עַל עַם יִשְׂרָאֵל: הֵיאָךְ יִתְכַן, שְׁאוּמוֹת הַעוֹלָם מְדַקְדְּקִים בְּמְצוֹת כְּבוֹד אָב יוֹתֵר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל, שֶׁקִּבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה בְּסִינִי?

לְכֵן הַעֲנִיק הַבוֹרָא יִתְבַּרְךָ לְאוֹתוֹ נְכָרֵי פְּרָה אֲדוּמָה, כְּגַמּוּל עַל שְׂדַקְדָּק כָּל-כֶּךָ בְּכַבּוּד אָבִיו. וּבְכַךָ גִּלְהָה הַקַּב"ה, שְׁמַעֲלַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּדוּלָה בְּמִדָּה רַבָּה מִמַּעֲלַת הַנְּכָרִים. שְׂכָן, אוֹתוֹ נְכָרֵי מֵאַשְׁקֵלוֹן הוֹצִיא מְמוֹן רַב עַל מְצוֹת כְּבוֹד אָב, שְׁטַעֲמָה מוּבָן לְכָל אָדָם בְּדֶרֶךְ הַטָּבַע. וְאֵילוֹ יִשְׂרָאֵל מוֹכְנִים לְפָנָיו סְכוּם גְּדוֹל יוֹתֵר לְקִיוּם מְצוֹת פְּרָה אֲדוּמָה, שְׁטַעֲמָה לֹא נִתְפָּרַשׁ בַּתּוֹרָה, וְאֵינוֹ מוּבָן עַל-פִּי הַשֶּׁכֶל וְהַהֲגִיוֹן.

"וַיְדַבֵּר הָעָם (לְשׁוֹן הָרַע) בְּאַלְקִים וּבַמִּשָּׁה... וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים" (כ"א' ה-ו')

כְּאֲשֶׁר נִדְּיק בְּלִשׁוֹן הַפְּתוּב בַּתּוֹרָה נִרְאָה, שֵׁישׁ כָּאֵן דְּיוֹק נִפְלָא. שְׁהָרִי יֵשׁ כָּאֵן שְׁנֵי סוּגֵי זוּחְלֵי עֶפְרָ: **נְחָשִׁים וְשָׂרְפִים**. וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מִדּוּעַ הַעֲנִישׁ ה' יִתְבַּרְךָ אֶת הָעָם גַּם **בְּנְחָשִׁים** וְגַם **בְּשָׂרְפִים**?

אוֹמֵר עַל-כֶּךָ הַפְּנִים יְפוֹת": עַם יִשְׂרָאֵל פְּגַמוּ בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, וְגַם בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיְדַבֵּר הָעָם (לְשׁוֹן הָרַע) בְּאַלְקִים וּבַמִּשָּׁה". וְכִידּוּעַ, הַקַּב"ה מְדַקְדָּק בְּכַבּוּדָם שֶׁל צְדִיקִים יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר בְּכַבּוּדוֹ. וְלָכֵן, כְּנִגְדָה מֶה שֶׁפְּגַמוּ הָעָם בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, הֵבִיא עֲלֵיהֶם רַק אֶת הַנְּחָשִׁים. אוֹלָם כְּנִגְדָה מֶה שֶׁפְּגַמוּ בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוּ, שְׁהָיָה בְּבַחֲיַנַּת מִלְּאָךְ וְשָׂרָף, הֵבִיא עֲלֵיהֶם אֶת הַשָּׂרְפִים, שֶׁהֵם יוֹתֵר קָשִׁים מִנְּחָשִׁים.

וְאִם כֶּךָ, נִשְׁאַלְתָּ הַשְּׂאֵלָה: מִדּוּעַ כְּשֶׁהַתְּפִלָּה מִשָּׁה בְּעַד הָעָם, צִוָּה אוֹתוֹ ה' יִתְבַּרְךָ לַעֲשׂוֹת רַק שָׂרָף, וְלֹא נְחָשׁ? כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף... וּמִדּוּעַ שָׁנָה מִשָּׁה מִצִּוּוֵי ה' יִתְבַּרְךָ, וְעֲשֵׂה נְחָשׁ וְלֹא שָׂרָף, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחָשׁ נְחֹשֶׁת"?

אוֹמֵר עַל כֶּךָ הַפְּנִים יְפוֹת" – כְּשֶׁבָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶל מֹשֶׁה, כְּדִי שִׁסִּיר מֵהֶם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים, יָדְעוּ הֵם שֶׁמֹּשֶׁה רַבְּנוּ יִמְחַל לָהֶם עַל שֶׁפְּגַמוּ בְּכַבּוּדוֹ, שְׁהָרִי מִשָּׁה עָנּוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, וּבּוֹדָאֵי אוֹתָם שָׂרְפִים שֶׁבָאוּ עַל שֶׁפְּגַמוּ בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה יַעֲלֵמוּ – וְלָכֵן בְּקִשּׁוֹ מִמֶּנּוּ שִׁסִּיר מֵהֶם רַק אֶת הַנְּחָשׁ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "הַתְּפִלָּה אֶל ה' וַיִּסַּר מֵעֲלֵינוּ אֶת הַנְּחָשׁ" – אוֹתָם נְחָשִׁים שֶׁבָאוּ עַל שֶׁפְּגַמוּ הָעָם בְּכַבּוּד ה' יִתְבַּרְךָ.

אוֹלָם הַקַּב"ה, שָׂרָצָה לְהַדְגִּישׁ אֶת כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, צִוָּה אֶת מֹשֶׁה לַעֲשׂוֹת שָׂרָף דּוֹקָא, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף" – אוֹתוֹ שָׂרָף שֶׁבָא עַל שֶׁפְּגַמוּ הָעָם בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁהָיָה כְּאֲמוּר בְּבַחֲיַנַּת מִלְּאָךְ וְשָׂרָף.

אֵךְ מֹשֶׁה, בְּגִדְל עֲנוּתוֹתוֹ, מְחַל עַל כְּבוֹדוֹ, וְרָצָה לְהַדְגִּישׁ רַק אֶת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקַּב"ה, וְלָכֵן עֲשֵׂה נְחָשׁ: "וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחָשׁ... – עֲשֵׂה נְחָשׁ, שֶׁבָא בְּעַקְבוֹת הַפָּגַם שֶׁפְּגַמוּ הָעָם בְּכַבּוּדוֹ שֶׁל הַקַּב"ה – כְּדִי לְהַדְגִּישׁ אֶת כְּבוֹדוֹ שֶׁל ה' יִתְבַּרְךָ. (עַל פִּי "אוֹרְהַי שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְהַק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"וַיִּמָּאן אֲדוּם נִתְּן אֶת יִשְׂרָאֵל עֵבֶר בְּגַבְלוֹ וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מֵעֲלִיו"

מַעֲשֵׂה בְּשׁוֹחֵט אֶחָד, שֶׁלָּקָה לֹא עָלִינוּ בְּמִידַת הַקְּמִצְנוֹת, וְסֵרַב לְהַכְנִיס לְבֵיתוֹ עֲנִיִּים אוֹרְחִים, שֶׁנִּזְקְקוּ לְלִינַת לִילָה, בְּתִירוּצִים שׁוֹנִים וּמְשׁוֹנִים. וּכְפִיּוֹן שְׁאוֹתוֹ שׁוֹחֵט הָיָה מְחַסִּידֵי רַבֵּי יִשְׂרָאֵל מְרוּזִין, פָּנּוּ רֵאשֵׁי הַקְּהִילָה אֶל רַבֵּם, בְּבִקְשָׁה שִׁישְׁפִיעַ עַל הַשׁוֹחֵט לְשַׁנּוֹת אֶת אוֹרְחוֹתָיו הַפְּגוּמִים, וְלִקְרִיִּים בְּעֵין יְפָה מְצוֹת הַכְּנָסַת אוֹרְחִים. זִמּוֹן אֵלָיו הַצְּדִיק מְרוּזִין אֶת הַשׁוֹחֵט הַקְּמִצָן, וְדַבֵּר אִתּוֹ בְּאַרְיִכוֹת עַל מְצוֹת הַכְּנָסַת אוֹרְחִים, שֶׁעָלֶיָהּ אָמְרוּ חו"ל, שֶׁהִיא גְּדוּלָה "מִהַקְּבֵלַת פְּנֵי הַשְּׂכִינָה" (שְׁבַת קָכוֹ, צ"א). בְּתוֹם דְּבָרֵי הַכְּבוּשִׁין, הוֹסִיף וְאָמַר לוֹ הַצְּדִיק בְּקוֹל גְּמָרְץ: מִי שְׁנוֹלָד בְּמִזְל "מְאָדִּים" יְכוּל לְהִיּוֹת שׁוֹחֵט אוֹ חֲלִילָה רוּצָה. וְאֲשֶׁרֵי מִי שְׁנוֹפֵל בְּחֻלְקוֹ לְהִיּוֹת שׁוֹחֵט. אוֹלָם, כָּל אֵימַת שְׁאָדָם מִיִּשְׂרָאֵל עוֹסֵק בְּמִלְאַכַּת הַשְּׁחִיטָה, עָלָיו לְכוֹן אֶת מַעֲשָׂהוֹ לְשֵׁם מְצוּהָ וְלֹא לְשֵׁם אַכְזָרִיוֹת. מִשׁוּם כֶּךָ, נִהְגוּ הַשׁוֹחֲטִים מֵאִזּוֹ וּמֵעוֹלָם לְהַפְּלִיג בְּמְצוֹת הַכְּנָסַת אוֹרְחִים, כְּדִי לְהַשְׁרִישׁ בְּלְבוֹתֵיהֶם אֶת מִידַת הַרְחֻמְנוּת, וּלְבַטֵּל אֶת מִידַת הָאֲכֹזְרִיוֹת הַמְּקַנְנָת בְּקַרְבָּם. יוֹצֵא מִזֶּה, שְׂאֵם אֶתָּה מוֹצֵא שׁו"ב (=שׁוֹחֵט וּבּוֹדָק) שְׂאֵינוֹ מְכַנֵּס אוֹרְחִים – יֵשׁ חֶשֶׁשׁ בְּקַרְבּוֹ וּזְהֵמָה שֶׁל רוּצָה, וַיֵּשׁ לְהַרְחִיקוֹ מִיַּד מִמְּלַאכַּת הַשְּׁחִיטָה. וְרִמּוֹז לְכֶךָ מְצִינוּ בְּפִרְשַׁת "חֻקַּת", בְּפִסּוּק (כ'), (כ"א): "וַיִּמָּאן אֲדוּם נִתְּן אֶת יִשְׂרָאֵל עֵבֶר בְּגַבְלוֹ וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מֵעֲלִיו" – אִם שׁוֹחֵט, שְׁנוֹלָד בְּמִזְל "מְאָדִּים", "וַיִּמָּאן (=מְסַרְב) ... נִתְּן אֶת יִשְׂרָאֵל עֵבֶר בְּגַבְלוֹ" – מְסַרְב לְהַתִּיר לְבֵן יִשְׂרָאֵל, לְדַרוֹךְ עַל סָף בֵּיתוֹ, אִזּוֹ "וַיֵּט יִשְׂרָאֵל מֵעֲלִיו" – צְרִיכִים לְנִדּוּתוֹ מְקַהֵל יִשְׂרָאֵל וּלְסַלְקוֹ מִמִּשְׁכוּרְתוֹ...

בס"ד "לכן כה אמר ה' שבתתי לירושלם ברחמים ביתי יבנה בה נאם ה' צבאות" (זכריה א' טז)

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: חֻקַּת אֵל שְׂדֵי יְתוֹ לְכֶם רַחֲמִים רֵאשִׁי תִיבוֹת "יִשְׂרָאֵל" **כְּנִיסַת הַשַּׁבָּת: 19:22**

עֲרַשׁ"ק ו' תְּמוּז תִּשְׁע"ז (30.6.17) יְצִיאַת הַשַּׁבָּת: 20:35 ר"ת 21:17

הַפְּטָרָה: "וַיִּפְתַּח הַגְּלֻעָדִי" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַּת ה' אֶת וְהֵב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנוֹן"

עַל הַפְּתוּב (כ"א יד'): "עַל כֵּן יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַּת ה' אֶת וְהֵב בְּסוּפָה וְאֶת הַנְּחָלִים אֲרִנוֹן", מִפְּרֵשׁ רש"י: "עַל כֵּן יֹאמֶר – עַל חֲנִיָּה זֹו וְנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּהּ, יֹאמֶר בְּסֵפֶר מַלְחַמַּת ה' – כְּשֶׁמִּסְפָּרִים נִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְאַבוֹתֵינוּ, יִסְפְּרוּ אֶת וְהֵב... וְאֶשְׁד הַנְּחָלִים... שֶׁנִּשְׁפָּךְ שֵׁם דָּם הָאֲמוּרִיִּים, שֶׁהָיוּ נִחְבָּאִים שֵׁם".

וּכְפִי שְׁמוּבָא בְּמִדְרַשׁ עַל הַנִּסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּנַחַל אֲרִנוֹן (מדרש רבה יט' כה'): "אִזּוּ יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת: עַלִי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ". אָמְרוּ חז"ל: עַל מָה אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל שִׁירָה? כִּיּוֹן שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל לְנַחַל אֲרִנוֹן בְּרוּחַ שֶׁל תְּשׁוּבָה, נַעֲשׂוּ לָהֶם נִסִּים, כְּנִסִּים שֶׁנַּעֲשׂוּ לָהֶם בַּיָּם-סוּף. וְאֵילוּ נִסִּים נַעֲשׂוּ שָׁם? נַחַל אֲרִנוֹן עוֹבֵר בֵּין שְׁנֵי הָרִים גְּבוּהִים, הַסְּמוּכִים וְקִרְוּבִים זֶה לָזֶה כָּל-כָּף, עַד שֶׁאָדָם הַעוֹמֵד עַל פְּסַגַּת הָהָר, יְכוֹל לְדַבֵּר עִם חִבְרוֹ בְּנִקְל. אָבֵל, כְּשֶׁאָדָם מִבְּקֵשׁ לְעֵבֹר מִשָּׁם, צָרִיךְ לְלַכֵּת מֵהַלֶּךְ שֶׁבָּעָה מִלֵּין בְּנַחַל, שֶׁהַדְּרֹךְ יוֹרֵד לְתוֹךְ הַנַּחַל, וְעוֹלָה.

כִּיּוֹן שֶׁיִּדְעוּ זֹאת הָאֲמוּרִיִּים, שִׁישְׂרָאֵל יַעֲבְרוּ בְּתוֹךְ הַנַּחַל, נִתְכַּנְּסוּ כָּלָם, מִסֵּפֶר עֲצוּם וְרַב, וּמִקְצָתָם הִסְתַּתְּרוּ בְּתוֹךְ צִמְחֵי הַנַּחַל, וּמִקְצָתָם בְּמַעְרוֹת שֶׁבְּהָר (הָהָר בְּמַעְלֵה הַנַּחַל הָיָה מְשֻׁפָּע בְּמַעְרוֹת, וְאֵילוּ הָהָר שֶׁכִּנְגְדוּ הָיָה עֲשׂוּי כְּלוּ סִלְעִים בּוֹלְטִים וְחִדִּים), וְאָמְרוּ אוֹתָם רְשָׁעִים: "כְּשִׁיּוֹרְדִים יִשְׂרָאֵל לְתוֹךְ הַנַּחַל, נִצָּא כָּלָנוּ (מִלְּפָנִים אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּמַעְרוֹת, וּמֵאֲחוֹר אֵלֶּה הַמְּסַתְּרִים בְּצִמְחֵיה) וְנִהְרָגִים בְּחִצִּים וּבִאֲבָנֵי בְּלִיִּסְטָרָאוֹת.

וְהִנֵּה כְּשֶׁהִגִּיעוּ יִשְׂרָאֵל לְאוֹתוֹ מְקוֹם, רָמְזוּ הַקַּב"ה לְאוֹתוֹ הָרָבֵעַ הַסִּלְעִים הַבּוֹלְטִים כְּמִין קַרְנֵי חֲדוֹת, שִׁיתְקַרֵּב אֶל הָהָר שֶׁהָיוּ בּוֹ הַמַּעְרוֹת, וְנִכְנְסוּ אוֹתָן קַרְנֵי לְתוֹךְ אוֹתָן מַעְרוֹת, עַד שֶׁמָּעַכוּ וְהִרְגוּ אֶת אוֹתָם אֲמוּרִיִּים שֶׁהִסְתַּתְּרוּ שָׁם.

כִּיּוֹן שֶׁלֹּא יִדְעוּ יִשְׂרָאֵל עַל-כָּף, אָמַר הַקַּב"ה: "הֲרִינִי מוֹדִיעַ לְבְנֵי, כְּמָה אוֹכְלוֹסִים אִבְדֵּתִי מִפְּנֵיהֶם". מָה עָשָׂה? רָמְזוּ לְבָאָר-מַיִם שֶׁתֵּרַד וְתִכְנַס לְמַעְרוֹת וְתִשְׁטָפֵן. יִרְדָּה אוֹתָהּ בָּאָר לְתוֹךְ הַמַּעְרוֹת, וְהוֹצִיאָה מִשָּׁם אֵיבְרֵי הָאֲמוּרִיִּים, גְּלִגּוּלוֹת, זְרוּעוֹת וְרַגְלִים לְאֵין מִסֵּפֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדִי שֶׁבְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה יִדְעוּ אֶת גּוֹדֵל הַנִּסִּים שֶׁעָשָׂה לָהֶם ה', וְאֶת הַנִּקְמָה שֶׁעָשָׂה בְּשׁוֹנְאֵיהֶם, וְעַל-כָּף אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל: "עַלִי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ".

"וַיִּדְבַר הָעָם (לְשׁוֹן הָרַע) בְּאַלְקִים וּבַמֶּשֶׁה... וַיִּשְׁלַח ה' בְּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים" (כ"א ה'-ו')

עַל הַפְּתוּב: "וַיִּשְׁלַח ה' בְּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים", שׁוֹאֲלִים חז"ל (במדבר רבה יט' כב'): מָה רָאָה ה' יִתְבַּרְךָ לְהִיפָּרַע מֵהָעָם דּוֹקָא עַל-יְדֵי הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים? וּמְשִׁיבִים חז"ל, שֶׁעוֹנֵשׁ זֶה הוּא מִיֵּדָה כְּנִגְדֵי מִיֵּדָה: לְפִי שֶׁהַנְּחָשׁ הוּא שֶׁפֶתַח תְּחִלָּה בְּלִשׁוֹן הָרַע (בְּחֵטָא עִץ הַדַּעַת), וְעַל-כֵּן נִתְקַלַּל – הִנֵּה הָעָם, שֶׁלֹּא לְמַדּוּ מִמֶּנּוּ, וּבְכָל זֹאת דְּבָרוּ לְשׁוֹן הָרַע – אָמַר הַקַּב"ה: יְבוֹא הַנְּחָשׁ, שֶׁהִתְחִיל בְּלִשׁוֹן הָרַע, וַיִּפְרַע מִמִּסְפָּר לְשׁוֹן הָרַע, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת י' ח'): "וּפְרִץ גִּדְרֵי יִשְׁכְּנוּ נַחֲשׁ".

וְעוֹד בְּעֵינֵינוּ זֶה אוֹמְרִים חז"ל: הִנֵּה, עוֹנֵשׁוּ שֶׁל הַנְּחָשׁ, שֶׁפֶתָהּ אֶת חֲנִיָּה לְאֹכּוֹל מֵעֵץ הַדַּעַת, הָיָה "וַיַּעֲפֹר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיָּךְ", וּמִבּוֹאֵר בְּגִמְרָא (יומא עה'): "הַקַּב"ה (ה) קָלַל אֶת הַנְּחָשׁ, (שֶׁתְּמִיד מְזוֹנְוֹתָיו יֵהִיוּ מְצוּיִים, וְכִשְׁהוּא) עוֹלָה לְגַג – מְזוֹנְוֹתָיו עֲמוּ, יוֹרֵד לְקַרְקַע – מְזוֹנְוֹתָיו עֲמוּ".

וַיֵּשׁ עוֹד לְהוֹסִיף אֶת הַפְּתוּב בְּגִמְרָא (ברכות נו'): "הֲרוּאָה נַחֲשׁ בְּחִלוֹם – פְּרָנְסָתוֹ מְזוֹמְנָת לוֹ", וּפְרֵשׁ שֵׁם רש"י זצ"ל: "כְּנַחֲשׁ (=כְּמוֹ הַנְּחָשׁ) שֶׁ(ה) עָפָר (הוּא) לְחִמוֹ, וּמְצוּי לוֹ בְּכָל מְקוֹם".

הַקְּשָׁה עַל-כָּף הַחִידוּשֵׁי הַרִ"ם: הָרִי אֵין זֶה עוֹנֵשׁ כָּלָל וְכָלָל! אֵלֶּה, אֲדַרְבֵּה, זֶהוּ שְׂכַר לְנַחֲשׁ, שֶׁהָרִי מְזוֹנְוֹתָיו מְצוּיִים לוֹ בְּשֻׁפָּע בְּכָל מְקוֹם!

וְתִרְץ חִידוּשֵׁי הַרִ"ם אֶת קוּשִׁיתוֹ, שְׂאֲכֵן זֶהוּ עוֹנֵשׁ לְנַחֲשׁ: כִּיּוֹן שֶׁמְזוֹנְוֹתָיו מְצוּיִים לוֹ בְּשֻׁפָּע, הָרִי הוּא רְחוֹק מֵה' יִתְבַּרְךָ, וְאֵין הוּא צָרִיךְ לְשִׂאת אֶת עֵינָיו לְשָׁמַיִם, כְּדִרְךָ הַבְּרוּאִים, הַמְּחַפְּשִׁים לָהֶם אֶת מְזוֹנְוֹתֵיהֶם, עַל-יְדֵי כָּף

שהם נושאים את עיניהם לשמים, ומבקשים את מזונם מאת ה' יתברך, בבחינת: "הכפירים שאגים לטרף ולבקש מאל אכלם". כיון שאין הקב"ה רוצה לשמוע בכלל את קולו של **הנחש**, וכאילו הוא יתברך אומר **לנחש**: קח לך את מזונותיך לכל החיים, והסתלק מנגד עיני, לבל אראך, ולבל אשמע את קולך.

יסוד זה מצינו גם בגמרא (יומא עה): שאלו תלמידיו של רבי שמעון בר יוחאי: מפני מה לא ירד להם, לישראל, מן פעם אחת בשנה? אמר להם רבי שמעון, לתלמידיו: משל למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שיש לו בן אחד, ופסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה, ולא היה מקבל האב את פני בנו, אלא פעם אחת בשנה. (ורצה אביו לראות את בנו יום יום, ולכן) עמד אביו ופסק את מזונותיו בכל יום ויום, והיה הבן מקבל את פני אביו כל יום.

כך גם בני ישראל: כשהיה **המן** יורד כל יום מחדש, היו דואגים לילדיהם שמא לא ירד המן למחר, וילדיהם ירעבו ללחם, ואולי אף ימותו ברעב! נמצא שבגלל ירידת **המן** יום ביומו, היו כל ישראל מכוונים את לבם לאביהם שבשמים ומתפללים אליו כדי שיירד **המן** למחר. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פניחס פרידמן)

"וירם משה את ידו ויך את הסלע..." (כ' יא')

העיר על-כך הצדיק רבי מנחם מורקה: במעשה זה של משה רבנו, שלכאורה יש בו חטא כלפי שמים, מתגלה הרוצה הנאמן של ישראל, שבכל צעד בחיים חושב רק על טובת בני עמו.

ובשעה שנצטוו משה לדבר אל הסלע כדי להוציא ממנו **מים**, התעורר בלבו החשש שבמעשה זה יעורר חלילה קטרוג על בני ישראל: איך סלע דומם זה – שאין לו אוננים לשמוע, פה לדבר ולב להבין – מקים בשלמות את מצות ה'. ואילו ישראל, שזכו לגילוי השכינה ולקבלת תורה בסיני, אינם מקימים תמיד את המצות המוטלות עליהם. וכדי למנוע **קטרוג** זה על בני עמו, החליט משה שלא לדבר אל הסלע, כי אם להפנות במטהו ולהציל בכך את בני ישראל מענש בידי שמים...

"ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל" (כ' כט')

במות משה כתוב: "ויבכו בני ישראל את משה". לעומת זאת, על אהרן כתוב: "ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל". ומפני מה לאהרן בכו כל ישראל, ובמשה לא בכו, אלא מקצתם? אלא, משה היה דין, שפידוע, אינו יכול לזכות את שני בעלי הדין. לכן, החלק ה"חייב" בעם לא בכה על **מות** משה. אבל אהרן לא היה דין, אלא היה מטיל שלום בין אדם לחברו, ועליו נאמר: "בשלום ובמישור הלך אתי, ורבים השיב מעון" (מלאכי ב, ו). כשהיה רואה אהרן שני בני אדם השונאים זה את זה, היה הולך לאחד מהם, ואומר לו: בני, ראה! חברך מטרף את לבו (=מתבלבל מרוב צער), ותולש שערותיו וצועק: 'אוי לי! איך אשא עיני אל חברי? מתביש אני ממנו, שאני הוא **שחטאתי** לו!' וכך היה יושב אצלו, עד שמסיר קנאה ושנאה מלבו. אחר היה הולך לחברו ומספר לו אותו הדבר שספר לראשון. וכשנפגשו שני שונאים אלה, היו מתחבקים ומנשקים זה לזה באהבה רבה. לפיכך נאמר: "ויבכו את אהרן... כל בית ישראל".

"וידבר העם באלקים ובמשה"

פעם הגיע הרה"ק רבי משה מקוברין לעירה אחת, ששם הכינו אנשי המקום סעודה לכבודו. והנה, כאשר אמר רבי משה מקוברין דברי תורה על שלחנו, עמד חסיד אחד בקצה השלחן, והחל לדבר עם חברו. מיד הסה(=השתיק) אותו חברו, ואמר לו: "הס! כלום דרך-דרך היא לשוחח בעת שהרבי אומר דברי תורה על השלחן?"

מיד שתק אותו חסיד, אך בלבו פנימה החל מהרהר על הרה"ק רבי משה מקוברין: "כלום רבי שלי הוא זה, שאעמוד מחריש(=שותק) מפניו?" והנה לפתע שומע הוא את הרבי אומר בתוך דבריו: "מהרהר אחר רבו – כמהרהר אחר השכינה..." הנוכחים לא הבינו למי רומז הרב, אולם הוא עצמו הרהר בלבו: "והלא נאמר 'מהרהר אחר רבו...!' והרי הוא לא הרב שלי, הכלום(=האם) אלי מכוונים דבריו?"

ושוב תוך כדי כך שומע הוא את הרבי אומר בשנית: "מהרהר אחר רבו – פלומר מהרהר שהרב הוא לא רבו – למרות זאת, נחשב כמהרהר אחר השכינה". עתה היו הדברים ברורים למי הרבי רומז, אולם אותו חסיד המשיך בהרהוריו: "הן אמנם יתכן שכונתו של הרבי היא אלי, אך אולי יש פאן עוד אדם שמהרהר כמוני, ושדבריו של הרבי מכוונים דוקא אליו?" תוך כדי הרהורו זה, שומע הוא את הרה"ק רבי משה מקוברין אומר בשלישית: "מהרהר אחר רבו – פלומר מהרהר הוא שהרבי מתפונן בדבריו לאדם אחר, ולא אליו עצמו – כאילו מהרהר אחר השכינה..."

נא לשמור על קדושת הגיליון!

שבת שלום לכל בית ישראל!